NATIONAL LIBRARY
3 1970
BIBLIOTHEQUE NATIONALE

THE LATVIAN NEWSPAPER FOR CANADA AND U.S.A.

Published twice weekly by the Latvian Relief Society of Canada „Daugavas Vanagi”. Business Office: 491 College St., Toronto 174, Ontario, Canada. Editor-in-Chief: KRIŠS SIDARS. Telephones: 921—7121: 465-7902. United States Editorial Offices — New York: Editor — V. IRBE, 4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U.S.A. Chicago: Editor — I. ŠIMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A.

SATURDAY, OCTOBER 10, 1970

LATVIJA AMERIKĀ

70. N-RS. SESTDIENA, 1970. GADA 10. OKTOBRIS. 20. GADS

SECOND CLASS MAILL REGISTRATION NUMBER 2249 Cena 25. centi

LATVIEŠU LAIKRAKSTS AMERIKĀ

Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās. Izdevējs — Latviešu aprūpes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi”. Atbildīgais redaktors: KRIŠS SIDARS. Redakcija: 125 Broadview Ave., Toronto 250, Ont., Canada; tālr. 465—7902. Birojs: 491 College Street, Toronto 174, Ont., Canada; tālr. 921—7121. Ņujorkas redakcijas vadītājs: V. IRBE, 4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U. S. A. Tālrunis 994—7917. Čikagas redakcijas vadītāja: I. ŠIMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A., tālr. 774—5744. Redaktors Eiropā: V. SKULTĀNS, 605 Offenbach/Main, Waldstr. 28. West-Germany.

Kopbiļetes ierobežotā skaitā

PAMATPROGAMMA DAUGAVAS VANAGU 2. GLOBĀLAJĀM DIENĀM 1971. GADĀ TORONTO

Kā jau ziņots, DV 2. globālās dienas sakarā ar DV organizācijas 25 gadu darbības atceri notiks 1971. gadā Toronto laikā no 26. jūnija līdz 4. jūlijam. Jau iepriekš pamatvilcienos izstrādāto galveno sarīkojumu programmu vēlreiz izskatīja un apstiprināja plašā sarīkojuma rīcības komitejas prezidijs savā piektajā sēdē 30. septembrī DV namā Toronto, kurā piedalījās priekšsēdis E. Krūka, vicepriekšsēde M. Jonāne, sekretāre A. Briede, kasieris E. Pulciņš un prezidija locekļi T. Krūka, V. Māldere, V. Šteinmillers un V. Liepiņš, kā arī preses referents A. Vinčels, LNJAK valdes priekšsēde A. Libere un Hamiltonas vanadžu kopas priekšniece N. Pulciņa.

DV 2. globālo dienu centrs būs Royal York viesnīca, ar visiem publiskajiem satiksmes līdzekļiem ļoti ērti sasniedzama vieta pilsētas centrā, kur arī notiks gandrīz visi galvenie sarīkojumi un jau aizrunātas istabas iebraucējiem. Sēdē vienojās laiku no 26. jūnija līdz 1. jūlijam apzīmēt par darba nedēļu, rīta cēlienos notiekot dažādām sēdēm un vakaros referātiem, bet pēdējās trīs dienas — 2., 3. un 4. jūliju — par svētkiem. Bez tālāk minētajiem sarīkojumiem paredzēts arī svinīgs dievkalpojums, taču par tā vietu un laiku vēl nav panākta vienošanās.

Svētkus ievadīs 2. jūlijā, kad plkst. 8 vakarā Royal York viesnīcas koncertzālē notiks t.s. jauniešu vakars ar jautru un raibu priekšnesumu programmu, kuŗa organizētājs un atbildīgais vadītājs ir jaunatnes darbinieks Jānis Kļaviņš, kuŗš gan pašreiz aizkavēts piedalīties rīcības komitejas sēdēs, jo studē Gvelfā. Pēc priekšnesumiem jauniešiem būs dota iespēja pakavēties citās telpās atsevišķos interešu pulciņos pilnīgā pašiniciātīvā, varbūt papriecājoties arī neoficiālā „iepazīšanās ballē”. Ieejas maksa šai sarīkojumā būs 2,50 dol., bet vecākiem par 35 gadiem 1 dol. vairāk, ar ko rīkotāji vēlas uzsvērt jaunatnes prioritāti.

2. jūlija dienas cēlienā notiks arī sporta sacīkstes futbolā, basketbolā, volejbolā vīriešu un sieviešu vienībām, šachā un šaušanā, bet šīm sacensībām tuvāks laika plāns vēl nav izstrādāts un vieta izraudzīta, bet ASV DV zemes valde jau solījusi uz tām sūtīt 50—60 savu jauno sportistu. Iespējams, ka šai laikā notiks arī Ziemeļamerikas latviešu meistarsacīkstes tenisā, par ko sarunas ievadītas ar piekrītīgajām sporta apvienībām, taču pagaidām atbilde vēl nav saņemta.

Svētku otra diena, 3. jūlijs, sāksies jau plkst. 9 rītā ar t.s. jauniešu kongresu, kuŗš domāts galvenokārt diskusijām par aktuāliem tematiem. Sākotnējā doma bija to organizēt ar diskusiju lielpaneli, bet pašreiz rīcības komiteja sveŗas vairāk uz t.s. sabiedriskās tiesas pusi, kuŗā jaunieši būtu tiesneši, apsūdzības uzturētāji un liecinieki, „apsūdzēto solā” sēžot lielāko organizāciju vadītājiem. Jauniešu ieskati dalās par to, vai mūsu pašreizējās organizācijas vajadzīgas, vai arī liekas, tādēļ galvenais temats varētu būt „Kā saglabāt mūsu organizācijas”. Šai sarīkojumā, kuŗa vadību uzņēmies Amerikas latviešu apvienības valdes priekšsēdis Uldis Grava, jaunatnei paredzēta ieeja bez maksas.

Nākošais sarīkojums būs teātŗa izrāde plkst. 2 pēcpusdienā ar ieejas maksām 4 un 3 dol. apmērā. Šis ir vienīgais sarīkojums, kuŗa sagatavošana praktiski vēl nav uzsākta. Izrādi sniegs DV teātris Kanadā, taču vēl nav vienošanās par lugu un režisoru, no kā atkarīga arī izrādes vieta. Jau vistuvākajā laikā tomēr būs izšķirti arī šie jautājumi.

Ar vadmotīvu, „lai nenāk tie, kas meklē izteiktu mākslu, bet gan tie, kuŗi vēlas kaut ko, kas iet pie sirds”, izplānots t.s. kanaku vakars, kuŗš notiks plkst. 6 vakarā Royal York viesnīcā. Vakara vadītājs būs aktieris Edgars Ābele, bet režisors Dzintars Pūpēdis. Ieejas maksa 3 dol. Diena beigsies ar svētku balli vairākās Royal York viesnīcas zālēs. Kanadas zālē visiem pieņemamu deju mūziku spēlēs plaši pazīstamā P. Daimonda (Diamond) kapella, bet koncertzālē īpaša „skaļā” kapella gādās par „karstiem ritmiem” jauniešiem. Abās šajās zālēs tikai malās būs novietoti galdiņi, toties Balles zālē būs galdiņi vien. Lai balles dalībniekiem netrūktu ērtību, rīkotāju rīcībā būs arī Ontario un Toronto zāles. Ja kāda profesionāla grupa vēlēsies vakaru pavadīt tikai savā starpā vien, rīkotāji tās rīcībā nodos speciālu telpu. Šādu vēlēšanos jau izteikusi Virsnieku apvienība, bet šo iespēju var izmantot arī citas profesionālas grupas, laikus sazinoties ar svētku rīcības komiteju. Ieejas maksa ballē 5 dol.

Visu svētku laiku būs atvērta tēlotājmākslas izstāde Royal York viesnīcā, kuŗas koncertzālē pēdējā dienā, 4. jūlijā, plkst. 10 rītā paredzēts DV organizācijas jubilejas akts ar māksliniecisku programmu. Ieeja 2,50 dol. Šai sarīkojumā, kuŗam iecerēts savākt visus brīvajā pasaulē esošos Latviešu leģiona vienību kaujas karogus, Austrālijas DV saime nodos organizācijas vadībai jaunizgatavoto DV standartu, bet programmas daļā jauktie koŗi dziedās DV organizācijas izsludinātajā mūzikas sacensībā godalgotā autora darbus. Kā jau svētku aktā, paredzēts svētbrīdis, DV organizācijas priekšnieka V. Haznera runa un visu DV zemju valdes priekšsēžu sveicieni.

Pēc rakstnieku cēliena plkst. 12.30 dienā Royal York viesnīcas Balles zālē (ieeja 2,50 dol.), kuŗu plāno ar domu, lai puse no autoriem būtu jaunās paaudzes, un kuŗā piedalīšanos jau apsolījis dzejnieks Andrejs Eglītis no Zviedrijas, viesnīcas Kanadas zālē notiks globālo dienu kulminācijas sarīkojums — Lielā junda, kas sāksies plkst. 4 pēcpusdienā (ieejas maksa 5, 4 un 3 dol.). Sarīkojuma programmu sagatavo režisors Reinis Birzgalis (Bostonā) ar palīgu Dzintaru Pūpēdi, administrātores pienākumus uzņēmusies Inta Purva, bet par oriģinālām dekorācijām, līdzīgos sarīkojumos neparastām, gādās trīs mākslinieki — A. Nulītis, V. Vare un A. Kārkliņš.

Tuvāka informācija par visiem šiem galvenajiem sarīkojumiem sekos vēlāk, kad programma būs pilnīgi skaidra, kaut pamats izstrādāts jau tagad. Tomēr visiem, kas iecerējuši piedalīties šai plašajā sarīkojumā, jau tagad ieteicams painteresēties par kopbiļetes pasūtināšanu, jo tās paredzētas tikai ierobežotā skaitā. Saskaitļojot ieejas maksas augstāk minētajos sarīkojumos, visu apmeklēšana maksās 24,50 dol. Iepriekš pasūtinot kopbiļetes, kuŗu izplatīšanu beigs 2 mēnešus pirms DV 2. globālo dienu sākšanās, rīkotāji paredzējuši atlaidi, it jūtami jauniešiem un tālu ceļu braukušajiem. Kopbiļete 7 galvenajiem sarīkojumiem maksā 20 dol., jauniešiem un studentiem 16 dol., bet visiem viesiem no citiem kontinentiem tikai 8 dol. Ievērojot to, ka jauniešiem nebūs interese par visiem šiem 7 sarīkojumiem, tiem dota iespēja atsevišķus sarīkojumus izmainīt pret citiem, kuŗi kopbiļetē nav plānoti, piemēram — sporta sacensībām. Kopbiļete paredzēta kā īpaša kartīte, kuŗas ieguvēji, iebraucot Toronto, to svētku informācijas centrā varēs iemainīt pret atsevišķo sarīkojumu ieejas kartēm.

DV 2. globālo dienu reklamēšanai jau visā drīzumā latviešu organizācijām un draudzēm izsūtīs 12.000 skrejlapu, arī mākslinieces Z. Polas-Rūdas darinātu plakātu. Īpašas jaunatnei domātas skrejlapas un plakātus, kuŗu sagatavošana kopā ar jauniešu pārstāvjiem prasa mazliet vairāk laika, izsūtīs vēlāk. Iznāks arī īpašas pēc mākslinieka Ērika Dzeņa meta izgatavotas pastmarkas DV organizācijas 25 gadu darbības atcerei.

Vč.

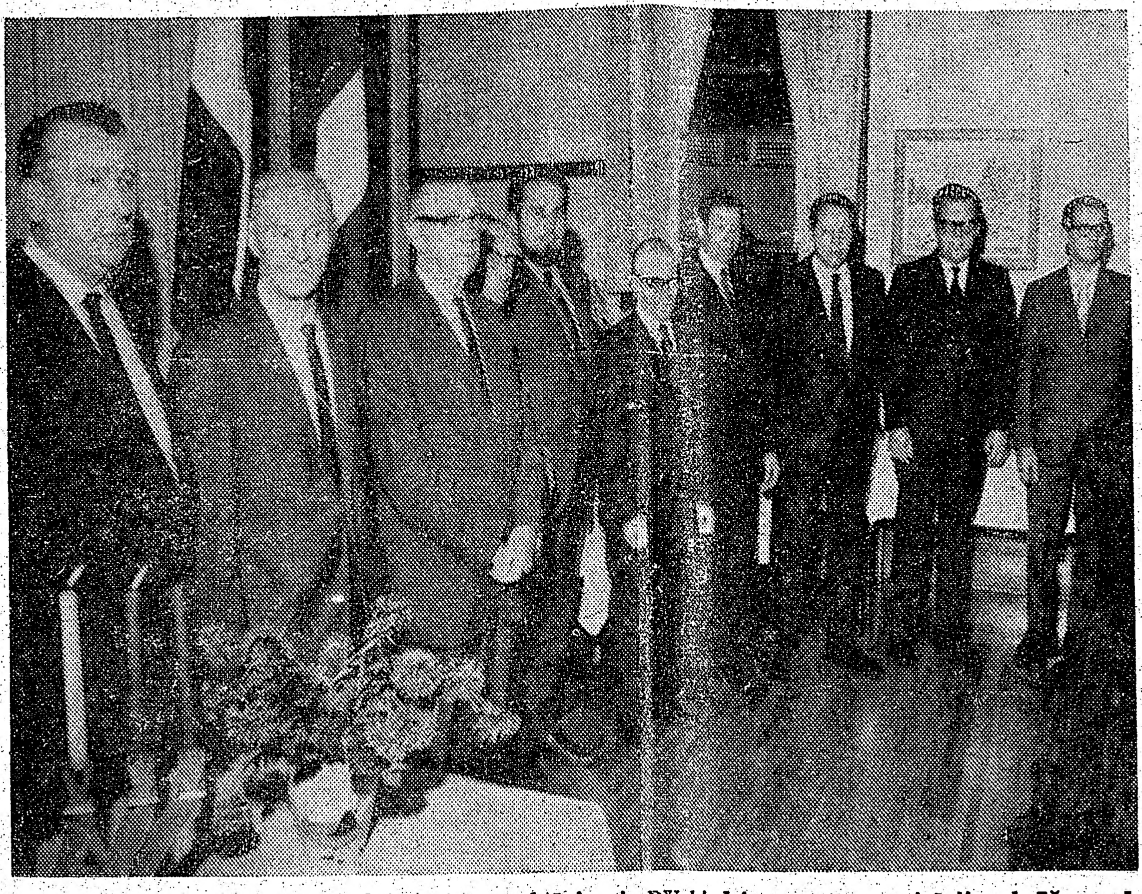

DV Toronto nodaļas 20 gadu darbības atceres aktā jaunie DV biedri saņem organizācijas krūšu nozīmes. No kreisās: A. Krastiņš, E. Stiprais, J. Antonovičs, K. Sidars, LNAK valdes priekšsēdis T. Kronbergs, A. Staģītis, K. Verovs, J. Miķelsons, V. Ķuze un J. Magons.

Jaunais Latvijas lietvedis Vašingtonā Dr. Anatols Dinbergs

Kā jau ziņojām, Latvijas sūtniecības Vašingtonā vadītājs prof. Dr. Arnolds Spekke 1. oktobrī pēc rosīga un panākumiem bagāta zinātnieka un diplomāta mūža 83 gadu vecumā aizgājis pelnītā atpūtā, viņa pienākumus pārņemot līdzšinējam sūtniecības padomniekam Dr. Anatolam Dinbergam, kas jau akreditējies pie ASV valdības.

Sakarā ar vadības maiņu Latvijas sūtniecībā, prof. Dr. A. Spekke 14. septembrī nosūtījis ASV ārlietu ministram Viljamam P. Rodžeram šādu rakstu:

„Kā jau agrāk paskaidroju, esmu izlēmis atkāpties no Latvijas lietveža posteņa, sākot ar 1970. gada 1. oktobri. Pēc manas aiziešanas atpūtā Dr. Anatols Dinbergs, pašreizējais sūtniecības padomdevējs, uzņemsies lietveža amatu. Lai man atļauts šai gadījumā izteikt Jums, ministra kungs, savu sirsnīgu pateicību par lielo laipnību, ko darbā ar Jums un ārlietu ministriju [illegible] pieredzējis. Pieņemiet, [illegible] manu atkārtotu cieņas apliecinājumu.”

ASV ārlietu ministrs Viljams P. Rodžers 23. septembrī atbildējis prof. Dr. A. Spekkem ar šāda satura vēstuli:

„Pateicos par Jūsu vēstuli, man oficiāli paziņojot savu nodomu atkāpties no Latvijas lietveža posteņa, sākot ar 1970. gada 1. oktobri. Ar prieku pieņemšu Anatolu Dinberga kungu kā Jūsu pēcnieku un akreditēšu viņu lietveža kapacitātē, tiklīdz saņemšu viņa paziņojumu par amata pārņemšanu. Vēlu Jums veselību un laimi Jūsu pelnītajā atpūtā. Atļaujiet man arī apliecināt, ka augsti vērtēju Jūsu darbību [illegible] saprašanās un labu attieksmju izveidošanā ar sūtniecību Jūsu darbības laikā.”

Savstarpējo attieksmju skaistumā

DV TORONTO NODAĻAS 20. GADASVĒTKU SARĪKOJUMS

DV namā 3. oktobrī pulcējās vairāk nekā 150 dalībnieku, lai atzīmētu DV Toronto nodaļas 20. gadasvētkus. Latviešu draudzes nākošajā svētdienā notiks Plaujas svētku dievkalpojumi, un arī DV nama zāles dekorējumā bija izlietoti rudens svētības augļi, simboliski liecinot, ka atskatīšanās uz 20 gadu darbu ir it kā ražas ievākšana, kaut kas līdzīgs Plaujas svētkiem.

Kad zālē, J. Treija vadīti, bija ienesti DV Toronto, Kičeneras-Voterlū, Hamiltonas un Druvas nodaļu karogi, māc. A. Briedis svētbrīža runā norādīja, ka atceres brīži arvien saistīti ar savādu un cilvēka spēkam neapturamu laika mēru. Viss, kas savā laikā tapis, reiz arī aiziet bojā. Par to domājot, varētu pārņemt dziļš pesimisms, tomēr teiktais attiecināms tikai uz dzīves laicīgajām un fiziskajām parādībām, kas [illegible] radītām. Arī mūsu tautas verdzības laiks būtu nogrimis neatburtojamā tumsā, ja par to neliecinātu tautas dziesmas. Piemēram, „Kas tie tādi, kas dziedāja, bez saulītes vakarā”. Tas pats sakāms par atmodas laikmetu, par kuru vienmēr liecinās „Gaismas pils”. Un arī otra pasaules kara notikumu virkne, ja mūsu karavīri būtu pratuši šo laiku iemūžināt neiznīcināmā veidā — savstarpējo attieksmju skaistumā. Tās apliecina un tās uztur arī DV Toronto nodaļas saime.

Nodaļas priekšsēdis I. Zamlovskis aicināja ar klusuma brīdi godināt 20 gadu tecējumā mūžībā aizgājušos biedrus, pēc tam pateicoties visiem atbalstītājiem un darbiniekiem par 20 gados doto, nodaļas darbības uzsācējiem, piemēram, kopai un sporta klubam, kas visi bijuši aktīvi un pašaizliedzīgi kopīgā darbā, kurš nu devis tik lepnu iznākumu. „Neskaitāmas reizes iztirzātas pie zaļajiem konferenču galdiem, esam kopīgās sāpēs un cerībās, reizē arī nešaubīgā apņēmībā darbojušies 20 gadu,” sacīja runātājs. „Mēs, tēvzemes sargu cilts, esam pierādījuši lielajām tautām, ka latviešu karavīru upurēšanās spēks tēvzemes mīlestībā pārspēj to mašinēriju un kailo kalkulāciju. Latviešu strēlnieki Ziemsvētku kaujās bez artilērijas atbalsta pārrāva vācu fronti, sagraujot kopš Napoleona laika pieņemto tezi par visvareno artilēriju. Ziemsvētku kaujas tika uzņemtas kā nozīmīgs mācību punkts augstākajā Francijas karaskolā. Otrā pasaules karā tanku armijas visur sacēla pāniku un tām nespēja rast pretspēku. Kurzemes cietoksnī simtiem krievu tanku apstādināja tēvzemei ziedoties gatavie latviešu karavīri ar tanku dūrēm vai pat rokas granātu saišķiem. Kurzeme palika neieņemta! Zaļo galdu politiķi atzinuši, ka patriotam, kas savu tēvzemi zaudējis, ir jāmirst. Arī šī vajadzība ir apgāzta. Tēvzemes mīlestībā un savā uzticībā tautai latviešu karavīri palikuši vienoti un organizēti Daugavas Vanagos kalpo sabiedrībai, cik spēdami. Veselas skeletu rindas var to apliecināt, ja kāds par to vēl šaubītos.

„Vācijas nometņu laikā par latviešiem teica: organizēties spējīgi cilvēki, ar brīvām vēlēšanām sev izveido pārvaldi,” uzrunā turpināja I. Zamlovskis. „Lieli entuziasmā un apņēmībā stāvēt par brīvību un tiesībām apspiestajām tautām izklīdām daudzajās zemēs. Lieli arī pārliecībā, ka jaunās Atlantijas chartas principus attiecinās uz visām tautām un tos respektēs visas valstis. Satikāmies ar brīvajiem Rietumiem, nolikām pie to kājām savu draudzību un reizē lūgumu palīdzēt mūsu tautai varmāku uz[illegible]. Ko ieguvām? Līdzjūtību, simpatijas, vairāk vai mazāk labus personīgos draugus, bet — arī atziņu, ka individam var būt draugi, bet valstīm ir tikai intereses. Ar centīgu darbu esam kļuvuši augstā dzīves standarta baudītāji. Pārvācoties labākās mājās, cenšamies atbrīvoties no nonēsātā un nevajadzīgā. Dažam arī latvietība ir kļuvusi kā novalkātas drānas. To atmetis, tāds iederas starp ļaudīm, kuriem pašiem nav savu sakņu un kuriem tradīcijas un organizācijas un [illegible] — kā vējš lapām, trenkātām pa asfaltētiem laukumiem.”

„Mēs visi tomēr esam atbildīgi par to, lai mūsu Latvija kādreiz būtu atkal brīva,” nobeigumā atgādināja I. Zamlovskis. „Še to varam apņemties un [illegible], bet — neaizmirsīsim to arī savās mājās! Lai tādēļ Dievs latviešiem nākotnē dod [illegible] darītāju, bet mazāk ģeniālu smīnētāju un 'slimīgu' kritizētāju! Tad arī mūsu kopīgajai cerībai — mūsu tautai pārdzīvot pārtautošanās laiku un koloniālismam izbeigties Eiropā — būs vieglāk īstenoties. Dievs, svētī Latviju!”

Pēc kopīgi nodziedātās Latvijas himnas DV Toronto nodaļas vicepriekšsēdis J. Treijs uzrunu iesāka ar norādījumu: „Ja būtu rakstīta grāmata par aizgājušajiem 20 gadiem, tad tā būtu vismaz 200 lappušu bieza. Iedomāsimies, ka šī

(Nobeigums 4. lpp.)

Pirmie latviešu padomdevēji Baltajā namā

ASV valdība pieprasījusi Amerikas latviešu republikāņu apvienībai nozīmēt kandidātus dažādu valdības padomdevēju amatiem. Kandidātu izvēle notiek Baltajā namā Vašingtonā. Kā mums telefoniski intervijā izteicās Amerikas latviešu republikāņu apvienības priekšsēdis V. Korsts, kā pirmie divi kandidāti mazo uzņēmumu pārvaldē „Small Business Administration” izraudzīti inž. Alberts Jekste no Merilendas un jurists Ivars Bērziņš no Ņujorkas.

Teodors Siliņš

Brīvību Latvijai

IESKATS DAUGAVAS VANAGU ORGANIZĀCIJAS CENTIENOS SAKARĀ AR 25 GADU DARBĪBU

Daugavas Vanagu organizācijai šogad piepildās 25 darbības gadi, kuŗiem cauri skan neatlaidīga prasība — brīvību Latvijai. Par to leģionāri cīnījās austrumu frontē pret sarkanarmiju un šī prasība ar jaunu spēku atskanēja karavīru visdrūmākajā pazemojuma laikā, Beļģijas Cēdelgemas gūstekņu nometnē, ar Viļa Plūdoņa Lāčplēšu dziesmu: „Daugavas Vanagi, sasauksimies, kas vēl dzīvi, kas vēl dzīvi esam palikušies”...

Sasaukšanos izraisīja karavīru dziļā tēvzemes mīlestība, netaisnie apvainojumi, palīdzības nepieciešamība invalidiem un atziņa, ka dzīvi palikušie karavīri nedrīkst izklīst bez iespējām kopīgi apliecināt savus nacionālos centienus un atklāti pateikt visiem, ka latviešu karavīri ir cīnījušies tikai par savas tautas brīvību un ka šī cīņa nebeigsies kamēr Latvija atkal kļūs brīva. Tā dzima cīnītāju organizācija Daugavas Vanagi, kas darbību sāka 1945. gada 28 decembrī, laikā, kad ap aukstajām un drēgnajām gūstekņu barakām ložņāja cilvēku bendes-čekisti, viltīgie bada un sala mocīto gūstekņu „mājās” vilinātāji un „kaŗa noziedznieku” meklētāji.

Kādos apstākļos DV organizācija dibinājās un kādu garu tā pauž, zīmīgi izteic dzejnieka Valža Krāslavieša dzejolis „Dziesma par vanaga piedzimšanu”: — „Izmisums bija tavs tēvs, / gruzdoša spīts — tava māte. / Tava ligzda bija Beļ[illegible]tīm. / Bads tevi paēdināja, / aukstums sildīja tevi; / toreiz vēl dzīvoja teikā / vīri, kas auklēja tevi. / Šodien pār kontinentiem / brīviem spārniem tu plīvo, / vēstot latviešu ļaudīm: / Mūsu trīs zvaigznes vēl dzīvo! / Tāpēc slava lai vīriem, / kam lepnā vanaga sirds — / vīriem, kam dzimtenes zvērests / vēl dumpīgās asinīs irdz! / Bet sarkaniem sarmatu cariem / un tādiem, kam Kangara gars — / šiem mūdžiem, gaismas kas bīstas — / ar vanaga asajiem nagiem / vēlreiz būs jāiepazīstas!”

Daugavas Vanagu organizācijai darbību sākot, mums vēl gandrīz visiem bija klusa cerība, ka svešuma gadi būs daudz īsāki nekā tie ir tagad, lai gan līdz ar Eiropas krasta atstāšanu prāta apsvērumi teica, ka ir jāsagatavojas ilgstošai trimdai. Tāpēc Daugavas Vanagi, ierodoties citos kontinentos, sāka gatavoties ilgstošai darbībai, kur bez aprūpes darba kā galvenais mērķis izvirzījās pienākums atgādināt brīvajai pasaulei mūsu tautas tiesības un cīņu brīvības atgūšanā un atmaskot komūnistu melu propagandu.

Ejot šo centienu avangardā, Daugavas Vanagi savās rindās aicināja un aicina visus latviešus, kas grib ziedot savas spējas un darbu šo uzdevumu veikšanai. Tā gadu gājumā Daugavas Vanagu organizācija, ko dibināja karavīri, ir kļuvusi par vispārēju brīvības cīnītāju organizāciju, kuŗai pievienojušies visu aprindu patrioti, aktīvi darbojas sievietes-vanadzes un tiek audzināti jaunie vanadzēni. Organizācijā nemainīgs ir palicis kādreizējais Cēdelgemas gars, kas ir dziļa nacionālisma apgarota tēvzemes mīlestība, ko latviešu karavīri kā mantojumu nesa savās sirdīs no brīvās Latvijas gadiem un ko tie ar zvērestu bija apliecinājuši, kalpojot brīvās Latvijas armijā un kam bija palikuši uzticīgi smagajās leģiona cīņās un gūstekņu nometnes bezcerīgajos apstākļos. ....

Ar šiem nacionālajiem centieniem Daugavas Vanagu organizācija ir gribējusi un grib būt cements trimdas vienotībai, apzinoties, ka bez vienotības un sadarbības cīņa nav uzvarama. Savu mērķu virzienā tā ir gājusi un ies kopsolī ar trimdas lokālām biedrībām un visu zemju centrālajām organizācijām, kas veido Brīvās pasaules latviešu apvienību kā vienotu politisku spēku, lai atkal paceltu savu tautu no apspiestības brīvībā un atjaunotu tās demokratisko valsti, ko okupācijā tur komūnistu diktātūra.

No Eiropas izceļodami uz citiem kontinentiem, vispirms pievērsamies savas materiālās dzīves nostiprināšanai, no kā cieta jaunatnes nacionālā un politiskā audzināšana, ko tagad grūti atgūt. Trimdas latviešu papildskolas apmeklē tikai ap 35% no visiem latviešu bērniem, bet latviešu ģimnaziju klasēs ir tikai ap 1%, tāpēc mūsu jaunatnes vienā daļā nav nacionālās pašapziņas, ir tikai tāda politiskā domāšana, kādu tai ieviešs šīs zemes universitāte vai kolledža. Ir nenoliedzams fakts, ka augstskolās ar nolūku iefiltrējušies liberāļi, naīvie sociālisti un rūdītie komūnisti, kas visā izglītības gaitā cenšas iznīdēt nacionālismu, autoritāšu atzīšanu un ieaudzināt liberālismu, kosmopolitismu, komūnismu un revolūcionāru garu, cerot tā savai diktātūrai pakļaut arī vēl brīvībā esošās tautas.

Ir vērojams, ka šīs audzināšanas un vispārējā asimilācijas procesā arī latviešu vidū jau radušies „apšaubītāji”, kas apšauba savas tautas kultūras vērtības, nemaz tās nepazīstot. Viņi ir sīvi savas tautas nacionālisma apkaŗotāji, bet paši nezin uz kādiem garīgiem pamatiem stāvēt, ko īsti gribētu sasniegt un ko no jauna celt. Šie „apšaubītāji” savā tautā meklē visur tikai slikto, ļauno, visu nokritizē un noniecina. Tā ir pa daļai apzināta, pa daļai neapzināta rīcība, ar ko [illegible] mesls no tautas kopības, jo, lūk, ko tad es ar tik sliktu un mazvērtīgu tautu tik gudrs un izglītots cilvēks palikšu. No šiem „apšaubītājiem” vēlāk var izveidoties arī savas tautas nīdēji — renegāti, kas ar savu nīšanu grib izpelnīties citas tautas atzīšanu, uzticību un pilnīgu uzņemšanu tās vidū.

Nereti daudz spriežam, runājam, vērtējam un dažādi kvalificējam savu trimdā augošo jaunatni, bet samērā maz darām, lai mūsu jaunatne nonāktu pie nacionālās dzīves spēka avotiem — pie nacionālās kultūras vērtībām un latviskās dzīves ziņas; lai tā nonāktu Divreizdivi nometnēs, Gaŗezerā, Minsterē un visur tur, kur tā varētu mācīties un izjust latvisko vidi. Tāpēc pēdējos gados Daugavas Vanagu organizācija arī jaunatnes izglītības laukā iegulda daudz līdzekļu un centienu, mēģinot latvisko izglītību paplašināt. Tā skaidri apzinās, ka nespējot jaunatnes mentālitātē un idejiskos strāvojumos ieaudzināt Latvijas brīvības ideālus un nerimtīgu vēlēšanos strādāt šo ideālu labā, mums draud iznīcības ceļš citu tautu ietekmē.

Daugavas Vanagu vadība apzinās, ka svešatnes apstākļos nacionālisti un patrioti paši no sevis neradīsies, ka tie jāaudzina latviešu ģimenēs, skolās un organizācijās ar skaidru ideoloģisku līniju un mērķiem. Šo jautājumu skaidrošanai pie Daugavas Vanagu centrālās valdes darbojas ideoloģiskā nozare

Lai kāda tauta dzīvotu un pastāvētu vēstures paisumos un bēgumos, tai ir jāsaliedējas par ideoloģiski vienotu nacionālu spēku. Brīvības ideāli, kuŗiem pamatā ir spēcīgi nacionāli centieni, arvien agri vai vēlu piepildās. Bet ja maza tauta akli aizraujas ar internacionālām idejām un ideoloģijām, tad tā drupina pati savus pastāvēšanas pamatus. Tāpēc nacionālās izjūtas, nacionālais lepnums un patriotiskie pārdzīvojumi trimdas apstākļos ir sevišķi jāveicina. Daugavas Vanagi to dara, rīkojot brīvības cīņu atceres brīžus, leģiona dienas, varoņu godināšanu un svinīgas jundas.

Cilvēku tiesību deklarācijās un nolīgumos rakstītais humānisms ir tikai tukša skaņa, ja tauta nespēj savas tiesības aizstāvēt ar karavīriem, kuŗiem morālisko stiprumu dod ģimenes un visas tautas patriotiskais gars. Tāpēc bez karavīru tradicijām un varonības kulti

(Nobeigums 8. lpp.)

LASĪTĀJU VĒSTULES

AUTORU HONORĀRI

Pēteris Grods (pseudonims?) šī laikraksta 9. septembra numurā mēģinājis atsegt 25-gadīgu noslēpumu par (literāro) grāmatu autoru honorāriem un izdevēju peļņu (?) uz autoru rēķina.

Nenoliedzami, šāda problēma pastāv, pie tam daudz plašākā mērā un daudz sarežģītāka. Otrkārt, P. Grodam ir diezgan vājas zināšanas saimnieciskos jautājumos. Raksts ir tik vispārināts, ka, to izlasot, rodas iespaids, ka visus 25 trimdas gadus privātie izdevēji ir dzīvojuši uz autoru rēķina, kļūdami negodīgi un bagāti.

Taisnība, trimdā izdotas gan mirušo, gan dzīvo, trimdā esošo un okupētajā Latvijā palikušo vai jaunradušos literātu grāmatas. Tās izdotas ne vienmēr peļņas nolūkā, bet gan vairāk tāpēc, ka pēc tām bijusi vajadzība — skolai, baznīcai, pašiem literātiem, zinātniekiem un ikkuram lasītājam. Grāmatas izdevušas ne tikai privātpersonas, bet arī organizācijas, draudzes un citādi sabiedriski pasākumi.

Ir izdevēji, kuriem bijusi pieredze, tādēļ paredzējuši un nokārtojuši visas ar grāmatu saistītās problēmas, ieskaitot autora tiesības un autora honorāru. Daudz lielāka ir to (privāto un sabiedrisko) izdevēju grupa, kura šai laukā ir „pirmo reizi ar pīpi uz jumta" un bez kāda ļauna nolūka autoru vienkārši piemirsusi (jo grāmatu rakstīšana viņu izpratnē nav darbs; un ja tas nav darbs, tad par to nav jāmaksā). Viņiem arī piemirstas nosūtīt autoram, recenzentiem, bibliotēkām un kultūras fondam brīveksemplārus. Tas taču maksā naudu!..

Beidzot ir negodīgie (privātie un sabiedriskie) izdevēji. Neiedalīzēsim sevi par gudrāko un godīgāko tautu pasaulē! Likumu ar likumu mēģina apiet arī viens otrs izdevējs, tāpat kā to darām mēs satiksmē vai citās ikdienas gaitās. Paldies Dievam, šo negodīgo ir tikai maza daļiņa. To, varbūt, veicina tas, ka mums šai zinā nav pietiekamas autoritātes, noteikumu un iestāžu, kas sekotu šo noteikumu izpildīšanai.

P. Grods runā par (literāro) grāmatu (un antoloģiju) autoriem. Kā ir ar komponistiem, lugu autoriem un literātiem, kuri kuplina dziesmu svētku sarīkojumus un pilda to kases? Tā nav tikai izdevēju, bet gan lielas sabiedrības daļas pieeja: rakstīšana, dzejošana, komponēšana nav darbs, par ko jāmaksā. Cik dziesmu svētku rīkotāji ir samaksājuši komponistiem, kaut no klausītājiem saņemti desmitiem tūkstošu dolaru? Lugu rakstnieks Mārtiņš Zīverts ir vairākkārt žēlojies, ka teātra rīkotāji (diemžēl, organizācijas) gan viņam prasījuši lugas, bet nav pielikuši pat ūdeņa pasta izdevumiem, nemaz nerunājot par honorāru. Līdzīgas sūdzības izteicis arī tagad jau mirušais komponists Jānis Mediņš un daudzi citi.

Diskutējamā raksta autors P. Grods ir pārliecināts par izdevēju peļņu. Kaut grāmatniecībā darbojos 33 gadus, es to tik droši apgalvot nevaru. Zinu pārāk daudzus gadījumus, kad uz autora rēķina peļņa lasītājs. Izdevējs autora honorāru grāmatas cenā nav iekalkulējis un grāmatu attiecīgi lētāk pārdevis lasītājam. Izlasot P. Groda rakstu, rodas iespaids, ka visizdevīgākā nodarbošanās trimdā ir (literāro) grāmatu izdošana. Pazīstu trimdas grāmatniecību no tās pašiem sākumiem, bet man grūti sameklēt izdevēju, kas ar grāmatu izdošanu nopelnījis sev iztiku. Še neskaitu laikrakstu izdevējus. Absolūtajam vairumam kultūras grāmatu izdošana ir trimdas uzlikts pienākums un brīvā laika ziedojums sabiedrībai. Pirms mēneša saņēmu kāda visu pazīta izdevēja vēstuli, kurā viņš raksta: „Pirmo vasaru jūtos kā cilvēks. Atļāvos kaut cik nopirkt drēbes. Bija tā, ka lāga nevarēju ļaudīs rādīties. Pirmo reizi mūžā ar pieklājīgu vasaras mēteli! Pašreiz ir grāmatu izdošanā un saņēmu 30% atlaidi." Mums parastā ērtība — automašīna šim vienīgajam izdevējam ir neaizsniedzams sapnis!

Nepieskāros dažu izdevēju patvarībai izdot grāmatas pret autoru gribu vai tās papildināt, korriģēt pēc savas sajēgas, bez autora piekrišanas. Tas ir cits temats. Arī autoru honorāru lietā daudz kas sakāms, bet tas tālu pārsniegtu lasītāja vēstules apmērus.

Leons Rumaks, ALAs kultūras biroja grāmatniecības, preses un bibliotēku referents

★

PALDIES PAR PADARĪTO

Ir vispārēja pārliecība, ka latvietis ir individuālists un tādēļ jo bieži vien visu vērību pievērš sev un savai personīgai dzīvei, aizmirstot, ka arī individam ir pienākumi pret kopību. Tiek aizmirsts, ka tikai tad, kad individs kā kopības loceklis darbojas vispārības labā, viņa individualitāte iegūst īsto vērtību. Atraušanās no kopības un censonās sevi apmānīt, nesaskatot tuvredzīga cilvēka pazīme, dzīvojot tikai šodienai.

Piederība kādai mūsu organizācijai vien, bez īstas uzupurēšanās un spējas cīnīties par mūsu vēstures uzlikto pienākumu, neaizmirst mūsu parādu Latvijai, vēl neattaisno individa latvisko eksistenci. Mēs sevi piekrāptu, ja mēģinātu apgalvot, ka mēs nesaskatām briesmas mūsu latviskai nākotnei. Patiesībā gandrīz ikviens no mums zina, ka šīs briesmas būtu pārvaramas. Problēma ir vienīgi, vai mēs šo atziņu īstenojam. No šīs vietas sākas lielais pārbaudījums ikvienas tautas tiesībām uz dzīvi.

Ja kāda tautas daļa, kurai ir dotas iespējas cīņai par savas tautas nākotni un kura apzinas draudošās briesmas, vienaldzīgi dzīvo tikai sev, jeb mēģina sev iegalvot, ka ar „kultūras uzturēšanu" vien mēs cīnāmies nākotnes labā, tā apzinīgi vai neapzinīgi pati apzīmogo savu likteni.

Nav apšaubāms, ka kopīgu darbu parasti vada cilvēki, kuri, pat paliekot individuālisti, ir spējīgi ziedot savu dzīvi un darbu kopības labā. Bet tiem ir jābūt arī ar stingru pārliecību, ticību un mugurkaulu, stādot mūsu nacionālās intereses pāri savam pašlabumam un dabīgai tendencei izpatikt, lai gūtu personīgu popularitāti.

Kā izcils cilvēks šajā ziņā atzīmējams redaktors A. Vinčels. Ja es to būtu teicis agrāk, pirms redaktors atstāj darbu savam pēctecim, to uzskatītu kā glaimu labvēlības iegūšanai. Tagad es uzskatu par pienākumu godināt kāda cilvēka darbu, kura nopelnus mūsu vienīgā, īsti nacionālā laikraksta izveidošanā mēs īsti spēsim novērtēt tikai vēlāk. Tādēļ mans sirsnīgs paldies redaktoram par viņa uzupurēšanos, darbu un nacionālo stāju. Reizē vēlos izsacīt arī cerību, ka arī citā darba laukā viņa darbs būs ne mazāk nozīmīgs un vērtīgs. Paldies par padarīto un daudz sekmes nākotnē!

Voldemars Korsts, Čikagā

★

PASKAIDROJUMS

„Latvijas Amerikā" 16. septembra numurā ievietots V. Boka raksts par šāgada Divreizdivi nometnes norisi. Tajā teikts, ka „nometnes nobeigumā mūzikas seminārs Brigitas Ritmanes vadībā izkārtoja plašu mūzikas un dziesmu vakaru, kurā bija aicināti arī viesi".

Vēlos paskaidrot, ka mūzikas semināru organizēja un vadīja Ņujorkas kokļu ansambļa vadītājs Andrejs Jansons. Viņš arī apmācīja un sagatavoja kokļu ansambli un meiteņu kori, kas piedalījās nometnes nobeiguma koncertā. Pateicoties A. Jansonam, 14 mūzikas semināra dalībniekiem un man bija dota vienreizēja iespēja gūt plašākas zināšanas latviešu mūzikā, kā arī dzirdēt citus izcilus latviešu mūziķus. Tikšanās ar Tālivaldi Ķeniņu, Arvīdu Purvu, Valentīnu Bērzkalnu un Gundari Poni deva daudz ierosinājumu un interesi par latviešu mūziku. A. Purvs apmācīja kopkori, kas piedalījās koncertā. Man bija laime darboties kā A. Jansona palīdzei, kā arī ar Maiju Sauleskalnu vadīt nometnes kori.

Brigita Ritmane, Portlandē

★

PASAULES JAUNATNES KONGRESS NOTIKS 1972. GADA AUGUSTĀ

„Latvijas Amerikā" 23. septembra numurā ievietots raksts par 16. Eiropas latviešu jaunatnes apvienības kongresu Zviedrijā, kura beigās, diemžēl, ieviesusies ļoti nepatīkama kļūda. Rakstā teikts, ka pasaules latviešu jaunatnes 2. kongress paredzēts 1972. gadā no 9. — 25. septembrim kādā Rietumvācijas pilsētā valsts dienviddaļā, bet pareizi jābūt, ka šis kongress paredzēts 1972. gadā laikā no 19. — 25. augustam.

Kārlis Kangeris, Minsterē, ELJAs valdes loceklis

★

PATEICĪBA

Pateicos redaktoram A. Vinčelam par izcili veikto darbu un vēlu sekmes jaunajam redaktoram.

Egils Kalme, Ņujorkā

★

VĀRDA BRĪVĪBA VAI PATVAĻA?

Red. A. Vinčels savā atvadu rakstā no „LA" redaktora pienākumiem, kurus viņš, pēc manām domām, ir veicis ļoti sekmīgi, uzsver savas rīcības motto ar Voltēra vārdiem: „Kaut es taviem ieskatiem nepavisam nevaru piekrist, es cīnīšos līdz pēdējam, lai tu tos drīkstētu izteikt."

Voltērs šos vārdus, droši vien, ir teicis tikpat vieglprātīgi, kā domājis, gudrību un muļķību nostādot uz viena līmeņa. Es nedomāju, ka vajadzētu censties aizbāzt muti katram muļķību runātājam (un to, diemžēl, vienmēr ir lielā vairumā), bet tas arī nenozīmē, ka katra muļķība ir jāpavairo un jāizplata tūkstoškārtīgi modernās preses slejās.

Jo lielāka ir brīvība, jo vairāk tā ir jālīdzsvaro ar atbildības apziņu un cieņu pret patiesību. Ja to nedara, tad brīvība viegli pārvēršas patvaļā un pati sevi iznīcina. Ja šodien ir daudz logu dauzītāju un māju dedzinātāju, tad to vēl vairāk ir mūsu presē un literātūrā. Un tas ir tikai vārda patvaļas rezultāts.

Dr. E. Laivenieks, Toronto.

★

KAMBODŽA Vai KAMBODIJA?

Pēc red. A. Vinčela „Redaktora piezīmēs" skartā jautājuma, vai pareizāk latviešu valodā lietot „Kambodža" vai „Kambodija", varu droši teikt, ka latviski pareizi lietot „Kambodža". Tā šo vārdu raksta vācu (Kambodscha) un franču valodā (Cambodge). Angļi Kambodžu angliskojuši par „Cambodia". Vietu vārda „Kambodža" pirmsākums meklējams ap 1712. gadu. Tas cēlies vietējiem iedzīvotājiem iegūstot no zināmas koku šķirnes sevišķu gumijas sastāvdaļu. Red. A. Vinčela lietotais vietu vārds „Kambodža" ir pareizs un kautkāda jauna „latviskošana" nav vajadzīga.

A. Millers, Albānijā, ASV

LATVIJA

70. N-RS. SESTDIENA, 1970. G. 10. OKTOBRIS.

GALVENĀ REDAKCIJA TORONTO

Atbildīgais redaktors (dzīvoklī un vakaros): Krišs Sidars, 34 Pasadena Gardens, Toronto 325, Ontario; tālr. 766—2261.

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības īsināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs ieskats un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa Kanadā un ASV — par mēnesi $2.00, 3 mēn. $5.50, 6 mēn. $10.00, 1 gadu $18.00. Atsevišķa numura cena 25 centi. Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $2.20, bet tekstā $4.20 — $6.40 par 1 collas slejas telpu.

Padomju zinātnieka smaga apsūdzība Maskavas režimam

DR. B. DOTSENKO ATKLĀTĀ VĒSTULE KREMĻA VARASVĪRIEM

Padomju zinātnieks atomfiziķis Dr. Boriss Dotsenko, kas pirms 3 gadiem meklēja Kanadā politiskā bēgļa patvēruma tiesības, iesūtījis Edmontonas laikrakstam „The Edmonton Journal" nerakstu no savas atklātās protesta vēstules, kuru viņš nosūtījis uz Maskavu. Vēstules noraksti piesūtīti arī citiem lielajiem Kanadas laikrakstiem. Edmontonas laikraksts ievietojis padomju zinātnieka rakstu trijos turpinājumos, veltījot katram gandrīz veselu lappusi, ar vairāku personu un citiem fotoattēliem.

Dotsenko, būdams Ķijevas universitātes atomiskās laboratorijas vadītājs ar izcilu vārdu, tika nosūtīts uz Kanadu tā saucamās „zinātnieku apmaiņas" ietvaros un darbojās Edmontonas universitātē, Albertas provincē. 1967. gadā viņš lūdza politiskā bēgļa patvēruma tiesības Kanadā. Pēc triju gadu ilgas klusēšanas šis rietumos nokļuvušais padomju zinātnieks nācis atklātībā ar smagu apsūdzību padomju režīmam. Viņš klaji pasaka, ka pirms komandēšanas uz Kanadu saņēmis uzdevumu iegūt saskari ar ārzemju zinātniekiem, kas viesojas Padomju savienībā un izvilināt no viņiem visu iespējamo informāciju. Līdzīgu uzdevumu kā padomju slepenā dienesta KGB aģents veicis arī Kanadā, saņemot par to solījumu piešķirt „augstāko atzinību līdz pat Nobeļa prēmijai".

Tikko kļuvusi zināma Dotsenko izšķiršanās palikt Kanadā, viņam līdz tam ļoti draudzīgie Albertas universitātes kreisie profesori pēkšņi kļuvuši „vēsi", vai pat naidīgi, līdz 1968. gadā viņam vajadzējis universitāti atstāt. Arī Padomju savienība tūlīt atsauca savu zinātnieku apmaiņas programmu ar Albertu, līdz beidzot Dotsenko bija spiests strādāt par bioloģijas un fizikas skolotāju Yellowknife tautskolā, Kanadas ziemeļrietumu territorijās.

Dr. E. Dotsenko savu vēstuli, kuru adresējis centrālkomitejas ģenerālsekretāram Brežņevam, ministru padomes priekšsēdim Kosīginam un politbiroja vadītājam Podgornijam, datējis ar 1970. gada 24. augustu un nosūtījis valdības laikraksta „Izvestija" redakcijai Maskavā, vispirms paziņojot savu lēmumu palikt Kanadā, atzīstot, ka padomju valdības sistēma ir nepanesama un viņš nespēj atgriezties Padomju savienībā un ilgāk būt padomju pilsonis, kādēļ no pavalstniecības atsakās. Padomju zinātnieks norādījis uz Apvienoto nāciju cilvēku tiesību deklarāciju, kas pieņemta 1948. gada 10. decembra ģenerālsapulcē, kurā piedalījusies arī Padomju savienība, sevišķi vēršot Maskavas uzmanību uz šīs

(Nobeigums 8. lpp.)

ED. KEIŠA JAUNA BILDE VECAM JOKAM (4.)

. . . piesita pēdu, sadzina pēdas un pazuda bez pēdām. . .

(43. turpinājums)

RAINIS UN KUGA UGUNĪ UN NAKTĪ

Laivinieki tic, ka reizi
Lāčplēs's savu naidnieku
Vienu pašu lejā grūdīs,
Noslīcinās atvarā.*)

(A. Pumpura Lāčplēša beigu rindas)

Akmen šķelies,
Tautas dziesminiek, Pumpur, celies!
Dzied, latvju varoni, Lāčplēsi,
Teic pagātni, cel uz nākotni.

(Spīdola Raiņa Ugunī un naktī)

Mīts ir kādas tautas „kollektīvās zemapziņas" radīts stāstījums, kas atvedināms uz kādu vēsturisku personu vai fantazijas tēlu, kas ieausts vēsturiskos notikumos.

Visām vēsturiskām tautām ir savi mīti, ko lieli dzejnieki vērš vārsmās — varoņu dziesmās, epos. Varētu teikt, ka vēsture nosaka epu, bet tikpat labi un pamatoti varētu apgalvot, ka mīti noteic vēsturi. Tautas jēdziens par varonību tai palīdz pastāvēt un pacelties kultūras augstumos, palīdz savu vēsturi veidot.

Tautas epi saistās ar cilvēces vēstures senākajiem posmiem. Sumeriešu eps par Gilgamešu — cīkstoni radies III gadu tūkstotī pirms mūsu ēras; vēl vecāki šķiet ēģiptiešu varoņa vanaggalvainā Hora mīta sākumi, kas iesniedzas 7. gadu tūkstotī pirms mūsu ēras, kad ēģiptiešu ķēniņš (Ozīriss) atvairīja āziātu iebrucējus (Setu); Indijas pusotra tūkstoš gadu vecās āriešu vedas-himnas, kurās apdziedāts varonis Indra, atbalso āriešu ieiešanu Indijā no tālajiem ziemeļiem.

Vārdu eps esam mantojuši no sengrieķu epos, tulkojumā: vārds, izteiksme, padoms, pavēle, stāsts, teiksma, dziesma, latviskojot — eps, jo indoeiropiešu pirmvalodas galotne -os latviešu valodā atbilst -s, kā Homēros, Homērs.

Eps tātad ir varoņu dziesma, varoņu poēma, kas senākajos laikos bija tautas mutvārdu tradicijas tiesa, bet ar laiku pārgāja tās literārajā pūrā. Skaidrības labad, — lai še definēta šī vārda joma, kādā to še lieto: eps ir saistītā valodā sacerētais stāstījums par kādas tautas varoņu cīņām un likteni.

No pasakas epā vērstais Andreja Pumpura Lāčplēsis un Raiņa no epa drāmā vērstā Uguns un nakts mūs īpaši saista tādēļ, ka ir eps, ir drāma bijuši aktīvi katalizātori, kas kādreizējo latviešu dzimtnieka nomocīto dvēseli palīdzēja atburt atpakaļ tās pirmatnējā latviskajā identitātē. Varonības dziesma un pēdējā posmā Jāņa Kugas, teātra gleznotāja, suverēnā māksla bija ilgi slāpētos dvēseles spēkus atraisījušas versmainā nepacietībā, pārvēršot kādreizējo bezpersonisko dzimtnieku varonī ar pārdrošu skatu un likteni veicēju roku. Process bija tikpat dabisks kā tas, kas ķīmijā melnos ogļu putekļus vērš cietākā un vizuļainākā vielā — dimantā.

Mulsi un neveikli, bieži baltiem diegiem sadiegtais varoņu eps un vietumis neskaidrā un savās galīgajās konsekvencēs pretrunīgā varoņu drāma tomēr palīdzēja atbrīvot latviešu dvēseli no netīrajiem dzimtniecības tīmekļiem, jo tikai brīva dvēsele, dvēsele, kas pilnam atguvusi savu identitāti, kas atkal atradusi sevi, spēja uzdrīkstēties cerēt un gribēt vairāk, nekā vēsturiskie apstākļi to savā laikā šķita atļaujam.

Ne Andreja Pumpura godīgām patriotiskām pūlēm, ne Raiņa negribīgi sacerētām vārsmām nebija ģenija spožuma un maģijas. Izcilību un vēsturisku nozīmību tām piešķīra pašas tautas nepacietība un skatuves gleznotāja Jāņa Kugas suverēnā māksla. Tautas rosīgākā daļa pildīja vakaru vakariem Jauno Rīgas teātri, un ik ar izrādi no acīm nokrita kāda zvīņa, no pleciem noslīdēja kāda līķa snātne, no iztēles aizgaisa kāds aizspriedumu āmeklis. Jānis Kuga piešķīra „Ugunij un naktij" nepieciešamo vizuālo autentiskumu, atverot latviešu acīm kaut ko pavisam jaunu un tomēr bezgala radniecīgu un tuvu — tautiskās mākslas svaidītu skaistumu. Gleznotājs ar savu iedzimto veselīgo pieeju teātrim un dabai lugas iztulkojumā krāsās un veidolos saistījās vairāk ar Pumpuru nekā ar Raini, vairāk ar latvisko skaistuma izjūtu nekā ar sociālām teorijām.

Atcerēsimies, ar kādu apbrīnojamu mērķtiecību, kā kāda nemaldīga dvēseles kompasa vadīts, mūsu lielais skatuves gleznotājs savos mācības gados soli pa solim, ķieģeli uz ķieģeļa likdams, cēla savu mākslinieciskо credo, noraidot visu izklaidīgo: aizsvilušo romantiķi, ierobežoto natūrālistu, dekadento neofiliaku*) saukļus, popularitātes vilinājumus, paliekot uzticīgs sev, savai zemei, savai tautai, savai īpatajai sūtībai.

Cilvēka mūžs, īpaši mākslinieka mūžs, ir nežēlīgi īss. Laimīgs tas, kas tajā nav zaudējis neaizstājamas stundas un dienas, dzenoties pēc maldugunīm, bet palicis uzticīgs savai pragmai — kā grieķi apzīmē rīcību, veikumu, īstenību, būtību, varēšanu.

Vērtējot Jāņa Kugas mūžu, jādomā par kādu dialogu Ibsena lugā Ķeizars un Galilietis (1875):

Juliāns: Kam esmu dzimis?
Balss: Kalpošanai garam.
Juliāns: Kas ir mana sūtība?
Balss: Nodibināt valsti.
Juliāns: Kādu valsti?
Balss: Valsti.
Juliāns: Ar kādu varu?
Balss: Ar gribu.
Juliāns: Kas man jāgrib?
Balss: Kas vajadzīgs.

Kam Jānis Kuga bija dzimis? Kalpošanai latvju garam. Kāda bijusi viņa sūtība? Atjaunot latvju dvēseles identitāti. Ar kādiem līdzekļiem? Ar māksliniecisko varēšanu, ar latviska gara un latviskās dabas caurstrāvotu mākslu, kuras cildenākais izpaudums ir viņa Ugunij un naktij darinātie skatuves gleznojumi. Tiem tad še jāpievēršas.

Apcerēsim sākumu. Arī šai gadījumā sākumā bija vārds: Andreja Pumpura, tad Raiņa.

Par Uguns un nakts sākumiem Rainis dod šādu liecību: „. . . problēma par latviešu varoņteiku sistēmatizēšanu un sagatavošanu drāmatiskai iegūtnei" viņu nodarbinājusi jau ilgi pirms 1903. un 1904. gada, kad Uguns un nakts uzrakstīta. Protokoliskajiem vārdiem dzejnieks pievieno dažus paskaidrojumus: „Jau pirmās trimdas laikā Vjazmā (tātad, no 1899. gada jūnija līdz 1903. gada maijam — H. V.) uzmesti plaši plāni no šīs vielas aplokiem un izstrādāts gandrīz gatavs viens cēliens no cikla, kas grozās ap Kurbada teikām."*)

*) 1957. gadā Rīgā izdotajam A. Pumpura Lāčplēsim pievienotas vēl divas rindas: Tad zels tautai jauni laiki, Tad būs viņa svabada. — Pēdējās rindas savā laikā cenzūras nosvītrotas. Kādā citā grāmatā (Latv. lit. vēst. II, 550. lpp.) sniegta arī šo Pumpura pantu fotokopija, ko autora tuviniece Angelika Gailīte atzīst par Pumpura rokrakstu. Taču Rainim, tāpat kā pārējiem lasītājiem, šī publicētā versija nebija pieejama.

*) Nesen ieviesies jaunvārds, kas apzīmē tos, kuri tiecas jaunuma jaunumu dēļ.

*) Anša Lešcha-Puškaiša (1859—1903) pirmā latviešu tautas pasaku krājēja sacerētais darbs Kurbads (1891) tēlo neparasta spēka apveltītu senlatvju varoni, nomākto ļaužu aizstāvi. Viņš uzvar velnu, milzi, pūķi, raganas, uzceļ apburto gaismas pili no ezera dzīlēm. Taču blakus autentisko latvju pasaku tēliem Kurbadā sastopam arī autora paša izgudrotos.

(Turpinājums sekos)

Lidija Auzāne-Ticmane

Mūsu tautai un nākotnei veltīts rakstnieku rīts

Skaista tradicija ir rakstnieku rīts, kuru LPB Kanadas kopa ikgadus rīko pēc Preses balles.

Ja pirms diviem gadiem mūsu literāti savus rakstnieku cēlienus nolēma padarīt krāsainākus, sākdami ar „balto" un beigdami ar „melno", tad šīs sezonas pirmais rakstnieku rīts atvizēs sarkanbaltsarkanā krāsā, jo tas vēl būs veltīts mūsu tautai un mūsu nākotnei.

Rakstnieka radošais spēks izsikst bez tautas atbalss, un šo atbalsi literāti meklē tiešā saskarē ar klausītājiem savos rakstnieku cēlienos.

Mums ir daudz dzejnieku un rakstnieku, kas ar savu darbu kalpo ne tikai mākslai, bet arī mūsu nacionālai idejai, jo sirdīs viņi nes dziļu mīlestību pret savu dzimto zemi un daudz cietušo tautu dzimtenē un svešumā.

Ir parasts, ka literāros un citos latviešu sarīkojumos redzama galvenokārt vecākā paaudze. Liels un skaists izņēmums bija nesen aizvadītie 5. Kanadas latviešu dziesmu svētki un „Nākotne 70" sarīkojumi, kad mēs pārliecinājāmies, ka mūsu jaunieši ne tikai spēj, bet arī grib būt latvieši, ceļot un tālāk veidojot mūsu nacionālo kultūru un līdz ar to visas tautas nākotni. Viņi grib runāt uz savu tautu, izteikt savas domas, cerības, ilgas. Un šī iespēja mums viņiem jādod. 25. oktobra rītā, kad pulkstenis rādīs vienpadsmito stundu, rakstnieku rīta apmeklētāji, Latviešu namā ienākot, redzēs jaunas sejas, jo uz mums runās mūsu nākotne — mūsu jaunā audze. Šo jauno seju nebūs daudz, jo tas būs tikai sākums un īss acumirkļa skatiens nākotnē. Toties arī mūsu vecākās paaudzes literāti daļu savu lasīto darbu veltīs mūsu jaunatnei.

Tā kā latviešu tautai dzeja ir cieši saistīta ar dziesmu, jo mūsu pirmā dzeja ir mūsu tautas dziesmas, tad arī rakstnieku rīts skanēs un izskanēs dziesmās. Šīs dziesmas dziedās mūsu jaunās paaudzes dziedātāja Dace Kārkliņa, kura 5. Kanadas latviešu dziesmu svētku organizētajā jauno skaņražu un jauno atskaņotāju mākslinieku konkursā ieguva pirmo godalgu dziedātāju kategorijā. Domāju, ka tie, kas dzirdēja Daci Kārkliņu runājam un dziedam dziesmu svētku tautas deju lieluzvedumā, ar lielu prieku nāks atkal klausīties viņas dzidro skanīgo balsi un patiesi mākslinieciskо sniegumu.

Katrā ziņā rakstnieku rīts solās būt īpatnējs un interesants. Jācer, ka tas atnesīs prieku visiem, gan jauniem, gan tiem, kas no tā aizies jauni sirdīs.

Edvarts Tūters

G L Ā S T S

Draugi — senie un jaunie,
Ja kādreiz sajūtat jūs
Maigmaigu siltu dvašu
Ap dvēseles palodu savu,
Tad zinat:
Tur elpo kāds glāsts —
Glāsts no dvēseles citas.

Draugi, to jūs jau zinat:
Dvēseles apcirknos smaržo
Miņas par pagātnes norām.
Par pieneņu pūkām,
Sauli, un vēju;
Ja mēs tās sasienam kopā —
Kūlītī vienā, —
Jaunas tad atplaukst tur ilgas.

Ilgas no dvēseles manas
Un ilgas no jūsējām arī,
Satek kad kopējā gultnē, —
Skaista tad uzzied tur dziesma;
Dziesma par brīvības gadiem,
Par mūsu draudzību skaisto,
Jauki kad savijās kop ā
Manas un jūsējās ilgas.

Draugi — senie un jaunie,
To jums vajaga zināt:
Jauki kur savijas kopā
Visu paaudžu ilgas, —
Jauni tur brīvības gadi
Atkal pret sauli ver logus.
— Glāstus šos mācaties cienīt
Un labās brīvības ilgas.

Būt vai nebūt?

INTERVIJA AR TORONTO LATVIEŠU KONCERTAPVIENĪBAS VALDES PRIEKŠSĒDI ARVĪDU PURVU

Latviešu nacionālās apvienības Kanadā 24. septembra valdes sēdē Dr. E. Upenieks vērsa uzmanību uz Toronto latviešu koncertapvienības apdraudēto stāvokli, lūdzot aicināt organizācijas un draudzes vairāk atbalstīt tās darbu un brīdinot, kas jau izskanēja koncertapvienības šāgada sanāksmē, ka, abonentu skaitam jūtami nepieaugot, šī var izrādīties pēdējā Toronto latviešu koncertapvienības darbības sezona. Šai sakarā mūsu laikraksta pārstāvis lūdza interviju no koncertapvienības valdes priekšsēža un diriģenta Arvīda Purva.

Sarunas sākumā A. Purvs norādīja uz koncertapvienības mērķiem, jo vienīgi tos zinot un izprotot iespējams novērtēt tās darbu un nozīmi kultūras dzīvē. Mērķtiecīgas mūzikas dzīves pastāvēšanai un ritmam kādas sabiedrības lokā ļoti svarīgi un nepieciešami ir tieši abonementa koncerti, jo abonentu sistēma mūzikas dzīves stabilitātei dod četrus galvenos stūrakmeņus: 1) materiālo bazi, 2) noteiktu regulāru koncertu skaitu, 3) nodrošina iespējami augsta standarta uzturēšanu, 4) dod daudzpusību programmā un plānošanas iespējas. Mūsu pašreizējā situācijā abonementa sistēma bez tam dod vēl trīs citas ļoti nozīmīgas iespējas: 5) dzirdēt tieši latviešu māksliniekus, nodrošinot tiem kā noteiktus honorārus, tā arī labus koncertēšanas apstākļus, 6) noklausīties latviešu autoru skaņdarbus, tā veicinot to tālāku izplatīšanos, un 7) rast ciešāku kontaktu starp publiku un jaunākiem māksliniekiem. Šie 7 mērķi vienmēr bijuši Toronto latviešu koncertapvienības darba kodols.

Koncertapvienība nav privāts pasākums, par kādu to, varbūt, daži uzskata. Tā domātājiem jānorāda, ka Toronto latviešu koncertapvienība ir pirms 12 gadiem īpašā latviešu organizāciju sanāksmē radīts pasākums mūsu mūzikas dzīves nostabilizēšanai. Tādēļ nesaprotami, ka pašreizējā situācija izveidojusies tāda, ka nedaudzajiem entuziastiem, kuri darbojas koncertapvienības valdē, vārda tiešajā nozīmē jācīnās par to, lai organizācijas pašu radīto un par vajadzīgu atzīto iestādījumu arī atbalstītu, vismaz apņēmīgāk un enerģiskāk izplatot abonentu kartes, ja ne vairāk. Taču organizāciju interese par pašu radīto koncertapvienību pēdējos gados izrādījusies tik niecīga, ka tās nesūta pat savus pārstāvjus uz apvienības gada sapulcēm, kurās izlemj nākošajā sezonā aicināmos māksliniekus un citus darbības jautājumus, bet vēlāk izteic pārmetumus, kā nav izvēlēti pietiekami interesanti koncerti un arī daža laba cita lieta aizkarta tā, kā gluži nevajadzētu. Dzirdētas pat balsis, ka īpaša koncertapvienība ir lieka, jo arī citas organizācijas rīko koncertus.

Par to jautāts, A. Purvs atzina: „Nav noliedzami arī citu organizāciju veikumi atsevišķu koncertu rīkošanā. Taču jāievēro divi fakti: vispirms, mūsu trimdas dzīves pašplūsmes periods, kad visi kaut ko rīkoja un visi kaut kur gāja, ir jau sen beidzies; otrkārt, dažādo organizāciju galvenie mērķi ir citi, tādēļ tās koncertus rīko galvenokārt vai nu svētku reizēs, vai arī līdzekļu iegūšanai citām vajadzībām ar t. s. labdarības koncertiem, vai pat vienkārši — savas darbības parādīšanai. Reizē ar to šie koncerti, kaut nereti izcilas kvalitātes, nav koordinēti, lai kļūtu par regulāru kultūras dzīves sastāvdaļu. Atskatoties uz pēdējām sezonām, nepārprotami redzam: ja atskaita koru koncertus un koncertapvienības rīkotos, tad Toronto latviešu mūzikas dzīve izskatās visai paplāna."

Ja nu koncertapvienība jau 11 gadu pierādījusies par svētīgu iestādījumu (un ka tā ir, par to nav un nevar būt šaubu!), tad ar pārsteigumu nesapratnē jājautā, kā tas iespējams, ka aizvadītajā sezonā koncertapvienība materiāli „iekritusi", sedzot iztrūkumu no iekrātajiem līdzekļiem, kuri tagad tik lielā mērā saplakuši, ka ar bažām jāraugās ne vien uz jauno sezonu, kura sāksies 15. oktobrī ar duopianistu māsu Gūtbergu koncertu, bet pat jārēķinās ar iespēju, ka šī var kļūt par pēdējo darbības sezonu?

„Reta būs organizācija, kuras statūtos nav uzsvērta latviešu kultūras dzīves veicināšana," atbildēja A. Purvs. „Daži mēģina sevi apmānīt ar 'tējas vakaru rīkošanu ar priekšnesumiem', citi ar koncertu - balli un tamlīdzīgi. Bet pagājušajā sezonā organizācijas kopā bija pārdevušas tikai 15 koncertapvienības abonementa kartes!... Tāpat jānožēlo, ka koncertapvienības darba atbalstīšanas vietā organizācijas pēdējos gados ne reizi vien koncertapvienības koncerta laikā rīkojušas citus sarīkojumus, jā, koŗi šai laikā pat nolikuši savus mēģinājumus! Ar sevišķu nožēlu tas jāsaka par koŗiem, jo no to vadībām šādu rīcību vismazāk varētu gaidīt. Galu galā koŗi taču ir mūsu mūzikas bastioni, pie tam nevis tikai šaurā dziesmas nozīmē, bet visā latviešu mūzikā. Tādēļ tieši koŗiem koncertapvienību eksistence būtu jo īpaši jāatbalsta. Tāpat ar nožēlu jāatzīst, ka pēdējos gados koncertapvienības darbam vismazāko atsaucību izrādījuši akadēmiskās saimes piederīgie, no kuriem pamatoti būtu gaidāma lielāka interese par mūsu mūzikas dzīvi. Tādēļ Dr. E. Upenieks, kurš šogad ir koncertapvienības abonentu lietu kārtotājs, ar īpašu apelāciju griežas tieši pie akadēmiķiem un viņu organizācijām."

Runājot par dzirdētiem iebildumiem attiekmē uz koncertapvienības darbu, izkristallizējas vairāki galvenie. „Ir tiesa, ne jau visi koncertapvienības koncerti bijuši uz vienas kvalitātes pakāpes," atzina A. Purvs, tālāk paskaidrojot: „Taču kopīgā kvalitāte šiem koncertiem bijusi augstākā, ko vispār varam cerēt. Toronto koncertējuši ievērojamākie Ziemeļamerikas latviešu mākslinieki. Jāšaubās, vai bez koncertapvienības starpniecības Toronto tautieši būtu iepazinuši operdziedoni Renāti Gūtmani no Rietumvācijas, flautisti Maiju Lielausi no Anglijas un Bāzeles operas solistu Kārli Baueru - Zemgali no Šveices. Tāpat jāšaubās, vai bez koncertapvienības starpniecības Toronto būtu dzirdēti aizrobežas lielie latviešu koŗi — Dziesmu Vairogs, Ņujorkas apvienotais koris, vīru koris Daugavieši un Klīvlendas latviešu biedrības koris, kuŗu pavasarī dzirdēsim atkal. Ir jāievēro, ka neviena atsevišķa organizācija nespēj uzņemties lielo materiālo atbildību šādu koncertu izkārtošanā. Tas iespējams tikai ar abonementu sistēmas sagādāto drošību."

„Dzirdēta arī atrunāšanās: kādēļ man jāiet klausīties pavājus latviešu māksliniekus, ja Toronto kanadiešu sarīkojumos varu dzirdēt Rūbinšteinu, Oistrachu un dažādas Metropolitena zvaigznes? Taču novērots, ka to nesaka t. s. 'speciālisti - mūziķi', bet gan tie, kuŗi, varbūt, vispār pāris reižu gadā apmeklē kādu koncertu... Kaut ir tiesa, ka Toronto iespējams dzirdēt visus pasaules 'lielos', tomēr latviešu mūzikai

(Nobeigums 4. lpp.)

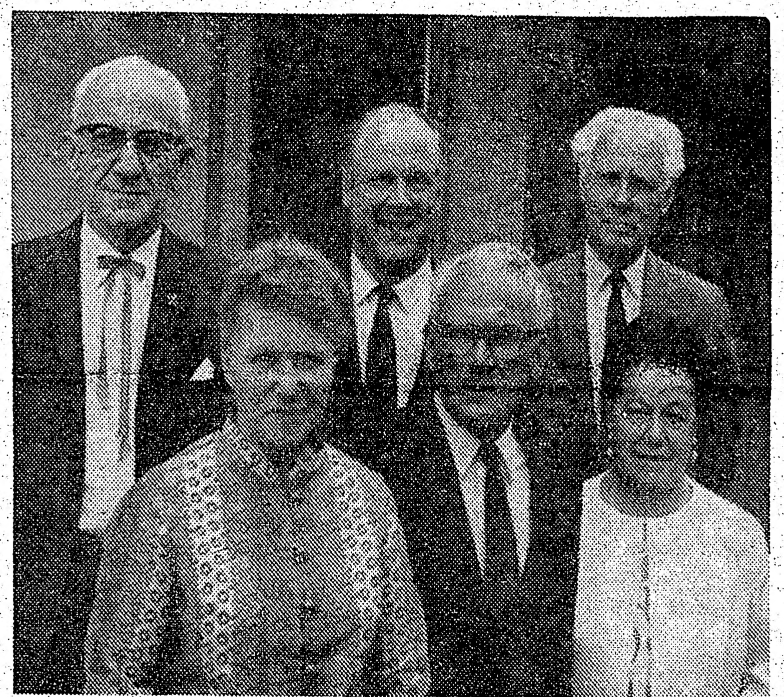

Latviešu skolotāju dienu literārā rīta autori pie Gaŗezera vidusskolas. Uzņēmumā 1. rindā no kreisās: dzejniece Austra Balka, dzejnieks Arturs Kaugars, rakstniece Lūcija Bārene, otrā rindā: rakstnieks Jānis Širmanis, dzejnieks Eduards Freimanis un rakstnieks Ernests Aistars.

Latviešu skolu problēmas

ASV AUSTRUMAPGABALA LATVIEŠU SKOLOTĀJU KONFERENCE

Turpat 40 ASV austrumapgabala latviešu skolotāji, ALAs valdes un izglītības biroja darbinieki 27. septembrī YMCAs telpās Ņujorkā risināja latviešu skolu problēmas. Pēc mācītāja R. Zariņa svētvārdiem un konerences vadības izraudzīšanas (vadītāja I. Zante, sekretāres A. Cīrule un A. Lejiņa), prof. E. Kāpostiņš referēja par tematu „Mācīšanas loģika un psīcholoģija", parādot vēsturiski dažādo uzskatu attīstību un problēmas, kas rodas bērnu audzinot ģimenē vai mācot skolā. Referents arī apskatīja dažādus skolotāju tipus un mācīšanas metodes, skolēnu apbalvošanas un sodīšanas veidus. Lielu lomu mācīšanā spēlē motivācija. Referenta atzinumā skolotājs ir mākslinieks, nevis amatnieks. Diskusijās uz jautājumu, vai izvēlei dotas vairākas atbildes skolēnu nemulsina, referents paskaidroja, ka tas varētu tā būt mācības sākot. Pārbaudījumos, kad viela izņemta, skolēnam pareizā atbilde jāzin.

Arturs Liepkalns no Bostonas, runājot par tematu „Vecāki un skola", pieskārās dažiem jautājumiem: tradicijām, ko cenšamies nodot tālāk saviem bērniem. Vecāku uzdevums bērniem sagādāt latvisku vidi — draudzējoties ar latviešiem, kam līdzīga vecuma bērni, vedot bērnus uz dievkalpojumiem, latviešu sarīkojumiem, sūtot latviešu skolās un vesaras nometnēs. Referents vecākus iedalīja piecās grupās: vecāki, kas bērnus mīl, vecāki, kas mīl, bet pārcenšas un izaudzē siltumnīcas stādus, vecāki, kas bērnus apgādā, bet audzināšanas procesā nepiedalās, vecāki, kas bērnu audzināšanu atstāj pašplūsmei, lai bērns veidojas kā grib un pēdējā grupā vecāki, kas bērnus mīl, bet latviskai audzināšanai atmetuši ar roku, mājās „buldurē" angļu valodā, tā radot jaunu latvieša tipu — „Mister Švaukstē". No skolas viedokļa vecāki dalāmi 2 grupās — kas sadarbojas ar skolu un otri, kam par skolu maza vai nav nemaz intereses. No bērnu viedokļa ir 3 grupas: vecāki, kas bērnus mīl un saprot; vecāki, kas bērnus aprūpē, bet rūkst sirdsmīlestības un trešā grupa — stingri vecāki ar augstām prasībām. Svarīga loma bērna augšanai ir ģimenes sadzīvei, saskaņai. Bērnu audzināšanas un disciplīnas jautājumos vecākiem jābūt vienādos uzskatos. Latviskumu var veicināt labs paraugs ģimenē. Referents ieteica rīkot kursus bērnu vecākiem, lai izprastu skolas darbu un savus pienākumus pret skolu. Nav jācenšas pēc regulāriem apbalvojumiem vai atzinības, bet gan bērnos jārada prieks par paveikto darbu. Latvijas vēsturi un Latvijas ģeografiju A. Liepkalns ieteica atvietot ar tēvzemes mācību, atmetot daudzos sīkos faktus un skaitļus, to vietā liekot uzsvaru uz mūsu dzimtenes skaistumu, mūsu tautas goda prātu, latviešu tautas tiesības, cenšanos pēc izglītības u. t. t. Mācības līdzekļiem un skolu telpām jābūt tikpat labiem kā vietējās skolās. „Vai ceļot latviešu namus, pirmā kārtā nebūtu jādomā par skolu un tās vajadzībām un tikai tad par sabiedriskām prasībām?" jautāja referents.

Pastiprināta patriotisma runā T. Dukats no Longailendas iepazīstināja ar paša izstrādātiem 106 uzskatāmības līdzekļiem. Izglītības biroja vadītājs T. Bērziņš solīja tos pavairot arī citām skolām. Uz jautājumu, kāpēc mums vēl nav grāmatas par latviešu senvēsturi, referents paskaidroja, ka manuskripts rakstīts trīs reizes, bet tas vēl neapmierina, jo

(Nobeigums 5. lpp.)

(33. turpinājums)

— Un tādu es varu dabūt biroja blokā. Rozēns man jau vairākkārt piedāvājis. Tad es arī būšot tuvāk administrācijai un ļaudis mani vieglāk un ērtāk varēšot sasniegt.

— Atsevišķu istabu mācītājam? — Maira šaubījās.

— Nē. Rakstāmgaldu, — Pēteris kļuva klusāks. — Un ja es gribot, amatnieki varot iekārtot spāņu sienu, aiz kuras man ar ļaudīm runāties. Iznāktu brangs aizgalds.

— Un visā istabā pārējie varētu dzirdēt, ko cilvēki tev stāsta. Paldies par tādu iespēju mācītājam izkratīt sirdi!

— Pie manis neviens grēkus sūdzēt nenāk, neesmu katolis. Un ja kāds nāktu — baznīca vienmēr manā rīcībā. Nē, Maira. Tev nevienam neizdosies iestāstīt, ka šī ir mūsu dzīvojamā, bet tā tur — mācītāja kanceleja. To tev neticēja arī nelūgtais palīgs.

— Ko citu varējām darīt? Atteikties viņiem par labu? Un ja mēs nebūtu precējušies, kas tad? Tev ar Mārci pienākas istaba, jo tu esi mācītājs un skolotājs. Man ar diviem bērniem tāpat, jo arī es strādāju skolā. Kur te kādam nodarīta netaisnība? Uztraukums tikai tāpēc, ka istabas blakus, un tās savieno durvis.

— Mūsu vecajās istabās pašreiz ievadājas septiņi cilvēki: vecais tēvs un vecā māte, abi jaunie un trīs bērni. Mēs tur bijām tikai pieci, un jau bija par šauru. Kā tie dzīvos? Nebrīnies tāpēc, ka šie cilvēki mūs skauž.

— Pēteri Līvān, manī mostas nelāga sajūta, ka tu būtu ar mieru iet pie Rozēna un viņam teikt, ka esi gatavs ar lielo atbraucēju ģimeni mainīties dzīvokļiem. Skaties man acīs: vai man ir vai nav taisnība?

Līvāns pasmējās, apņēma Mairas plecus un pieklāva sievu sev klāt.

— Nē, ar šiem ne. Jumts viņiem virs galvas ir un ar laiku kļūs ērtāk. Izceļošana neapstāsies, pašreizējais sablīvējums ir īslaicīgs. Bet — ja rastos patiesa vajadzība — vai tu pati nebūtu ar mieru atdot vienu no mūsu istabām? Skaties tagad arī tu man acīs un atbildi: vai man nav taisnība?

Maira pārdomāja.

— Nē, — viņa teica. — Tāda vajadzība nometnes apstākļos nevar rasties. Par mums gādību uzņēmusies IRO — un viņa arī atbildīga, lai katram būtu nepieciešamais. Tās priekšā mēs visi esam vienādi.

— Vienādi gan, bet tas neizdzēš mūsu cilvēcīgās attieksmes un neatraisa no pienākuma individuāli palīdzēt, ja palīdzība vajadzīga un iespējama. Kristīgs cilvēks nekad nav un nebūs brīvs no tās pavēles, ko vecais apustulis Jānis teicis: Bērniņi, mīliet cits citu. — Krievijā baznīcai aizliegts vākt līdzekļus trūcīgo aprūpei, jo pie komūnistiem, lūk, trūkumcietēju neesot. Par visu gādājot valsts. Vai tu domā, ka baznīca tur par šo aizliegumu priecājas? Sak', nu ir labi, nu mums viena rūpe mazāk. Tieši otrādi, baznīca tur ir nelaimīga. Tai viena rūpe vairāk: kā pildīt kristīgo pienākumu par spīti valsts varas aizliegumam. Jo pienākums paliek. Un arī IRO to mums neatņem.

Svētdien Maira baznīcā negāja. Mantas jaunajā dzīvoklī ievadājot un iekārtojot, viņa bija pārpūlējusies un palika mājās atpūsties. Bija gaišs, saulains rīts, un nometnes pagalmā, kur darbdienās ik brīdi braukāja gan smagās kravas mašīnas, gan IRO džīpi, gan skanēja nometnieku dažreiz it skaļās sarunas, valdīja svētdienīgs miers. Kamēr vīrs ar bērniem bija dievkalpojumā, Maira baudīja jaunā dzīvokļa ērto gaisotni un pilniem malkiem dzēra klusumu.

Kad Pēteris pārnāca no dievvārdiem, viņa jautāja:

— Šodien baznīcā vajadzēja būt daudz cilvēku. Saskaitīji?

— Ap četri simti.

— Četri simti baznīcā nemaz neietelp.

— Vai nu kāds vairāk vai mazāk, kāda tur starpība?

— Laikam visvairāk jaunie? Cilvēki ir ziņkārīgi.

— Tā es vēroju, — Pēteris pasmīnēja. — Nē, nebija jaunie vien. Pat Rozēns bija atnācis.

— Lai jaunajiem rādītu labu priekšzīmi. Ir gan liekulis!

— Vai nu tāpēc tūlīt liekulis? Mēs arī bērniem mācām melot, bet pašiem dažreiz noiet greizi.

— Neesmu tevi vēl melos pieķērusi. Un pati arī cenšos.

— Bet kā ir ar stāstu par mūsu istabām? Tagad mēs katru dienu blēdamies.

— Ja pasaulē tikvien blēdību bijis! — Maira vainīga iesmējās.

— Ar to saruna beidzās, bet Maira juta, ka kaut kas palicis līdz galam neizrunāts. Vakarā, kad bērni bija apguldīti, Maira gāja mazajā istabā — tā tagad bija iesaukuši telpu, kurā atradās Pēteŗa darba galds un grāmatas — sakārtot sev un vīram guļas vietas. Pēteris sēdēja spuldzes tuvumā un lasīja Bībeli.

Maira nolika gultas veļu uz krēsla un pienāca vīram tuvāk.

— Zini, Pēter, mēs tagad jau vairāk nekā mēnesi dzīvojam kopā, tu esi mācītājs, bet šodien pirmā reize, kad tevi redzu Bībeli lasām.

Pēteris pacēla galvu.

— Nebūs tiesa. Tu mani esi redzējusi spredikus gatavojam, un tad Bībele man vienmēr priekšā.

—Tas tad ir citādi. Tad tu viņu lieto darbam. Bet es runāju par to, ko dari tagad — kad tu to lasi kā kurš katrs cits cilvēks.

— Kā tad citi cilvēki to lasa?

— Kā kurais, — Maira samulsa. Viņa pārvietoja gultas drānas no krēsla uz matraci un apsēdās vīram pretī. — Parasti ļaudis to lasa, kad ir kādas bēdas un meklē stiprinājumu. Bet ir arī tādi kā mans tēvs. Tas Bībeli lasīja regulāri, ik dienu. Kā no rīta cēlās, tā viņam pirmais darbs bija paņemt Bībeli un pārlasīt tai dienai norādīto vietu. Baptisti vai adventisti — neatceros, kuri — viņam sūtīja kādu žurnālu, tur bija norādīts, kura vieta ik dienu lasāma. Bet šādu regulāru lasītāju jau, laikam, nav daudz. Tu pats to nedari. Kāpēc?

— Man bija klases biedrs, tā tēvam piederēja konditoreja. Mēs tur dažu labu reizi iegriezāmies pamieloties. Divas, trīs kūkas tad bija parasta lieta. Bet viņš pats — nevienu. Pārēdies kūkas jau no bērnības, un bez tam tās viņam katru dienu acu priekšā. Man liekas, tāpat ir ar manu Bībeles lasīšanu. Kad es tajā vasarā sāku, tā izlasīju no viena gala līdz otram. Un augstskolā arī lasījām un pārrunājām — ne jau katru teikumu, bet tomēr. Un tagad, vēlākajos gados — ir vietas, kuras zinu no galvas, kur acis slīd pāri gandrīz neredzēdamas. Kaut ir īpatni — tas pats teikums dažreiz uz tevi runā pavisam citādi nekā iepriekšējā reizē. Un tomēr...

Līvāns apklusa, vārdu meklēdams.

— Un tomēr tev ir tā kā tavam klases biedram? Tu esi atēdies?

— Nē, — Līvāns teica. — Nepārproti. Es zinu tās vērtību, zinu, cik tās saturs cilvēkam svarīgs, bet man pašam vajaga īpašas noskaņas, lai es to nelietotu kā darba rīku, bet lai tanī meklētu to pašu, ko citi cilvēki. Nevis tekstu sprediķim, bet atbildi uz kādu jautājumu.

— Bet kādēļ tu to šodien lasi? Kādu atbildi tu pašreiz meklē?

— Tu pirmīt viegli pārgāji pāri blēdīšanās jautājumam. Bībelē par to šis un tas teikts, un man šīs vietas gribējās pārlasīt.

— Lai pierādītu manu vainu? To tu varēji arī bez Bībeles. Es labi zinu, ka bērni jāmāca runāt patiesību un ka vecāku priekšzīme svarīgāka par visu. Bet ja mēs šajā sajauktajā laikmetā, kad katrs domā tikai par sevi, kad jēdzieni mans un tavs ir pilnīgi sajukuši un melus par meliem atzīst tikai tad, ja tajos pieķer, ja mēs arī tagad vēl raugām turēties pie vecajiem standartiem, bērni mūs uzskatīs par muļķiem.

— Tu tā domā?

(Turpinājums sekos)

Būt vai nebūt?

(Pārnesums no 3. lpp.)

šīs izdevības nepakalpo. Nevienas tautas mūzikas dzīves līmeni nenosaka koncertu skaits ar starptautiskām zvaigznēm vai pat to atskaņotā mūzika, bet gan vispārējā mūzikālā rosība un kā radītājas, tā izpildītājas mūzikas mākslas kvalitāte pašā sabiedrībā, vienalga — valsts, pilsētas vai pagasta robežās. Ja Toronto dzīvo ap 10.000 latviešu, no kuriem pagājušajā sezonā tikai 180 bija koncertapvienības atbalstītāji - abonenti, tas nozīmē tikai 1,8% no visiem."

Ir bieži dzirdēta neapmierinātība ar to, ka koncertapvienības koncerti nenotiek Latviešu namā, tādēļ tos neapmeklē. Tomēr arī tas vairāk izklausās pēc aizbildināšanās un atrunāšanās, jo „atrunāšanās" pamatā no Latviešu nama ir nopietni iemesli, kā liecina A. Purva paskaidrojums:

„Vispirms ievērojami divi fakti: 1) Latviešu namā koncertus rīkoja tikai divas sezonas; otrā abonentu skaits bija par 80 mazāks nekā pirmajā. 2) Nevienai organizācijai tik daudz nepārmeta koncertu nerīkošanu Latviešu namā kā koncertapvienībai, kaut, piemēram, DV saime nopirka savu namu un visus sarīkojumus rīko tur. Jāievēro, ka Latviešu nama vadība abas sezonas neizrādīja pretimnākšanu skatuves un apgaismojuma uzlabojumiem. Tāpat koncertus bieži traucēja sarīkojumi citās nama telpās. Lai tikai atceramies šāgada pavasarī Latviešu namā rīkoto komponista A. Jēruma referātu, kuru nemitīgi traucēja rībona, kas nāca no augšējā stāva, kur notika dejošanās mēģinājums. Koncertapvienība nevar atļauties īrēt visas trīs nama zāles, lai nodrošinātu klusumu vienā. Latviešu namā ir arī koncertiem nelabvēlīga akustika, un vairāki mākslinieki vispār atteikušies tajā uzstāties. Arī mazais japāņu flīģelis nav piemērots klavierkoncertiem (Unitarian Church auditorijā ir Steinveja koncertflīģelis), tādēļ koncertapvienībai būtu speciāli jāīrē koncertflīģelis, bet tagad, rīkojot duopianistu mākslu Gūtbergu koncertu, pat divus. Koru koncertiem Latviešu nama zāle savukārt ir par mazu. Ir saprotami dažu iebildumi, ka koncerti nenotiek Latviešu namā, tīra sentimenta pēc, taču jāsaprot, ka mākslas dzīvi var celt uz sentimenta tikai par tik, cik tas palīdz celt kvalitāti, ne otrādi. Neviens nams, neviena zāle vai telpa nav spējusi vienādi pakalpot visādiem mērķiem. Ja latviešiem nav bijusi iespēja pašiem tikt pie labas koncertzāles, tad par to nevar sodīt viesus - māksliniekus, nedodot tiem iespējami labākos koncertēšanas apstākļus, bet tomēr prasot, lai viņi sniedz to labāko no savas puses, kas tādā gadījumā vispār nav iespējams! Piezīmējams, ka United Church auditorija atzīta, ja tā var teikt, par vienu no oficiālajām Toronto koncertzālēm, uz kuru iet arī kanadiešu laikrakstu mūzikas kritiķi. Tas ir visai svarīgi visiem māksliniekiem."

Pārrunājot kanadiešu atsaucību mūsu pasākumiem, A. Purvs aizrādīja: „Ne reizi vien mūsu presē izteikta neapmierinātība, ka kanadiešu laikraksti latviešu sarīkojumus nepiemin. Vēl nesen pārrunas izraisīja dziesmu svētku gājiena nerīkošana pa Toronto ielām, jo tā kā varētu panākt propagandu — iekļūt kanadiešu laikrakstos. Fakts tomēr ir, ka līdz šim neviens ielās rīkots dziesmu svētku gājiens — ne Toronto, ne Klīvlendā — ne ar vārdu nav pieminēts nevienā laikrakstā. Turpretim Toronto latviešu koncertapvienības darbība pieminēta vienmēr un vairāk nekā mūsu Latvijas valstssvētku un citi nacionālie sarīkojumi. Tas tikai norāda, ka tīra māksla reizēm var būt daudz spēcīgāks ierocis nekā rezolūcijas, plakāti, saukļi un gājieni."

„Ja mēs negribam, lai mūsu mūzikas dzīve ieslīgst provinciālā pieticībā un, varbūt, pat bezgaumībā, mums vispirms visiem iespējamiem līdzekļiem jāatbalsta latviešu koncertapvienības eksistence, to darbību, pamatojot uz tiem 7 balstiem, kurus minēju sākumā. Pretējā gadījumā visai mūsu t. s. mākslas dzīvei būs tikai tukšas mākslas vērtība," intervijas nobeigumā uzsvēra A. Purvs.

Atvadoties no Toronto latviešu koncertapvienības valdes priekšsēža radusies pārliecība, ka mēs patiešām mūsu mākslas dzīves uzturēšanā un iesnaudušies sardzē par latviešu kultūru. Tādēļ tagad dots trauksmes signāls, lai mostamies, ceļamies un, iegādājoties abonementa kartes šai sezonai, nodrošinātu Toronto latviešu koncertapvienības darbību arī nākošajos gados. Tas no atsevišķajiem tautiešiem neprasa lielus līdzekļus — tikai 7 dol. sezonā, studentiem pat tikai 3,50 dol., kamēr jaunatnei līdz 16 gadiem ieeja koncertos ir brīva. Turpretim ieejas karte vienam atsevišķam koncertam maksā 4 dol. Tas liecina par abonementa kartes gandrīz vai neticamo lētumu. Kura cita organizācija spēj sniegt 4 augstvērtīgus koncertus ar pilnu vakara programmu par tikai 7 dolariem?

Vdg.

DV Kanadas valdes priekšsēdis Elmars Krūka (pa labi) pasniedz DV centrālās valdes atzinības rakstu redaktoram Rūdolfam Norītim.

Tagad aicina Londona

Šāgada Kanadas DV dienu sarīkojums, apvienots ar DV Londonas nodaļas 20. gadasvētkiem, notiks 31. oktobrī Bavarian Inn telpās (Weston Plaza, Oxford St. W.) Londonā. Sarīkojuma ietvaros savā jau 18. salidojumā pulcēsies arī Kanadas vanadzes, kuras par šīs diena mudi izvēlējušās „Degsim dzimtenei!".

Plašais sarīkojums sāksies ar vanadžu salidojumu, kurā ierasties apsolījusi arī jaunā ASV vanadžu priekšniece A. Tīdemane no Detroitas. Reģistrēšanās vanadzēm paredzēta no plkst. 12.30 — 1 dienā, kad pēc Londonas vanadžu kopas priekšnieces I. Bērziņas uzrunas salidojumu atklās Kanadas DV valdes priekšsēdis E. Krūka. Pēc pārrunām ar Kanadas vanadžu jaunās valdes vēlēšanām un citām darba aktuālitātēm referātu lasīs Londonas vanadze prof. E. Karlsone - Bērziņa. Salidojumā aicinātas piedalīties visas vanadzes, pēc iespējas kopības tērpos. Īpaši mandāti šoreiz nav vajadzīgi, taču nepieciešama iepriekšēja pieteikšanās. Vanadzes, kuras salidojumā piedalīsies, līdz 23. oktobrim pieteicamas tieši Londonas vanadžu kopas priekšniecei Ilgai Bērziņai (1451 Trafalgar St., London 35, Ont.; tālr. 455-1914.) vai Kanadas vanadžu priekšniecei Monikai Jonānei (271 Rushholme Rd., Toronto 4, Ont.; tālr. 536-5235). Vanadzes, kuras vēlas pārnakšņot privātās mājās, lūgtas to pieteikt Ilgai Bērziņai.

Plkst. 6 vakarā notiks Lielā junda ar DV darbības zemju, DV nodaļu, apvienību un citu organizāciju karogiem, arī DV organizācijas tradiciju karogu. Jundas atklāšanas uzrunu teiks DV Londonas nodaļas priekšsēdis G. Brikmanis, DV solījumu teiks E. Bite, varoņu piemiņas svētbrīdi vadīs prāv. S. Mozga, pltn. R. Bebra rakstīto „Lielo jundu" deklamēs Andris Aukmanis un Dace Beitāne kā jaunatnes veltījumu latviešu karavīriem, bet jundas ziņojumu nodos DV Londonas nodaļas dibinātājs un ilggadējais valdes priekšsēdis A. Liepiņš, to pieņemot DV organizācijas priekšniekam V. Hazneram (ierašanās gadījumā) vai Kanadas DV valdes priekšsēdim E. Krūkam. Jundu komandēs maj. A. Ameriks. Svētku koncertā dziedās vīru koris Viesturs ar solisti Ēriku Beitāni, bet starplaikā starp azaidu un svētku balli par jaunākajām aktuālitātēm stāstīs ventiņu feļetonists Krišs Ķepals. Spēlēs eiropiska deju kapella. Ballei vēlami vakartērpi.

Ieejas kartes Londonā dabūjamas tikai iepriekšpārdošanā, bet iebraucēji no citām vietām lūgti pieteikties vēlākais līdz 21. oktobrim, rakstot DV Londonas nodaļai (1168 Sorrel Rd., London 32, Ont., Canada). Ieejas maksa Lielajai jundai, koncertam, azaidam un svētku ballei 7,50 dol. no personas, bet jaunatnei 5 dol.; tikai jundai un koncertam 3 dol.

Vt.

Archibīskaps A. Lūsis stāsta par savu Eiropas ceļojumu

Dievlūdzēju pārpildītajā Pļaujas svētku dievkalpojumā Toronto Sv. Jāņa draudzes baznīcā archibīskaps A. Lūsis savā svētrunā 4. oktobrī pieminēja mūsu laikmeta iezīmes: dievticībai mazinoties vairojas negausība. „Nabagi nav tie, kuriem maz, bet gan tie, kuri prasa vairāk," sacīja archibīskaps. Dievkalpojumu ar dziesmām kuplināja draudzes koris. Altāri bija greznojusi Kinstlera ģimene ar savas lauksaimniecības ražojumu rudens bagātību un krāsu skaistumu.

Pēc dievkalpojuma baznīcēnu lielākā daļa pulcējās baznīcas sanāksmju zālē, lai iebaudītu draudzes dāmu komitejas cepumus, malku kafijas un noklausītos archibīskapa A. Lūšu stāstījumu par viņa Eiropas ceļojumu šāgada pavasarī, kad vecajā kontinentā bija negaidīti auksts. Amsterdamā atbraucējus sagaidīja pat vētra un sniegputenis. Pati pilsēta kļuvusi par pasaules „hipiju" centru, laikam tādēļ, ka tur notiek ievērojami narkotisko vielu apgrozījumi. Ielas pārpildītas riteņbraucējiem, bet lielākiem attālumiem lieto vilcienu. Eiropas vilcieni ērtību ziņā ir labāki nekā Ziemeļamerikā. Ar 110 dol. var apceļot gandrīz visu Eiropu. Braucot gar Reinas krastu, toreiz vēl bija gandrīz ziema, turpretim citus gadus šai laikā viss bija ziedos.

Archibīskaps iegriezies arī Minsteres latviešu ģimnazijā, kur ierīkots Jāņa Jaunsudrabiņa piepiemiņas mūzejs. Ceļā uz Italiju apmeklēta Lozanna, kas uzskatāma par skaistāko vietu Šveicē. Mazajā Kastaņolā neviens vietējais nav zinājis parādīt māju, kurā dzīvojis Rainis un Aspāzija. Italiju archibīskaps apmeklējis jau ceturto reizi divdesmit gadu laikā. Lombardijā, kas ir biezi apdzīvots valsts apgabals, uzcelts ļoti daudz rūpnīcu. Itaļi apdzied Romu kā skaistāko pilsētu pasaulē. Senā, bagātā Romas valsts ir savākusi slavenāko mākslinieku darbus un izveidojusi mākslas brīnumpasauli. Amerikāņu tūristi, kas steigā brauc no vienas vietas uz otru, dažās dienās notver tikai mazu daļu senās Romas krāšņuma. Arī celtņu grandiozitāte ir apbrīnojama. Būvēm izlietoti milzu klinšu bluķi, kas meistarīgi novietoti arkās gadsimtu izturībai. Maksima cirks Romā varējis uzņemt turpat 200.000 skatītāju. Piemināma arī ķeizara Nērona pils, celta milzu izmēros, ar grezniem rotājumiem un skaistiem plašiem dārziem. Romieši izbūvējuši arī ceļus, kas vijušies cauri visai Eiropai un atrodami pat Anglijā. Gar Via Apia ceļu, pa kuru Romas leģionāri devušies kaujās, izbūvēti ļoti daudz pieminekļu. Pāvesta vasaras mītne Kastelgandolfo atrodas pie diviem ezeriem, kas apbrīnojami dzidri un ļoti dziļi, jo izveidojušies vulkāna krāterī. Abus ezerus savieno tunelis cauri kalnam. Kastelgondolfo pils dārzi ir vienreizēji savā skaistumā. Cīnītājiem bijis jāuzkāpj Jupitera kalnā, lai pielūgtu kaŗa dievu. Jaunākie kāpēji to paveikuši 24 stundās.

Senās Romas valsts Ostijas pilsētas izrakumos atjauno senās celtnes, kas savā stilā maz atšķiras no mūsu celtniecības. Romā ceļotāji apskatījuši arī Sv. Pētera, Sv. Pāvila un citu svēto un kristiešu - mocekļu kapu vietas.

Pāvests Pauls VI, pieņemot archibīskapu, bijis pārsteidzoši vienkāršs un sirsnīgs.. Pāvests bijis jau informēts un apjautājies tuvāk par Sv. Jāņa baznīcu Toronto un tās svētdienas skolu. Nobeigumā rādīja krāsu diapozitīvus par Romas bijušo diženību, ar tās lielajām mākslas vērtībām un skaistumu.

J. U.

TORONTO LATVIEŠU KREDITSABIEDRĪBA
Latvian (Toronto) Credit Union Ltd.
491 College St, Toronto 174, Ont.
Telef. 924-2775
maksā
6% PAR NOGULDĪJUMIEM
7—7½ PAR ILGTERMIŅA NOGULDĪJUMIEM
Kreditsabiedrība izdara visas parastās banku operācijas, izsniedz aizdevumus, izdara naudas pārvedumus un izsniedz ceļotāju čekus.
REIZĒ AR NAUDAS NOGULDĪŠANU VAI AIZDEVUMU IZSNIEGŠANU KREDITSABIEDRĪBA IZDARA DZĪVĪBAS APDROŠINĀŠANU LĪDZ $2000.00 VAI $5000.00
Birojs atvērts darbdienās no pl. 12 — 8 vakarā, sestdienās no pl. 9—1 p.p.

PATEICĪBA

Izsakām sirsnīgu pateicību Kanadas Veco Strēlnieku B-bai un Toronto DV nodaļai, kā arī visiem, kas piedalījās Kārļa Brieža izvadīšanā.

Piederīgie

Savstarpējo attieksmju skaistumā

(Pārnesums no 1. lpp.)

grāmata ir mūsu priekšā. Tā būtu ar rotātu vāku — ar uzrakstu 'Daugavas vanagi, sasauksimies!' un ar DV emblēmu. Atverot to, mēs pirmajā lappusē redzētu Latvijas ģerboni, apvītu ar sarkanbaltsarkano karogu un vārdiem zem tā: 'Dievs, svētī Latviju.' Šodien šie rotājumam lietotie simboli liecina, ar kādu pārliecību un uzticību DV Toronto nodaļa stājusies pie sava darba veikšanas. Ar to izteikts viss, kas mūsu darba pamatā guldīts." Turpinot šķirstīt šo iedomu grāmatu, J. Treijs sniedza 20 gadu darbības atskatu. 1950. gada 30. jūnijā 23 iniciātoru dibinātā nodaļa jau līdz gada beigām bija sakuplojusi uz 100 biedriem, bet pašreiz ar 351 dalībnieku izaugusi par lielāko visā Ziemeļamerikā, 20 darba gados dažādām vajadzībām izdodot 354.232 dol.

Toronto vanadžu kopas priekšniece Rasma Zamlovska pakavējās pie vanadžu veiktā darba, kuru uzsāka pie nodaļas radītā dāmu komiteja Tonijas Krūkas vadībā, bet, komitejai pārdēvējoties par vanadžu kopu, pirmā priekšniece bija Mirdza Gruzīte. Pašreiz kopā ir 74 vanadzes, no kurām vismaz puse darbojas ļoti aktīvi. Visas darbības laikā kopas ienākumi bijuši ap 22.500 dol., no kuriem 8200 dol. izdoti aprūpei, 1400 dol. kultūras vajadzībām, bet 1350 dol. skolām un jaunatnei.

Kanadas DV valdes priekšsēdis E. Krūka, rokā turot vēsturisku dokumentu — DV Toronto nodaļas 1950. gada 29. septembra darbības atklāšanas sarīkojuma programmu, norādīja, ka tajā izteiktie vēlējumi nav piepildījušies, kas nozīmē, ka darbs turpināms. Pateicībā par veikumiem viņš Kanadas DV valdes atzinības rakstus pasniedza Dzidrai Gulbei, Evaldam Viškeram un Jēkabam Kreilim, bet Mārai Cinei domāto, viņai iztrūkstot, atlika vēlākai pasniegšanai. Tikai 14 gadus vecais nodaļas biedrs-veicinātājs Jānis Ondrichs saņēma DV bronzas sporta medaļu par panākumiem šachā, bet ar DV centrālās valdes piešķirtajiem atzinības rakstiem E. Krūka apbalvoja Albertu Šternu, Oskaru Zvirgzdgraudu un Rūdolfu Norīti, īsumā raksturojot katra nopelnus. Kanadas vanadžu priekšniece M. Jonāne savukārt pasniedza DV centrālās valdes atzinības rakstu nodaļas pirmās dāmu komitejas priekšniecei Tonijai Krūkai, kura vēl vienīgā no kādreizējās komitejas ir nodaļas vanadžu sastāvā, visus gadus būdama aktīva darbā. Viņas ierosmē notika pirmās Kanadas vanadžu Rosmes dienas, viņa noorganizējusi trīs DV jaunatnes salidojumus un vada DV mēnešraksta vanadžu nodaļu. Toronto vanadžu kopas priekšniecei Rasmai Zamlovskai M. Jonāne par ilggadēji veikto pašaizliedzīgo darbu pateicās ar ziediem, norādot, ka DV nams ir viņas un tās dzīvesbiedra mūža darbs. Tikai pērnajā gadā dibinātās nodaļas novusa sekcijas vadītājs H. Jēkabsons kopā ar E. Krūku pasniedza balvas pirmā novusa turnīra uzvarētājiem A. Grīnbergam (1. vieta vienspēlē), H. Gailim (2. vieta vienspēlē) un A. Grīnbergam ar H. Jēkabsonu (uzvarētāji divspēlē). Veco karavīru dāvinātu balvu — gleznu I. Zamlovskis nodeva vanadzei Ainai Hevelei.

LNAK valdes priekšsēdis T. Kronbergs, apsveicot jubilārus, uzsvēra, ka nav nācis tikai tādēļ, ka jubilēju gadījumos centrālās organizācijas vadītājs mēdz teikt apsveikuma vārdus, bet ieradies dziļā pateicībā, lai pateiktos DV saimei par sniegto atbalstu, kuru saņēmis, tik traģiskos apstākļos pārņemot LNAK valdes priekšsēža pienākumus. Ja kādreiz starp LNAK un DV bija nesaskaņas, kuras veicināja kūdītāji, tad tagad tādu vairs nav, jo abas organizācijas vienprātībā atskārtušas, ka abām ejams viens ceļš, ka abām vienas rūpes un bēdas, sevišķi attieksmē uz jaunatni, kuras daļa sākusi iet dīvainu ceļu. Vai viņu savdabīgās idejas pieņemamas latviešiem, kuri asinis lējuši un veselību upurējuši par tēvzemi? „Latviešu zemnieks, ja manīja, ka dēls nepadevies, tam savas mājas nenodeva," norādīja T. Kronbergs un jautāja: „Vai šādos apstākļos mēs vadību varam nodot tiem, kas nav nacionāli noskaņoti un pat gatavi sadarboties ar okupantu kalpiem kaut kādu iedomātu, bet nereālu ideju dēļ?" Lai kādi vēji pūš, lai kādas jaunas idejas sludina, tā tomēr nav visa mūsu jaunatne, tā nav visa mūsu tauta, kura gaida brīvības atgūšanas stundu, ne sadarbošanos ar ienaidnieku, — apsveikuma beigās norādīja LNAK valdes priekšsēdis.

Toronto latviešu biedrības priekšnieks I. Alksnis savā apsveikumā atzina, ka vietējā latviešu sabiedrība varējusi baudīt tos augļus, kurus DV Toronto nodaļa ar savu darbu devusi aprūpē, nacionālajos centienos, kultūras laukā un jaunatnes audzināšanā. — Baltiešu veterānu korpusa vārdā sveica igaunis R. Tralla, uzsverot, ka igauņi ar latviešiem „gājuši un ies plecu pie pleca", un pakavējoties pie DV emblēmas simbolikas: vanags vēl ir lidojumā, tas nolaidīsies īstajā vietā un brīdī, kad Latvija būs atkal brīva. — Lietuviešu veterānu vārdā apsveica S. Jakubaitis, centrējot savu domu atzinumā, ka „mēs nekad nepadosimies!" — Latviešu preses biedrības Kanadas kopas vārdā A. Vinčels DV Toronto nodaļai nevēlēja vēl turpmākus 20 darbības gadus, bet jau ātrāk kāpt kuģī, šķērsot okeanu un pārdēvēties par DV Rīgas nodaļu

Sarīkojuma norises vadītājs O. Zvirgzdgrauds, laiku taupot, kā apsveicējus lūdza piecelties klātesošos citu DV nodaļu priekšsēžus — Z. Lakstīgalu no Kičeneras-Voterlū, E. Pulciņu no Hamiltonas, G. Brikmani no Londonas (nodeva Toronto nodaļas bibliotēkai grāmatu saini) un A. Kalniņu no Druvas nodaļas, paziņoja, ka A. Brumelis no nodaļas „krustdēliem" Tērvetes skautu vienības DV namā iekārtotajam karavīru mūzejam nodevis divus uzņēmumus no Cēdelgemas gūsta laika, un nolasīja rakstveida apsveikumus, kurus bija sūtījušas DV nodaļas Sv. Katrīnās, Manitobā, Bramptonā, Niagarā un Edmontonā.

DV Toronto nodaļā kļuvis par tradiciju, ka gadasvētkos jaunajiem biedriem, kuri saimei pievienojušies laikā pēc iepriekšējiem gadasvētkiem, pasniedz organizācijas nozīmes. Stājoties pie šī ceremoniāla, nodaļas biedrzinis O. Kļavenieks goddevībā informēja, ka 20 darbības gados miruši 34 nodaļas biedri, no tiem 7 šai gadā; 28 saimes piederīgie guldīti Jorkas kapsētas latviešu nodalījumā, kur apzināti arī 8 citu DV nodaļu piederīgie. Nodaļas biedru skaits no 325 pērn pieaudzis uz 351 pašreiz, piekam kā 350. biedrs uzņemts Arvīds Zilgalvis. Aicinot jaunos biedrus priekšplānā, iznāca gan tikai 4 vanadzes un 10 vanagi, to vidū arī LNAK valdes priekšsēdis T. Kronbergs, kuru klātesošie sumināja ilgiem aplausiem. Viņiem nozīmes pasniedza nodaļas valdes priekšsēdis I. Zamlovskis, novēlot nākotnē kopīgu cīņu, darbu un domas, un vanadžu kopas priekšniece R. Zamlovska.

Pēc DV dziesmas nodziedāšanas un karoga iznešanas no zāles Toronto vanadžu ansamblis, diriģentam O. Liepam šoreiz paliekot publikā, noskandināja 4 tautas dziesmas, bet pēc starpbrīža saviesīgo vakaru ar 4 noskaņas dziesmām ievadīja Edijs un Fredijs no Hamiltonas (E. Pulciņš un A. Grīnbergs), pēc tam par deju mūziku gādājot A. Grīnberga vadītajai DV kapellai. Saviesīgā vakara laikā Kanadas vanadžu priekšniece M. Jonāne Toronto nodaļas vanagu un vanadžu vadītājiem I. un R. Zamlovskiem pasniedza A. Miķelsones delikatešu veikala dāvināto „dzimšanas dienas" kliņģeri ar 20 svecītēm, vakara dalībniekiem suminot nodaļu ar dziesmu „Daudz baltu dieniņu".

Vtr.

TORONTO ZIŅAS

● DV Toronto nodaļas 20 gadu darbības atceres sarīkojumā 3. oktobrī DV namā valdes vicepriekšsēdis J. Treijs, atskatoties uz aizvadītajiem 20 darba gadiem, cita vidū ziņoja, ka nodaļa savas pastāvēšanas laikā dažādām vajadzībām un mērķiem pavisam izdevusi 354.232 dol. Tuvāk ienākumus un izdevumus raksturo nodaļas kasieŗa K. Bencona pēc kases dokumentiem rūpīgi sastādītais finančiālais pārskats kopš 1951. gada līdz šāgada septembrim. Tas rāda, ka ziedojumos aprūpei saņemti 60.341 dol., bet šai vajadzībai izdoti 61.691 dol. Dažādo sarīkojumu izdevumi kopā bijuši 33.231 dol., bet tie devuši 65.140 dol. ienākumos. Biedru naudas un iemaksas bēŗu fondam kopā bijušas 30.583 dol., bet bēŗu fonda izmaksas 15.379 dol. Vecā un jaunā nama kopienākumi bijuši 138.456 dol., dažādi ienākumi 44.592 dol., bet nama iegādes, pārbūves un apsaimniekošanas izdevumi 155.439 dol. Kanadas DV zemes valdei iemaksas izdarītas 8726 dol. apmērā, nodaļas sporta klubam doti 3800 dol., Kultūras fondam 202 dol., DV stipendiju fondam 375 dol., bet jaunatnes, skolu, gaidu un skautu vajadzībām atlicināti 3890 dol. Par 1600 dol. nodaļa iegādājusies Latviešu nama akcijas. Bankā noguldīti uz pārskata dienu bija 3879 dol.

● Austrumu drudzes dāmu komitejas pēc Pļaujas svētku dievkalpojuma 4. oktobrī rīkotais draudzes vakars Sv. Barnaba baznīcas sarīkojumu zālē bija pulcinājis 140 apmeklētāju, kuri noklausījās Lidijas Auzānes - Ticmanes lasītos fragmentus no pašas drāmas „Jersika". Sarīkojums dāmu komitejai deva 190 dol. atlikumu.

● Rietumvācijas pretkomūnistiskā laikraksta „Stimme der Freiheit" šefredaktors Fridrichs Frīčs, kurš katrā savas avīzes numurā ievieto 4 — 5 mūsu laikraksta karikatūrista Ed. Keiša darbus, nule lūdzis viņa atļauju iecerētas brošūru serijas ietvaros izdot arī ap 40 Ed. Keiša karikatūru kopojumu 1000 aksemplāros, ar tekstu vācu un angļu valodā, lai to varētu izplatīt visā pasaulē.

● Sv. Jāņa draudzes Pļaujas svētku dievkalpojumā 4. oktobrī svētrunu teica draudzes gans archibīskaps A. Lūsis. Pēc dievkalpojuma baznīcas sanāksmju zālē draudzes dāmu komiteja bija klājusi kafijas galdu. Apmeklētāji noklausījās archibīskapa A. Lūša stāstījumu par viņa Eiropas apmeklējumu šāgada pavasarī un audienci pie pāvesta Paula VI Romā. Demonstrēja arī diapozitīvus krāsās.

● Sv. Andreja draudzes dāmu komiteja pēc Pļaujas svētku dievkalpojuma 4. oktobrī, kurā dziedāja draudzes koris, baznīcas sarīkojumu zālē bija izkārtojusi draudzes pēcpusdienu, kurā pie tējas galdiem māc. A. Čops ap 300 klausītājiem runāja par tematu „Kas ir kristīgs cilvēks?", norādot, ka vēstures gaitā uz šo jautājumu atbildes bijušas dažādas, bieži izraisot ne tikai konfesiju strīdus, bet pat karus, par individuālām domstarpībām nemaz nerunājot. Tā krievu baznīcas savā laikā nikni apkaroja rakstnieku Tolstoju, bet vēlāk viņu atzina par gadsimta lielāko kristieti. Tagad dogmātiskās atšķirības gan pamazām arvien vairāk mazinās, bet atbilde uz šo jautājumu jārod arvien par jaunu. Katrā ziņā noteiktas atbildes uz šo jautājumu, kas ir kristietis, nekad nav bijis.

● TLB inženieru un techniķu kopas šīs sezonas pirmajā referāta vakarā 1. oktobrī Latviešu namā bija ieradušies ap 30 klausītāju. V. Sabanskis runāja par televīzijas aparātu kopšanu un to, kā izsargāties no negodīgiem amatniekiem — aparātu labotājiem, dodot norādījumus, cik dažādie labošanas darbi normāli drīkstētu maksāt.

● Kanadas nacionālā baleta skola piešķīrusi stipendiju Veras Keišas klasiskā baleta skolas audzēknei, 10 gadu vecajai igauņu meitenei Enei Reitavai, kura baletu mācas jau 3 gadus.

● Sirdslēkme 5. oktobrī darbā pārsteigusi vietējo latviešu vidē pazīstamo krāsotāju, 51 gadu veco Jāni Sukuru, kas pašlaik krāsojis kādu skolas ēku pilsētas austrumos. Policijas izsauktā ātrās palīdzības ambulances mašīna J. Sukuru steidzīgi aizvedusi uz East General hospitāli, kur konstatēts, ka viņš jau miris. Nelaiķis bija pazīstams arī kā teātra dekorāciju gleznotājs. Viņam klāt atrastas divu latviešu adreses, pēc kurām policija mēģina noskaidrot, vai nelaiķim šeit nav kādu piederīgo.

MONTREALA

● Montrealas latviešu biedrība 25. septembrī Latviešu namā uzsāka savu šīs sezonas darbību ar pārrunām par apstākļiem okupētajā Latvijā. Biedrības priekšnieks G. Sukse, runādams par dzimtenes apmeklējumiem norādīja, ka tautieši pēc šiem ciemiem par saviem vērojumiem parasti ir ļoti mazrunīgi. Taču kāda tautiete, kas okupētajā Latvijā pavadījusi ilgāku laiku un nesen atgriezusies, dalījās pārrunās savos iespaidos, kādus guvusi apmeklējot kapsētas, koncertus, operu, dievkalpojumus, staigājot pa veikaliem un gaidot rindā pat pēc taksametra. Stāstījumā par dziesmu svētkiem un gājienu Rīgā viņa minēja, ka Intūrists nevēlējies pārdot ieejas zīmes par rubļiem, bet prasījis dolarus. Pārrunās piedalījās vairāk kā 20 klausītāju, pāri par pusi jauniešu. Dāmu komitejas darbinieces bija klājušas kafijas galdu ar cepumiem. LNJAK valdes sēlē Otavā no Montrealas piedalījās I. Leimane, bet kā viešņa gaidu vienības vadītāja A. Brāzma.

DV Toronto nodaļas valdes priekšsēdis Irmants Zamlovskis un nodaļas vanadžu kopas priekšniece Rasma Zamlovska ar nodaļas dzimšanas dienas kliņģeri.

Iecerētas nozīmīgas publikācijas

LATVIEŠU NACIONĀLĀ FONDA DARBĪBA ZVIEDRIJĀ

Latvijas atjaunošanas komitejas Eiropas centra 12. un 13. septembra sesijā Anglijas galvaspilsētā Londonā, par kuras norisi jau informēts mūsu laikraksta iepriekšējos numuros, par Latviešu nacionālā fonda (LNF) darbību LAK EC sesiju starplaikā ziņoja fonda valdes vicepriekšsēdis O. Freivalds no Zviedrijas.

LNF darbs turpinājies ar iepriekšējo gadu aktīvitāti, sevišķu vērību veltījot Ļeņina 100. dzimšanas dienas „jubilejai" un pret latviešu leģionāriem vērsto apmelojumu atspēkošanai sakarā ar zviedru rakstnieka Enkvista grāmatu „Leģionāri" un pēc šī darba izgatavoto režisora Bergenstroles filmu „Baltiešu izdošana". Publicēts Eduarda Keiša karikatūru kopojums par Ļeņinu ar angļu tekstu un citātu kopojums „Lenin without make-up". Abi šie izdevumi izplatīti galvenokārt Kanadā, ASV, Dienvidamerikā un Jaunzēlandē, kā arī Skandināvijā. Lai atspēkotu Enkvista sarakstītās aplamības, zviedru valodā 5000 eksemplāros izdots A. Landsmaņa manuskripts „Pārprastie leģionāri". Ar fonda materiālu atbalstu uz Berlīnes filmu festivālu devās G. Pāvuls un pēc Bergenstroles jau minētās filmas „Baltutlämmingen" izrādes notikušajā preses konferencē norādīja uz šīs filmas neobjektīvitāti. Tas bija nepieciešams sevišķi tādēļ, ka šo filmu paredzēts izrādīt arī ārpus Zviedrijas, pirmizrādei notiekot 28. septembrī Stokholmā. Pēc izrādes fonds paredzējis sasaukt plašāku preses konferenci. (Tas nu jau noticis, taču redakcijai tuvākas informācijas par šo preses konferenci pagaidām nav. — Red.)

Ar LNF piedalīšanos Stokholmā sarīkotas divas pretpadomju demonstrācijas — pērnā gada oktobrī un šāgada augustā, fondam sedzot arī lielu daļu no šo demonstrāciju organizēšanas izdevumiem. Kopā ar Igauņu nacionālo fondu turpināta informācijas biļetena izdošana angļu, vācu, spāņu un zviedru valodā, kuŗi izplatīti visā brīvajā pasaulē. Skandinavijas presei un ārzemju ziņu aģentūru pārstāvjiem nodoti arī citi aktuāli informācijas materiāli.

Fonds sniedzis arī jūtamu materiālu atbalstu mūsu jaunatnes nacionālā darba un latviešu kultūras veicināšanai, piemēram, Eiropas latviešu jaunatnes apvienības šāgada kongresam Zviedrijā, skolotāju un kultūras darbinieku kongresam Minsterē, Rietumvācijā, šāgada maijā, komponista Jāņa Mediņa mūzikālā mantojuma saglabāšanai, skaņu plašu izdošanai, gleznu izstādēm u. c.

Pašreiz LNF apsveŗ iespējas latviešu enciklopēdijas sagatavošanai angļu valodā. Iecerētas arī citas lielākas publikācijas, piemēram, ilustrāciju albums ar ļoti konspektīvu faktu materiālu „Brīvās Latvijas 22 gadi" vairākās valodās, Latvijas okupācijas laika vēsture no 1940. — 1970. gadam, arī latviešu trimdas 30 gadu vēsture. Tie visi ir darbi, kuŗus iespējams paveikt vienīgi ar visas latviešu trimdas saimes piedalīšanos un atbalstu. Sakarā ar Latvijas okupācijas 30 gadiem un Baltijas valstu sūtniecību Stokholmā piespiedu likvidēšanu pēc Pad. savienības iebrukuma šajās valstīs šāgada beigās paredzēts zviedru valodā izdot O. Freivalda manuskriptu „Zviedrij a un okupētās Baltijas valstis", kuŗu sarakstīšanai bez citiem izmantoti arī visu trīs Baltijas valstu bijušo sūtniecību Stokholmā archīvu materiāli.

—os—

Mineralogs profesors Dr. Otto Mellis aizsaules ceļos

Stokholmā 6. septembrī veļiem piepulcējies latviešu mineralogs, Stokholmas universitātes profesors Otto Mellis. Nelaiķis bija dzimis 1906. gada 10. martā Pēterpilī. Jau kopš studiju gadiem Latvijas universitātē matēmatikas un dabas zinātņu fakultātes dabaszinātņu nodaļā O. Mellis darbojās par subasistentu universitātes mineraloģijas un kristallografijas institūtā pie profesora B. Popova. Pēc Latvijas universitātes beigšanas 1933. gadā viņš turpat darbojās par asistentu, bet kopš 1937. gada par privātdocentu. 1943. gadā O. Mellis aizstāvēja doktora disertāciju mineraloģijā un ieguva Dr. rer. nat. gradu. Pētniecības darbā jaunajam doktoram radās cieši kontakti ar skandinavu un somu ģeologiem un mineralogiem, it īpaši somiem.

Kaŗa beigās prof. O. Mellis ar ģimeni devās trimdā uz Vāciju, kur darbojās kā Greifsvaldes universitātē, tā vēlāk arī Baltijas universitātē Hamburgā par ārkārtas profesoru. 1946. gadā viņš izceļoja uz Zviedriju un strādāja Upsalas universitātē līdz 1949. gadam, kad pārgāja uz Stokholmas universitāti par docentu, vēlāk profesoru mineraloģijā. Reizēm bija jāuzņemas arī citi pienākumi. Tā 1948. gadā, paralēli kārtējam darbam Upsalā, prof. O. Mellim bija jāmāca arī Čalmera techniskajā augstskolā Gēteborgā, katru nedēļu nobraucot starp abām darba vietām 1200 kilometru. 1968. gadā viņš aizvietoja kādu zviedru kollēgu Lundas universitātē. Nelaiķis bija ļoti iecienīts arī zviedru mineralogu saimē: bija Zviedrijas mineralogu biedrības priekšnieks; Stokholmas universitātes ģeoloģijas studentu biedrība pērngad viņu ievēlēja par savu pirmo goda biedru.

Zinātniskajā darbā prof. O. Mellim radās desmitiem publikāciju gan mineraloģijā, un kristallografijā, gan petrografijā, īpaši „Albatrosa" ekspedicijas ievākto Vidusjūras sedimentu pētniecībā. Par saviem pētījumiem viņš referējis daudzos starptautiskos kongresos, kuŗos bieži viņu deleģēja kā Zviedrijas pārstāvi.

Viena no pēdējām konferencēm, kuŗās nelaiķis piedalījās, bija 1969. gada septembrī Grieķijā. Tās galvenais temats bija Santorini (Thesas) salas vulkāna eksplozija, kas ap 1500. gadu pirms Kristus radīja tā saucamo „Ēģiptes tumsību", kas aprakstīta Vecajā Derībā. Ap šo pašu laiku pēkšņi sabruka arī Minosas kultūra Sengrieķijā. Tādēļ ļoti svarīgi bija precīzi datēt šo vulkāna eksploziju. Prof. O. Mellis to veica jau pirms kādiem 16 gadiem, publicējot savu pētījumu rezultātus par vulkāna pelnu slāņiem Vidusjūras nogulumos. Taču toreiz viņa slēdzienus daudzi uzlūkoja ar skepsi. 1969. gada konferencē kā amerikāņu, tā vācu zinātnieki nāca ar jauniem neapšaubāmiem pierādījumiem, ka Meļļa uzskati bijuši pareizi. Tā šī konference izvērtās par prof. O. Meļļa godināšanu. Šis ir tikai piemērs nelaika rūpīgam zinātniskam darbam, kas kalpoja daudzām zinātnes disciplīnām.

Otto Meļļa dzīvesbiedre, viņa kādreizējā studente Rīgā, ir iecienīta vidusskolas skolotāja, bet viņu meita ir skolu psicholoģe Stokholmā.

Par nelaiķi sēro kā tuvinieki, tā bijušie darba biedri un simtiem kādreizējo studentu.

Prof. A. Dreimanis

Latviešu skolu . . .

(Pārnesums no 3. lpp.)

vēsture ir grūts jautājums.

Šīku analīzi par pavasara nopelnu stipendiju pārbaudījumiem sniedza K. Kilkuts. Pamatskolā visbaikākās atzīmes ir ticības mācībā, kam seko aktualitātes, vārdu izpratne, vēsture, gramatika, literatūra un ģeogrāfija, bet vidusskolā pirmo vietu ieņem vārdu izpratne, kam seko aktualitātes, reliģija, vēsture, ģeogrāfija un gramatika. Šāda veida pārbaudījumi ASV latviešu skolās notiek jau trešo gadu un ar katru gadu tie ir smagāki. Bērni tos izpratuši ar atzīt, jo pie tā viņi pieraduši vietējās skolās. Ir arī iebildumi, sevišķi no skolotāju puses, ko izglītības birojs cenšas labot.

T. Dukāts norādīja, ka mums trūkst ticības mācībā ir vairāk grāmatu nekā arī Latvijā, bet pat pašā labākā ģimnazijām trūkst Latvijas vēstures un Latvijas ģeogrāfijas grāmatu. Ierosinājums — pārbaudījumu programmā ieklaut arī sarunas, negāva piekrišanu technisko grūtību dēļ.

Ļoti interesantu, idejām bagātu priekšlasījumu par latviešu valodas mācīšanu sniedza skolotāja Elza Zante. Viņa arī izvērsa sev izveidotās mudināšanu lasīt latviešu grāmatas. Filadelfijā tam ir ļoti labi panākumi. Uz jautājumu, ko referente ieteic lasīt, atbilde bija — visu, kas bērnu interesē — atsevišķs autors vai temats.

Fricis Kurats, runājot par uzskatāmības līdzekļiem Latvijas ģeogrāfijā, ieteica izmantot ne tikai mūsu visu pieejamos foto uzņēmumus, bet arī citvalodu grāmatas, kā arī Latvijā izdoto skatu albumus. Stāstījumu var ilustrēt literāri darbi, tautas gara mantas, slīdītes, kartes, izrakteņu paraugi, skaņu lentes.

Pārrunās par mācības līdzekļu sagādi izglītības biroja vadītājs T. Bērziņš norādīja, ka brīvajā pasaulē ir 3500 latviešu skolu skolēnu un arī vēl 1980. gadā būs latviešu skolas, jo mums vēl ir pilni bērnu dārzi. Mācības līdzekļus gatavojot, tas jāpatur prātā.

Nupat izdota ir A. Svanbergas „Burti, burti, kas tie burti". Sagatavošanā darba burtnīca ābecei, Latvijas ģeogrāfija (2. daļa), lasāmgrāmata 2. klasei, 3. klases grāmatu pārstrādā līdzšinējā autore — A. Sirmane, 4. klases lasāmgrāmatai savākti skolotāju ieteikumi, 5. klases lasāmgrāmata pārveidota un iespiesta, 6. klases lasāmgrāmatā pārstrādāta Austrālijā sastādītā lasāmgrāmata (pēc „Runāsim latviski" parauga). 7. un 8. klasei lasāmgrāmatas, Latvijas ģeogrāfijas un Latvijas vēstures grāmatu krājumi ir pietiekami. Latvijas literātūras chrestomātiju vidusskolām sastāda A. Cīrule. Kanādiešu ierosinājumu, chrestomātiju sastādīt latviešu vidusskolu vietā likt konferences dalībnieki noraidīja un lūdza A. Cīrules chrestomātiju sastādīt atbilstoši skolu programmām resp. sekot Austrālijas latviešu skolu nozarēs bijušā vadītāja ieteikumam: „Jums (ASV latviešiem) ir nauda un zināšanas, mēs — sekosim!"

Vienojās latviešu skolas pirmā klasē uzņemt bērnus ar pilnu 6 gadu vecumu. Izņēmumus var pielaist skolas padome. M. Štrausa ierosinājumu — lielāku vērību mācībās veltīt latviešu rakstu zīmēm, kompozicijai, konferences dalībnieki apsveica un lūdza ierosinātāju izstrādāt uzmetumu, lai to varētu sastādīt attiecīgu mācības plānu.

Konferences sagatavošanā pēdējos bija ALAs valdes priekšsēdis Uldis Grava, T. Bērziņš, E. Zante, bet rakstu sveica E. Avots, A. Richters, F. Ruperts, T. Silis. Konferences telpās darbojās arī L. Rumaka grāmatu stends.

DV Kanadas vanadžu priekšniece Monika Jonāne (pa kreisi) apsveic ar rozēm DV Toronto daļas priekšnieci Rasmu Zamlovsku nodaļas 20 gadu jubilejas aktā

ČIKAGAS IMPRESIJAS

Ir ziņas un — „ziņiņas". Par latviešu avīzēm, diemžēl, bieži varētu teikt, ka tajās parādās vismaz 75% ziņojumu, kuŗus varētu apzīmēt par „neziņām". Tā kā šāds vārds latviešu valodā nelabi skan, gribētos atrast citu apzīmējumu daudzajiem sarīkojumu aprakstiem, kuŗos uzskaitīti ļaudis, vairāk vai mazāk ievērojami, kuŗi teikuši runas. Tā kā mums, latviešiem, vairs nav savas valsts un preses ar lielāku tirāžu, tad jāsaprot izdevēji, kuŗi vēlas ziņojumos ievietot pēc iespējas daudz esošu un varbūtēju abonentu vārdu. Bez tam — avīžu lokālajiem līdzstrādniekiem ir draugi, kuŗi skaišas, ja par viņiem neraksta. Vistrakāk ir, ja visi citi ir minēti, bet viens atstāts neminēts. Organizācijas un jubilāri parasti vēlas arī rakstveida apsveicēju virkni uzskaitīt, tāpat rosīgos rīcības komitejas darbiniekus līdz pašam zāles slaucītājam.

Diemžēl, šos jaukos rakstus par ziņām grūti uzskatīt. Šādi raksti ir reklāmas, vairāk vai mazāk apslēptā veidā. Uzskatu par ziņām kaut ko tādu, ko lasītājs vēlas izlasīt līdz beigām, nezinot, kas beigās notiks; kaut ko, kas saistīts ar neparastu notikumu, pārsteidzošu atklājumu. Vecais žurnālistu piemērs visiem zināms: ja suns iekož cilvēkam — tā ir parasta lieta un nav nekāda ziņa; ja cilvēks iekož sunim — tā ir laba ziņa. Mūsu avīzes un korespondenti piemirsuši, ka viena no ievērojamākajām laikraksta nozarēm ir kriminālchronika. Lūk, kas notika pirms 10 gadiem Čikagā: „Policijas auto, braucot pa Cicero ielu vēlā nakts stundā, ievēroja gaismu N. frizētavā. Durvis atrada vaļā. Krēslā ap 30 gadu vecs individs, kas izrādījās par latvieti Z., omulīgi dzina bārdu. Viņš paskaidroja, ka strādājot garas stundas, tādēļ trūkstot izdevības apmeklēt bārddzini veikala stundās. Viņš tāpēc izgatavojis mūķīzeri un ieradies noskūties pats uz savu roku tūlīt pēc darba. Vainīgo sauc pie atbildības."

Kriminālnotikumu katrā lielākā pilsētā netrūkst. Latviešus apzog un aplaupa tāpat kā visus citus. Kāpēc to slēpt? Vai tas kāds kauns? Nav iemesla slēpt arī tos nedaudzos mūsu tautiešus, kuŗi noziedzas pret cita mantu vai personu. „Lai nedarītu latviešiem kaunu" ir gan cēli vārdi, bet, diemžēl, rosina noziedznieku turpināt iesākto „karjēru". Savā laikā kāds tautietis bija izdomājis labu gājienu, kā tikt pie lieka sūra malka. Viņš aizelsies ieskrējis pie tautieša, kuŗa adresi bija atradis telefonu grāmatā, un lūdza aizdot desmitnieku, jo smagais auto sabojājies un nevarot tikt no vietas. Protams, nauda aizgāja parasto ceļu. Neparastākais bija, ka šis gājiens viņam izdevās pie daudziem tautiešiem, bet pirmais amerikānis viņu nogādāja cietumā. Ja prese būtu laikus par šiem gadījumiem ziņojusi, vainīgā iemīļotajiem krodziniekiem būtu bijuši mazāki ienākumi.

Kādreiz bieži lietotais teiciens „tikai par to nerakstiet" pēc t.s. slēgtajām sēdēm vai apspriedēm tagad apklusis, jo daži žurnālisti ar Viktoru Irbi priekšgalā bijuši drosmīgāki un rakstījuši visu, ko redzējuši un dzirdējuši. Tā bija jocīga cenzūra: sēžu dalībnieku un runātāju vārdi bija obligāti avīzē jāmin, ko viņi teikuši, to nedrīkstēja minēt... Preses darbinieku drosmes trūkums ir vienīgais iemesls, kādēļ šāda dīvaina sistēma tik ilgi varēja pastāvēt.

Pullicers teicis, ka ziņa var būt nepilnīga, slikti uzrakstīta un pat kļūdaina, bet tai jābūt svaigai un interesantai. Ziņu var papildināt, kļūdas — izlabot. Taču aizmigušu lasītāju grūti atmodināt.

Dažkārt trimdas preses vīriem ziņojumos laimējušās īstas „konfektes". Polemika par suņa dvēseli, tāpat par jenotiem un rakūniem bija lieliska! Prieku sagādāja kāds virsraksts, kuŗš vēstīja par ievērojama DV organizācijas darbinieka braucienu uz Austrāliju, kur viņu sagaidījuši — Ulmanis un Balodis. Tā, protams, bija tikai uzvārdu līdzība, bet — kas par intriģējošu virsrakstu!

Katrs reportieris, ja vien vēlas, var uzrakstīt interesantu rakstu — vajaga tikai drusku prasmes un dūšas.

Kārlis Ķezbers

SAVIENOTAJĀS VALSTĪS

ŅUJORKA

● Latvijas universitātes dibināšanas atceres sarīkojums Barbizon Plaza viesnīcā Ņujorkā 26. septembrī bija pulcinājis 65 dalībniekus. Tālais ciemiņš prof. A. Dreimanis no Kanadas akadēmiskā runā iepazīstināja ar cilvēka lomu zemes garozas pārveidošanā, kas sāksies reizē ar pirmo cilvēku parādīšanos. Tagadējās debates par gaisa un ūdens piesārņošanu nav nekas jauns. Anglijai šī problēma pazīstama jau gadu simtiem. Koncertdaļā jaunā dziedātāja Gunta Plostniece (mecosoprāns) un Anda Baumane (klaviers) sniedza A. Šturma un Jāzepa Vītola dziesmu atskaņojumus. Sarīkojumu vadīja Latviešu akadēmisko mācības spēku apvienības priekšsēdis prof. E. Kāpostiņš.

LOSANDŽELOSA

● Dienvidkalifornijas latviešu ev.-lut. draudze rosīgi gatavojas gadskārtas rudens bazāram, kas notiks 24. oktobrī, plkst. 8 vakarā, 1329 S. Hope St. Pirmo reizi Losandželosā dziedās Biruta Kalniņa-Tripodi. Andrejs Kurmiņš savukārt dziedās moderno filmu dziesmas O. Stumbra atdzejojumā. Programmā paredzēts arī jautrs skečs Anša Tipāna režijā.

● No Dienvidkalifornijas latviešu saimes 66 gadu vecumā šķīries Valters Muzikants. Nelaiķis bija dzimis Burtniekos, beidzis LU tautsaimniecības fakultāti, strādājis Rīgā kā finanču eksperts un revidents. Vācijā ieguvis diplomētu tirgotāja gradu, bet Kalifornijā strādāja Pabst alusdarītavā, beidza mos 8 gadus atrodoties slimības atvaļinājumā, jo sirga ar sirds slimību. Nelaiķis piederēja pie studentu korp. Latvia saimes un bija kopas vecākais. Viņš darbojās arī vietējā draudzē. Aizgājējs atstāj dzīvesbiedri un meitu. M. V.

GRAND RAPIDI

● Vienības draudzes kapu svētki notika 30. augustā Vudlavna kapsētā, sprediķojot draudzes māc. J. Lazdam. Iesvētīja piemiņas plāksnes Vasilijam Kārkliņam, Oskaram Leimanim, Evaldam Tenisonam un kapa pieminekli Uldim Plīčam. Dievkalpojums bija kupli apmeklēts. Aizgājušo tautiešu atdusas vietas rotāja daudz rudenīgu ziedu.

● 5. septembrī vecvecāku mājās māc. Kr. Hermanis kristīja Eriku Gunāru Fricsonu, Gunāra un Maijas pirmdzimto dēlu, kuŗi dzīvo un strādā Detroitā, Ohaijo. Krusttēvs bija Valdis Vītols, bet krustmāte Dace Nikola.

● Ievadot sarīkojumu sezonu, 6. un 7. septembrī Latviešu biedrības namā notika M. Geistauta skulptūru un E. Geistautes gleznu skate, ko ar interesi vēroja labs pulciņš mākslas draugu. Pirmās dienas vakarā turpat notika rakstnieka Knuta Lesiņa un brīvmākslinieces Valdas Lesiņas literāri-mūzikāls sarīkojums. K. Lesiņš humoristiskā iekrāsojumā lasīja „Gadi un sejas", kas skāra rakstnieka un sabiedrības attieksmes. Viņš atskaņoja arī divas savas kompozicijas, bet V. Lesiņa iepriecināja ar dziesmām, kas klausītājiem tā patika, ka nācās dot daudz piedevu.

L. R.

—tis.—

KALAMAZŪ

● Skautu vadītājs A. Artmanis 1. oktobrī izlidoja uz Angliju, sekojot aicinājumam piedalīties 4. reizi pēdējo četru gadu laikā „Meža zīmes" kursu vadībā. Pēc šiem kursiem A. Artmanim paredzēta arī skautu kursu vadība Rietumvācijā stacionētiem ASV kaŗavīriem. Viņa atgriešanās sagaidāma oktobra beigās. Sakarā ar A. Artmaņa atkārtoto izraudzīšanu starptautiskās skautu kustības kursu vadībā, vietējais laikraksts „Gazette" 27. septembra numurā sniedza par viņu gaŗu rakstu ar foto uzņēmumu.

● Latviešu skolas gadskārtas bērnu vecāku sapulci 21. septembrī draudzes namā vadīja A. Kajaks. Ziņojumu sniedza skolas pārzine P. Skrupšķele. Skolu apmeklē 25 ģimeņu bērni. Šajā mācības gadā paredzētas 35 mācību sestdienas. Jauno budžetu pieņēma 3000 dol. apmērā, skolas naudu paaugstinot uz 60 dol. no ģimenes. Skola 6. novembrī rīko Mārtiņvakaru, bet 20. decembrī dedzinās Ziemsvētku eglīti; 31. janvārī Draudzīgā aicinājuma sarīkojums, 8. maijā Ģimenes diena, 23. maijā izlaiduma akts. Par vecāku padomes priekšsēdi ievēlēja U. Šmidchenu, vietnieci L. Kaugari, sekretāri V. Aistari, darbvežiem — L. Klaumani un I. Roziņu, kasieri R. Ozoliņu, saimniecības vadītāju I. Šmidchenu, loceklis īpašiem uzdevumiem būs P. Lielzuika. Revīzijas komisijā darbosies A. Kajaks, V. Vārsbergs un S. Gendrikovs. — ● Pēc viena gada nokalpošanas Vietnamā ASV atgriezies Jānis Bērziņš.

GATAVOJAS DV DIENĀM MILVOKOS

ASV DV valdes sēdē Čikagā Milvoku DV apvienības priekšnieks V. Aparjods ziņoja, ka DV dienas 1972. gadā uzņēmusies organizēt Milvoku apvienība un tās notiks Darba svētku nedēļas nogalē. Zemes valde ar pateicību pieņēma Milvoku DV apvienības gatavību organizēt šo plašo sarīkojumu, kas no rīkotājiem prasīs lielu piepūli. Paredzēta lielā junda, vīru koŗu kopkoncerts un teātŗa izrāde. Milvoku jauktie koŗi izsacījušies, ka sarīkojumā labprāt piedalītos arī vietējie un citu vidienes pilsētu jauktie koŗi, kas svētkiem dotu lielāku daudzveidību.

Zemes valdes rīkotie un DV apvienības izkārtotie rotaļu vadītāju kursi 26. septembrī notika Milvoku DV namā, fiziskās audzināšanas instruktores Z. Vilciņas vadībā. Kursos piedalījās 22 dalībnieces, kuŗu sastāvā bija vanadžu pārstāves, Čikagas un Milvoku latviešu skolu skolotājas, gaidu vadītājas, Gaŗezera vidusskolas pārstāve un grupa Milvoku latviešu jauniešu.

Kursus atklāja ASV DV valdes kultūras nozares vadītājs V. Aparjods uzsveŗot rotaļu svarīgo nozīmi tautas sadzīvē. Kursu vadītāja Z. Vilciņa, ievadot nodarbības, sniedza pārskatu par tautas rotaļu attīstību vēsturiskā skatījumā. Trimdā rotaļu populārizēšanu sekmējusi Elza Klaustiņa 1949. gadā izdotajā rotaļu grāmatā „Bērnu dārzs". Pēdējos gados viņa šo darbu papildinājusi, sakopojot manuskriptā 72 rotaļas, kas gaida izdevēju. E. Klaustiņas ierosmē radušies arī minētie kursi, jo viņa vienmēr uzsvērusi rotaļu nozīmi bērnu latviskā audzināšanā un arī pati tos sekmīgi apmācījusi bērnu dārzos un skolās.

Kursu norisē vadītāja demonstrēja rotaļas, kuŗās kursanti līdzdarbojās, tā apgūstot daudzas dziesmu, deju un spēļu rotaļas. Rotaļu mūziku uz klavierēm atskaņoja Nora Tocupa.

Kursu nobeigumā V. Aparjods pateicās kursu vadītājai par labi noorganizēto darbu, un kursantiem par lielo interesi un līdzdalību. Vanadžu kopas priekšniece M. Cukura vadītājai Z. Vilciņai pasniedza ziedus. Par cienastu rūpējās Milvoku vanadžu kopas dalībnieces. Kā zemes valdes sēdē, tā arī no kursantiem izskanēja vēlēšanās, lai nākotnē šādi kursi tiktu noorganizēti arī citos lielākos latviešu centros.

pe.

Montreālā nolaupīts angļu diplomāts

Montreālā 5. oktobrī nolaupīts angļu diplomāts, 49 gadus vecais tirdzniecības atašejs Džēms Ričards Kross, kuŗu četri mašīnpistolēm apbruņoti vīrieši piespieduši iekāpt automašīnā un aizveduši. Policija izteicās, ka laupītāji bijuši tā sauktās „Kvebekas atbrīvošanas frontes" dalībnieki — separātistu grupa, kas bija jau pazīstama ar seriju spridzināšanām Montreālā. Policija aizsprostoja lielākās satiksmes arterijas, kas ved uz Montrealu, kā arī Labrenča upes tilta pārejas. Meklēšanā piedalās Montrealas un Kvebekas provinces policija, kā arī RMCP.

Notikuma dienā ap plkst. 8 rītā Krosa mājas tuvumā no automašīnas izkāpuši divi vīrieši. Pēc viņu durvju zvana iznākusi portugaļu tautības apteksne, kuŗai pasniegts sainītis — „dzimšanas dienas dāvana" Krosam. Apteksne sacījusi, ka viņai nav zīmuļa ar ko parakstīties. Tad viens no vīriešiem izvilcis no kabatas revolveri un abi terroristi iebrukuši diplomāta mājā. Viņi izņēmuši no „dzimšanas dienas sainīša" mašīnšauteni un uzgājuši nama otrā stāva guļamistabā, kur izcēluši Krosu no gultas, pavēlējuši sagērbties, saslēgtām rokām izveduši uz ielas un iegrūduši automašīnā, kas bijusi nokrāsota kā taksametrs.

Diplomāts ieradies Kanadā 1966. gadā kā angļu tirdzniecības vecākais komisionārs Kvebekas provincē. Viņš labi runā arī franču valodā. Kross ir dzimis Īrijā, beidzis kolledžu Dublinā un kalpojis otrā pasaules kaŗā kā leitnants karaliskajā inženieŗu vienībā. 1947. gadā viņš iestājies Anglijas tirdzniecības departamentā, kur nokalpojis vairākos tirdzniecības posteņos ārzemēs.

Kvebekas terroristi, jeb kā franči viņus apzīmē FLQ (Front de Liberation Quebecois), izdarījuši bumbu spridzināšanas serijas Montreālā 1963. gadā, kādu nakti nogalinot kanadiešu naktssargu, bet kādā citā reizē seržantu Valteru Leju, kuŗam, nomontējot izliktās bumbas degli, tā eksplodējusi, kas padarījis viņu darba nespējīgu un piesaistījis braucamam krēslam. „Kvebekas atbrīvošanas fronte", sprāgstbumbu ierosinātāja, vēlas panākt Kvebekas atdalīšanos no pārējās Kanadas.

Policija apsarga visas sabiedriskās ēkas un ārzemju konsulātus pret terroristu uzbrukumiem. Ārlietu ministrs Mičels Šarps norīkojis policijas aizsardzību ikvienam ārzemju konsulātam Kanadā, kuŗā atrodas vairāk nekā 1000 ārzemju diplomāti. Tūliņ pēc angļu tirdzniecības atašeja nolaupīšanas Kvebekas provinces ministru kabinets ārkārtas sēdē apspriedās trīs stundas, vai pieņemt FLQ prasības, lai atbrīvotu no terroristu gūsta Džēmu Ričardu Krosu. FLQ, starp citu, pieprasa pusmiljona dolaru zelta stieņos un brīvu lidojumu uz Kubu 13 Kvebekā notiesātiem bīstamākiem terroristiem. Kvebekas kabineta tieslietu ministrs(Jerome Choquette) izteicies, ka vēl nav galīgā lēmuma Krosa glābšanai, jo jāsaskaņojas ar federālo valdību. Tieslietu ministrs piezīmējis, ka pieprasītā izpirkšanas maksa „satur Krosa nogalināšanas draudus". Kross ir augstākas pakāpes angļu diplomāts Kvebekā un pirmais šāda veida nolaupīšanas upuris britu kopvalstī.

Četras stundas pēc angļu diplomāta nolaupīšanas policija saņēmusi pa telefonu anonīmu ziņojumu, ka terroristi atstājuši vēstules Kvebekas universitātes Lafentēna paviljonā, kur atrastas vairākas brūnas aploksnes

Tieslietu ministrs preses konferencē nolasīja tikai daļu no kādas vēstules, kuŗa cita vidū satur ultimatīvu prasību atbrīvot „nespecificētu skaitu „politisko noziedznieku", notiesātos terroristus, atļaujot viņiem nokļūt uz Kubu vai Alžīriju un izsniegt līdzņemšanai zelta stieņus pusmiljona dolaru vērtībā, kā arī paziņot visu to informātoru vārdus, pēc kuŗu ziņojumiem notikuši jauni FLQ aresti pagājušā gada jūnijā.

Tieslietu ministrs atgādinājis, ka Kross cieš no augsta asinsspiediena un skubinājis aizvedējus „būt cilvēcīgiem un apgādāt viņam vajadzīgo medicīnu, kuŗu diplomāts lietojis katru dienu. Diplomāta dzīvesbiedre šādu lūgumu atkārtojusi arī vietējās radiostacijās.

Pēc cilvēku laupīšanām Latīņamerikā tāpat sākuši rīkoties arī Kvebekas terroristi, lai iegūtu ķīlniekus politisko cietumnieku atbrīvošanai. Laikraksti piezīmē, ka Kanadas valdība atrodas smagas izvēles priekšā. Ja terroristu prasības neievēros, ir iemesls šaubām, ka Krosu varētu nogalināt, kā jau noticis ar vācu sūtni Gvatemalā un amerikāņu pārstāvi Urugvajā šāgada sākumā. No otras puses, secina laikraksti, ja terroristu prasības ievēros un Kanadas tiesa bīstamos apcietinātos atbrīvos, viņi var izdarīt jaunus noziegumus, un viena sekmīga cilvēku nolaupīšana var iedrošināt izmēģināt vēl citas.

Montrealas pilsētas galvam Žanam Drapo norīkoti papildus miesassargi, atsevišķi sargi apsarga arī viņa dzīvesvietu, kas bumbota jau pērngad. Uzskata arī, ka tagadējais premjērministrs Trudo ir visvairāk apdraudētais ministru prezidents Kanadā. Viņa oficiālā rezidence cieši apsargāta. Otavas parlamenta ēkā apmeklētājiem slēgts austrumu spārns, kuŗā atrodas Trudo darba kabinets un biroji.

● Japānas ministru prezidents Eisaku Soto paziņojis Tokio, ka viņš jau ceturto reizi kandidēs divu gadu termiņa vēlēšanās oktobrī. Ja viņš vēlēšanās uzvarēs, Soto būs Japānas ministru prezidents, kas visilgāk nokalpojis savā amatā. Tagad 69 gadus vecais Eisaku Soto kļuva par ministru prezidentu 1964. gada novembrī.

● Ķīnas komūnisti intensīvi gatavojas savas „nacionālās dienas" parādei 1. oktobrī. Komūnistu simbolus, āmuru un sirpi, Ķīnas komūnisti krustojuši vēl ar trešo simbolu — šauteni, kā tas bija redzams kādā oktobŗa svētku reklāmas plakātā Hongkongā.

TOWN & COUNTRY
REAL ESTATE LTD.
V. PALMA PĀRSTĀVIS
TORONTO 12., tel. 782-7246 377 GLENGARRY AVE.,

NEMAKSĀJIET VELTI ĪRI. IZMANTOJIET MŪSU IZDEVĪGO KREDITĒŠANOS UN MAZĀS IEMAKSAS. IEPĒRCIET PAŠI SAVUS ĪPAŠUMUS!

Danforth — Greenwood: 6 istabu dubultķieģeļu māja, garāža. Cena 24.900. Iemaksa $4000. Atlikums uz vienu 10 gadu obligāciju.

Eglinton — Keele: Jauna, atsevišķa 6 istabu dubultķieģeļu māja, pagrabā izbūvēta atpūtas telpa un pirts. Privāts iebraucamais ceļš un garāža. Cena $31.000, iemaksa $4.000.

Bayview — Mount Pleasant: 6 istabu dubultķieģeļu māja, garāža, Cena $25.900, iemaksa $3.000.

UZTICAMIEM MĀJU PIRCĒJIEM PALĪDZAM IZTRŪKSTOŠO VAI VISU NAUDU IEMAKSAI SAGĀDĀT BEZ GALVINIEKIEM UZ 6 GADIEM. UZ VISIZDEVĪGĀKIEM NOTEIKUMIEM. ZVANIET MUMS NESAISTOŠAI INFORMĀCIJAI. MĀJAS LIELĀ IZVĒLĒ VISĀ PILSĒTĀ.

Koraļļu pils, tās izveidotājs un mantinieks

(Nobeigums)

Koraļļu pils, šī savdabīgā veidojuma Floridā uzcēlējs Eduards Liedskalniņš bija sevī noslēgts cilvēks, bez radiem un bez draugiem, kas savas dzīves lielāko daļu veltīja šīs savas sapņu pils celšanai un izveidošanai. Tikai Dēda (Dade) apr. tiesas protokolu grāmatā Miami atrodams garāks ieraksts par tiesas gaitu viņa atstātā mantojuma izšķiršanā, kā arī tuvāks viņa apraksts. Ieraksts izdarīts 1952. gada 17. decembrī 215. grāmatas 281. lappusē.

Eduards Liedskalniņš (protokolā Edward Leedskalnin) miris 1951. gada 7. decembrī, būdams apmēram 20 gadu Dēda apriņķa iedzīvotājs. Testamentu viņš izgatavoja 1951. gada 24. novembrī, pēdējās slimošanas laikā, savu mantu novēlot brāļu dēliem, taču neminot vārdus. Latvijā dzimušais Liedskalniņš nekad nav runājis par saviem piederīgajiem, neatstāja arī nekādus papīrus, kuros būtu minēti brāļu dēlu vārdi vai citi piederīgie. Viņa atstāto papīru vidū testamenta izpildītājs tomēr atrada kādu citu testamentu, datētu ar 1920. gada 12. aprīli un izgatavotu Rīsfordā, Oregonā. Ar šo testamentu viņš savu mantu bija novēlējis tēvam Andrejam Liedskalniņam, ja tas vēl dzīvotu, par adresi minot „Valkas apriņķa Stāmerienes pagastu, Latvijā, Eiropā". Nelaiķa papīros bija arī dažas vēstules, no kurām divas rakstījis Harijs Liedskalniņš (protokolā Harry Leedskalnin), uzrunā lietojot vārdu „tēvocis", bet parakstoties kā brāļa dēls.

Eduards Liedskalniņš kļuva ASV pilsonis, izpildītajā anketā uzdodot, ka nāk no Lavonijas (varbūt Livonijas), Latvijā, iecelojis ASV 1912. gada aprīlī. Kaut protokolā nekur nav minēts viņa dzimšanas gads, tas tomēr atzīmēts uz viena no koraļļu bluķiem — 1889. Tātad iecelošanas brīdī ASV Eduards Liedskalniņš bija 23 gadus vecs. Tālāk protokolā norādīts, ka Lavonia esot province Ziemeļlatvijā.

Protokola nākošajā paragrafā minēti atstātā mantojuma pieprasītāji, Dr. Adolfs Sarma nav varējis pierādīt savu radniecību ar mirušo un pēc tam atteicies no savām tiesībām, neizpildot vairs citus tiesas papīrus. Kārlis un Jānis Liedskalniņi norādījuši, ka ir Eduarda brāļa Kārļa dēli, bet arī viņiem nav bijis nekādu pierādījumu. Jānis Liedskalniņš savu liecību nodeva Kalamazū, bet vienīgais dokumentārais pierādījums viņam bija Latvijas sūtniecības Londonā, Anglijā, izdotā Latvijas ārzemju pase. Kārlim Liedskalniņam nebija nekādu dokumentu. Lūcija Grava atstāto mantojumu vispār nepieprasīja. Harijs Liedskalniņš savā mantojuma pieprasījumā norādījis, ka ir vienīgais Eduarda Liedskalniņa brāļa dēls. Tiesas sēdē liecības nodeva Harijs Liedskalniņš, viņa dzīvesbiedre Mērija, Otto Leivers, Arturs Zālītis un Džons Nefsejs (John Neafsey), pierādījumiem iesniedzot arī dokumentus. Tiesa atzina, ka Eduards Liedskalniņš ir viens no Andreja Liedskalniņa četriem dēliem. Divi brāļi — Leo un Ernests — miruši ap 1916. gadu, tēvs miris 1941. gadā, bet trešais brālis Rūdolfs bija precējies, un viņa laulībā vienīgais bērns bijis Harijs Liedskalniņš.

Eduards Liedskalniņš atstāja Latviju 1912. gadā, vispirms doties uz ASV rietumkrastu — Vašingtonu un Kaliforniju. Latvijā viņš bija strādājis par mūrnieku, bet ASV nodarbojās ar būvniecību. Palaikam viņš sarakstījās ar tēvu un brāli Rūdolfu Latvijā, bet pirmais pasaules karš raksti pārtrauca. Pēc iecelošanas ASV Harijs Liedskalniņš apciemoja tēvoci Eduardu Liedskalniņu viņa mājā, kurā līdz tam neviens svešs cilvēks nebija ielaists, saņemot arī 50 dol. ceļa izdevumu atlīdzību. Šai laikā Eduards Liedskalniņš iepazīstināja brāļa dēlu Hariju ar Džonu Nefseju no Modello, Floridā, norādot, ka ciemiņš ir viņa brāļa dēls.

Eduarda Liedskalniņa tēvs Andrejs nomāja lauksaimniecību Stāmerienes pagastā, bet kaimiņos, Jaungulbenes pagasta Meteņos, dzīvoja viņa dēls Rūdolfs, kurp 1920. gadā pārcēlās arī tēvs. Harijs Liedskalniņš studējis Latvijas universitātē un ieguvis ceļu inženiera gradu, vēlāk kļūstot par Rīgas apgabala ceļu inženieru priekšnieku (apzīmējums tulkots no angļu teksta). Vasaras atvaļinājuma laikā viņš apmeklēja Meteņus. Viens no viņa palīgiem bija Arturs Zālītis, kurš vairākas reizes kopā ar Liedskalniņu viesojās Meteņos. Otto Leivers bija aptiekārs, kas apprecēja Meteņu kaimiņu meitu, tā iepazīstoties arī ar Liedskalniņu dzimtu.

Tiesa par vienīgo mantinieku atzina Hariju Liedskalniņu, piešķirot viņam visu Eduarda Liedskalniņa atstāto mantojumu. Tiesas protokolu parakstījis tiesnesis Blantons.

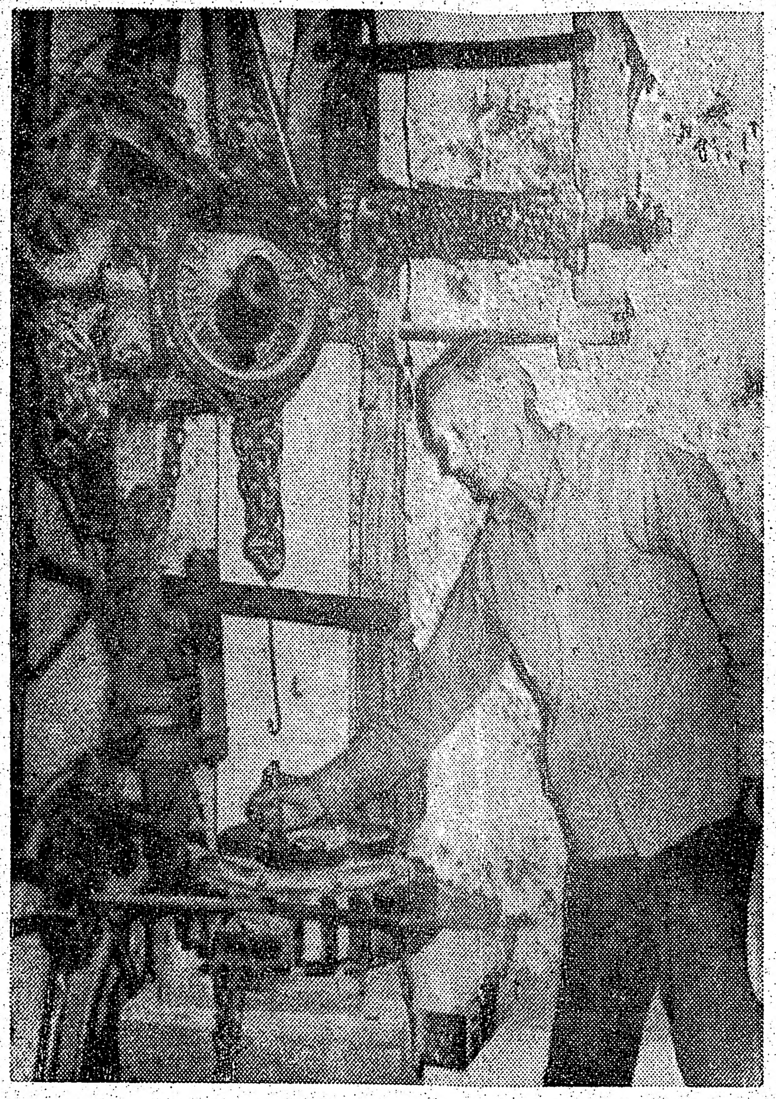

Eduards Liedskalniņš savā darbnīcā. Visus darba rīkus viņš pats gatavojis no dažādām vecām citu mašīnu daļām. Uzņēmumā tagad jau mirušais koraļļu pils izveidotājs griež paša izbūvēto elektriskās strāvas ražotāju.

Bez Koraļļu pils, kā tās apskatē stāstīja apmeklētāju pavadonis, mantojumā bijušas arī 35 simtdolaru zīmes Bet jau apmēram pusgadu pēc tiesas sprieduma pasludināšanas Harijs Liedskalniņš mantoto īpašumu, kuru tolaik vēl nesauca par Koraļļu pili, pārdeva čikagietim Jūlijam Leviņam, tās pašreizējam īpašniekam, kurš tagad to savukārt vēlas pārdot.

Viens no mantojuma prāvas lieciniekiem Otto Leivers tagad dzīvo Ņujorkā. Par Koraļļu pils mantinieku viņš stāsta:

— Ar Hariju Liedskalniņu iepazinos tūlīt pēc pirmā pasaules kaŗa, kad pēc kaŗošanas pārņēmu Jaungulbenes Gulbīša aptiekas pārvaldīšanu. Tur 1917. gada maijā iepazinos ar savu sievu Antoniju un septembrī dzērām kāzas. Pēc tam nopirkām paši savu aptieku Valkas tuvumā. Vasarā, viesojoties sievas vecāku mājās, iepazinos ar viņu kaimiņiem, no kuŗiem tuvākais bija Liedskalniņš. Toreiz Harijs Liedskalniņš vēl bija skolēns, bet vēlāk apprecējās ar manu paziņu. Viņš pabeidza technikumu un darbojās Ceļu un šoseju departamentā par ceļu techniķi.

Ciemojoties viņu mājās, sarunās pieminēja arī Harija tēva brāli Eduardu Liedskalniņu. Īsi pirms pirmā pasaules kaŗa viņš nelaimīgas mīlestības dēļ izceļoja uz ASV, tolaik būdams mūrnieks. Sarakstīšanās bija reta.

Pēc otra pasaules kaŗa ar Liedskalniņiem iznācā satikties Virchurgas bēgļu nometnē Vācijā. Kā vienas puses ļaudis bieži tikāmies un labi sadraudzējāmies. Kaut kādā veidā Harijs bija atradis kādu vācu ilustrēto žurnālu, kurā aprakstīta Eduarda Liedskalniņa dzīve un uzņēmumos parādīts viņa paveiktais brīnumdarbs Homstedes pilsētas apkārtnē Floridā.

Harijs Liedskalniņš ar ģimeni uz ASV izceļoja 1948. gadā un apmetās Karolainas pavalstī, no kurienes bija saņēmis galvojumu. Nezinu, vai viņam bija tēva brāļa Eduarda adrese jau kopš dzīves laika Latvijā, vai arī to dabūja no vācu žurnāla, bet jau drīz pēc ierašanās Karolainā Harijs pirmo reizi tikās ar tēva brāli. Tikšanās nebija seviški sirsnīga, jo bija pagājuši jau kādi 40 gadi, kurus Eduards aizvadījis vientulībā un darbā, tikai retumis atstājot māju, lai iepirktu pārtiku. Tad pārtikas veikaliņa īpašnieks Eduardu atrada kādu dienu mirušu. Viņa papīros bija arī Harija vēstule ar Karolainas adresi. Tā Harijam paziņoja tēvoča nāvi. Viņš arī kārtoja Eduarda Liedskalniņa apbedīšanu un citas lietas, pieteicoties arī kā vienīgais mantinieks šai zemē.

Tiesības uz mantojumu bija jāpierāda, jo citādi īpašumu iegūtu

(Nobeigums 7. lpp.)

Pasūtiniet tikai
SPECIĀLUS
RUBĻU
CERTIFIKĀTUS
UZ LATVIJU

Speciālie rubļi ir četrreiz vērtīgāki par parasto naudu. Par speciāliem RUBĻU CERTIFIKĀTIEM jūsu piederīgie var iegādāties visu, ko vēlas, Vneshposyltorg ārzemju valūtas veikalos par daļu no regulārās vērtības, t. i., maksājot vienu ceturtdaļu vai pat mazāk. Dažas preces ir nocenotas tik zemu, ka var iegūt desmit rubļu vērtību par vienu dolaru.

Pieprasiet jauno ilustrēto cenrādi, jo tas ir bezmaksas.

Jūs redzēsit, ka SPECIĀLIE CERTIFIKĀTI ir izdevīgākā dāvana. Piegāde 3—4 nedēļu laikā pēc kursa: $2.13 par 1 speciālo rubli. Nav nekādas citas piemaksas. Pilnīga garantija.

Sūtāmā dolaru summa nav ierobežota. Mums ir 20 gadu pieredze šai nozarē un tūkstošiem apmierinātu klientu. Mēs garantējam, ka arī jūs būsit apmierināti ar mūsu godīgiem pakalpojumiem. Tādēļ iegūstiet arī jūs vairāk par savu naudu.

PASŪTINIET TAGAD UN TIKAI

INTERTRADE EXPRESS CORP.

125 East 23rd. Street
NEW YORK, N. Y. 10010

Pieprasiet mūsu jaunāko cenrādi.

IEVĒROJIET — mēs pieņemam pasūtinājumus automašīnām un dzīvokļiem.

SPECIĀLIE RUBĻU CERTIFIKĀTI IR LABĀKĀ DĀVANA

Intertrade Express Corp., 125 East 23rd Street, New York, N. Y. 10010, kas specializējusies jau 20 gadu dāvanu sūtīšanā uz Padomju Savienību ziņo, ka speciālie rubļu certifikāti tagad ir labākā dāvana piederīgiem Latvijā.

Speciālie rubļi ir četrreiz vērtīgāki par parastajiem, tāpēc tie ir izdevīgāki. Saņēmēji tikai ar tiem var iegādāties visu speciālajos Veshposyltorg ārzemju valūtas veikalos. Cena dažreiz tik zema ka saņem 10 rubļu vērtību par vienu dolaru.

Pieprasiet jaunāko cenrādi un pārliecinieties, cik vērtīgi ir speciālie rubļu certifikāti. Par vienu rubli jāmaksā $2.13, bet piederīgajiem nekas nav jāpiemaksā.

Tuvākai informācijai un pieprasot katalogu, rakstiet: INTERTRADE EXPRESS CORP. — 125 East 23rd. Street, Second Floor, New York, N. Y. 10010, tālr. 982-1530. pirktspējas jautājum?

RAIBĀ PASAULE

■ ASV pārstāve Apvienoto nāciju cilvēku tiesību komisijā Rita Hausera kādā runā enerģiski iestājās par laulību atļaušanu viena dzimuma personām. Likumu, kas šādas laulības noliedz, amerikāņu delegāte atzina par novecojušu un laikam atpalikušu, jo tas bazējas uz pieņēmuma, ka laulības jēga ir cilvēku vairošanās nepieciešamība. Runātāja uzsvēra: „Lai cilvēku straujo pieaugumu apturētu, nav patiešām labāka līdzekļa par laulībām starp diviem vīriešiem vai divām sievietēm."

● Zviedrijas ministru prezidenta Olafa Palmes vadītie sociāldemokrati paliek valdībā, bet nav guvuši absolūto vairākumu un būs parlamentā atkarīgi no komūnistu atbalsta. Pēdējās 20. septembra vēlēšanās nodotās balsis saskaitītas 27. septembrī. Sociāldemokrati no 350 sēdekļiem jaunajā parlamentā ieguvuši 162 vietas, pārējās labā spārna partijas — 171 sēdekli; komūnisti jaunajā parlamentā būs pārstāvēti ar 17 vietām. Zviedrijā 20. septembrī bija 5,6 milj. balstiesīgo, vēlēšanās piedaloties 80%. 700.000 balsu saņemts pa pastu.

SARIKOJUMU KALENDĀRS

TORONTO

10. oktobrī — plkst. 5.30 vak. Columbusa zālē latgaļu tautas dziesmu vakars, pēc tam balle.

15. oktobrī — pl. 8.30 vakarā First Unitarian Church auditorijā (175 St. Clair W.) Toronto latv. koncertapvienības sezonas 1. koncerts: duopianistes Ingrida un Karīna Gūtbergas.

17. oktobrī — pl. 7 vak. Latviešu namā strēlnieku tradicionālais groziņu vakars.

18. oktobrī — pl. 5 pēcp. „Pūt vējiņi" izrāde Ryerson zālē.

23. oktobrī — plkst. 8 vak. The Inn on the Park viesnīcas zālē TLB inženieŗu un techniķu kopas tradicionālā inženieŗu balle.

24. oktobrī — pl. 7.30 LPB Preses balle Casa Loma pilī.

24. okt. — pl. 8 vak. saviesīgs vakars ar deju Latviešu namā.

24. oktobrī — pl. 18.30 DV namā kaŗa invalidu rudens balle ar mantu izlozi.

25. oktobrī — pl. 11 rakstnieku cēliens Latviešu namā.

31. oktobrī — plkst. 8 vakarā gadskārtējā sporta balle Latviešu namā.

5. novembrī — pl. 8.30 vakarā First Unitarian Church auditorijā Toronto latv. koncertapvienības 2. koncerts: koloratūrsoprāns Velta Skujiņa no Austrālijas, pie klavierēm V. Treimanis no Čikagas.

7. novembrī — pl. 7.30 Daugavas Vanagu namā Kaŗavīru dziedājums. Piedalās H. Miķelsons, E. Beitāne, M. Baruša, J. Barušs un vīru koris Viesturs.

8. novembrī — pl. 4 p.p. Mārtiņu vakars Latviešu namā.

28. janvārī — pl. 8.30 vakarā First Unitarian Church auditorijā Toronto latv. koncertapvienības 3. koncerts: pianiste Brigita Ritmane no Portlandes, ASV.

30. janvārī — plkst. 7 vakarā vīru koŗa Viesturs gadskārtējais koncerts un balle Columbus zālē Toronto.

8. maijā — pl. 7.30 vakarā Parkdale Collegiate zālē Toronto latv. koncertapvienības 4. koncerts: Klīvlendas latviešu biedrības koris ar diriģentu Jēkabu Ūdri.

3. aprīlī — pl. 8 vakarā Sv. Andreja draudzes koŗa 19. gadskārtējais garīgais koncerts Sv. Andreja baznīcā.

LONDONA

No 10. — 12. oktobrim — LNJAK 16. kongress.

SV. KATRĪNĀ

7. novembrī — DV nodaļas 20 gadu atceres sarīkojums — koncerts 101 Garnet St., St. Catharines, plkst. 7 vakarā.

29. novembrī — Vanadžu kopas gadskārtējais Ziemas svētku tirdziņš plkst. 3 pēcpusdienā 101 Garnet St., St. Catharines.

HAMILTONA

16. oktobrī — pl. 8.20 Konservātorijas zālē, James St. S. duopianistu — māsu Ingridas un Karīnas Gūtbergas koncerts.

17. oktobrī — pl. 6.30 Hamiltonas DV 20. gadasvētki Rainbow zālē, Sanford un King ielu stūrī. Koncertā piedalās A. Lasmanis un I. Sakss. Vakariņas. Deja.

✝

Aleksandrs Geske

Hamiltonas latviešu bēru fonda revīzijas komisijas loceklis slēdzis savas acis uz mūžu Hamiltonā š. g. 2. oktobrī.

Pateicībā par darbu fonda labā viņu piemin
valde, revīzijas komisija un pārējie fonda dalībnieki

✝

Mūsu biedrs

Jānis Vilks

aizsaukts mūžībā 1970. gada 10. septembrī Hamiltonā

Viņu piemiņā paturēs
Hamiltonas nodaļas DV saime

✝

Dieva mierā aizgājis mūsu mīļais onkulis

Aleksandrs Geske

* 1900. gada 24. augustā Burtnieku pagastā,
† 1970. gada 2. oktobrī Hamiltonā.

Tur augšā aiz zvaigznēm
reiz tikšanās būs . . .

Piemiņā paturēs
Elza un Leonids Jankovics, Zigrīda un Rūsiņš Šēnbergs ar ģimeni

---

Hamiltonas DV 20. gadasvētki

notiks
sestdien, 1970. gada 17. oktobrī, pl. 6.30 vak. Rainbow zālē
(King un Sanford ielu krustojumā), Hamiltonā.

AKTS
KONCERTS ar A. Lasmaņa (vijole) un komp. I. Saksa (klavieres) piedalīšanos.
Saviesīgs vakars: Vakariņas . . . Pilna bufete . . .
BALLE — spēlēs Babekas iecienītā deju kapella
Ieeja: $2.50, studentiem: $1.-.

Laipni ielūdz
DV Hamiltonas nodaļa

1971. gada jaunie modeļi
CHEVROLET CHEVELLE
CAMARO
OLDSMOBILE CHEVY II
Tagad izdevīgākais laiks iegādāties pagājušā gada automašīnas par pazeminātām cenām
Robertson motors Ltd.
1555 DANFORTH AV., TORONTO 6.
SAZINIETIES AR MŪSU FIRMAS LATVIEŠU PĀRSTĀVI:
HANS PLAUDE TĀLR. HO 6-1131

LATVISKAS ROTAS
DIMANTI — PULKSTEŅI
Zeltkales
VALUPE
Aldonas ĶIVLENIEKS-KORMS
VEIKALĀ UN DARBNĪCĀ 964½ Bloor St. W. Toronto 4 Ont., tālr. 533-2837.

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOME LTD.
TELEPHONE 924-1408 • 467 SHERBOURNE STREET, TORONTO 5 ONTARIO
RŪPĪGA UN SMALKJŪTĪGA
APBEDĪŠANAS CEREMONIJU
IZKĀRTOŠANA

Kanadas DAUGAVAS VANAGU nams
125 Broadview Ave., Toronto 250,
PIEDĀVĀ ZĀLI PIRMĀ STĀVĀ (ar gaisa dzesinātāju) DAŽĀDIEM SARĪKOJUMIEM. PIEPRASIET TELEFONISKI—
465-5225
DAUGAVAS VANAGU KLUBS
OTRĀ STĀVĀ
ATVĒRTS BIEDRIEM UN VIESIEM NO PIRMDIENAS LĪDZ PIEKTDIENAI PLKST. 4 p.p. — 1 NO RĪTA, SESTDIENĀS NO PLKST. 12 DIENĀ — 1 NO RĪTA.
Dažādi dzērieni un ēdieni par mērenām cenām
Uz redzēšanos!

Iepazīstieties ar plašāko un kopš 20 gadiem regulāri iznākošo
Daugavas Vanagu
Mēnešrakstu!
Iznāk 6 reizes gadā, ik otru mēnesi.
Raksti: Latvijas brīvībai, ideoloģijai, literātūrai, mākslai, atmiņām vēsturiskā nozīmē un aktuālitātēm.
Abonēšanas maksa ASV un Kanādā par 3 numuriem $2.75, 6 — $5.50, atsevišķs numurs $1.00.
Pasūtināms: Mr. K. Bencons, 223 High Park Ave., Toronto 165, Ont., Canada.

JAUNĀKĀS GRĀMATAS

T. Krūka — Uniforma, stāsti	$5.50
P. Aigars — Nemirstīgais nemiers, rom.	$5.50
A. Niedra — Rīga dienās, nedienās, rom.	$5.50
V. Hermane — Bez Tevis, dzej.	$3.20
J. Turbads — Ķēves dēls Kurbads, pasaka	$4.00
A. Eglītis — Cilvēks mežā, rom.	$6.00
G. Janovskis — Nelūgtos ciemos, stāsti	$5.00
E. Blanks — Latvju tautas ceļš uz neatkarīgu valsti, kultūrvēsturiska apcere	$4.00
A. Voitkus — Ceļi tāli, ceļi tuvi	$5.80
V. Rulliņa — Soli pa solim, rotaļās, dančos un dejās	$5.00
Z. Liepa — Gaismas sijātājs, dzejoļi	$4.00
T. Zeltiņš — Antiņš debesīs meklē latviešus, rom.	$5.80
M. Bukšs — Francis Kemps	$7.00
Dieva kokle — Latv. relig. dzejas antoloģija	$8.00
H. Sils — Tēlotāja māksla un vārds	$6.00
E. Aistars — Evita, rom.	$4.80
J. Plaudis — Zemes ziedi, rom.	$5.50
A. Johansons — Visi Rīgas nami skan	$5.50
Fr. Dziesma — Klusuma zvaigznes, dz.	$3.50
E. Dēliņš — 69 stundas	$6.10
A. Spekke — Atmiņu brīži	$12.00
V. Pelēcis — Malenieša pasaule II	$5.80
J. Akurāters — Aizlaika straumes	$5.50
E. Spēks — Es redzēju jūriņā	$5.30
Valdis — Staburaga bērni	$3.80
T. Krūka — Tu debesis turi savās rokās	$3.50
Archib. A. Lūsis — Jēzus līdzības un mūsu laikmets	$2.80
T. Ķikauka — Putni, rom.	$4.20
Latgaļu tautas dziesmas (notis)	$5.50
Indra Gubiņa — Rītdiena neskaitās	$4.00
B. Bičole — Ceļos, dzej.	$4.50
Leonīds Slaucītājs — Sešos kontinentos	$8.00
Al. Tomsens — Cilvēcības vārdā	$8.50
I. Grebzde — Tikai meitene, jaunatn. rom.	$4.50
G. Janovskis — Dziesma mežam, rom.	$4.80
A. Dziļums — Vēja melderis, rom.	$5.80
A. Lindgrena — Pasaules labākais Karlsons	$4.00
Leonīds Slaucītājs 70	$2.20
LATVIJAI 1918—68 Brīvās pasaules latv. mežkopju izd.	$10.00
A. Eglītis — Pēdējais mohikānis, stāsti	$7.50
P. Aigars — Sarkanais vilciens (4 valodās)	$2.25
P. Aigars — Zaļie zīmneši, dzej.	$2.00
J. Sudrabiņš — Pēdējās dienas Kurzemē, atm.	$3.80
J. Miesnieks — Klaucēnu kundzes meita, rom.	$5.80
K. Pētersons — Pasaule paveras, ceļ. apr.	$10.00
T. Dangavs — Strandējušo sala, stāsti	$5.90
Ang. Gailīte — Rītausma	$4.00
Ing. Vīksna — Un gājiens neapstājas, dzej.	$4.20
P. Jurevičs — Dzīve un liktenis, refleksijas	$4.20
M. Valters — Atmiņas un sapņi I d.	$9.50
F. Donass — Polītiskos krustceļos	$4.00
H. Vītols — Atmodinātas atbalsis	$7.50
A. Niedra — Varavīksna pār Rīgu, rom.	$4.80
A. Freināts — Dzimtenes ārēs, stāsti	$4.50
I. Grebzde — Vai ābele ziedēja?, rom.	$5.50
J. Aukškāps — Zinātnei un tēvijai	$4.50
A. Dziļums — Celminieki, rom.	$5.80

Tālr. 921-7121
DV GRĀMATNĪCĀ
491 COLLEGE ST., TORONTO 174, ONT.

KRĀSOTĀJS
Labs darbs
Mērenas cenas
Tagad pēdējais laiks mājas ārpuses un iekšpuses krāsošanai.
Zvanīt Toronto
767-8779

MEKLĒ
Eduardu Edgaru, Jāņa dēlu, ROMS,
dzimušu 1919. g. 19. februārī Latvijā. Lūdz rakstīt Mrs. R. Tetour, P.O. Box 881, Niagara on the Lake, Ont. Canada.

HIPOTĒKAS
Jūs varat saņemt labus augļus uz nodrošinātām hipotēkām. Pirmās un otrās hipotēkas pērkam un pārdodam, kā arī izkārtojam. Zvaniet E. Lakstīgalam: tālr. 751-6533 Toronto.
ROBERT CASE
Mortgage
Department

BB
apdrošināšana plus
VALD. BEBRIS
1658 VICTORIA PARK AVE. SCARB
TEL. 759-0266

NOTĀRS
OSKARS PERRO
pieņem klientus katrā laikā iepriekš pieteicoties pa tālr.
LE 5-5555, Toronto

KORAĻĻU PILS, TĀS IZVEIDOTĀJS . . .

(Pārnesums no 6. lpp.)

Floridas pavalsts. Par lieciniekiem biju aicināts es un Arturs Zālītis, kas kādreiz dzīvoja Krustpils novadā, bet bija kopā ar Hariju Liedskalniņu strādājis Zemes ceļu departamentā. Tiesa notika Miami pilsētā, lieciniekiem piesūtot ceļam vietu kartes lidmašīnā. Pirms tiesas advokāts lieciniekus aizveda uz Coral Rock Gate parku, kā toreiz sauca Koraļļu pili. Pirmais iespaids nebija labs: likās kaut kas līdzīgs tuksnesim, bezgala karsts, smiltis un ļoti maz pakrēšļa. Lielāko tiesu tur auga krūmu palmas mūsu paegļu augstumā, mazāk bija kokospalmu, bet ap koraļļu klinšu mūri daži banānkoki. Dārzs bija nekopts un it kā pamests, par spīti visiem brīnumainajiem veidojumiem, atgādinot kapsētu. Dzīvošanai vienā stūrī koka stabos bija uzcelts tornis; apakšā dažādi darba rīki un redeļu kāpnes, kas veda uz otra stāva „guļamistabu", kur bija guļamā ierīce, pakārta virvēs kā šūpoles. Še kaut kur aiz spāres bija atrasti 3000 dol. naudā, jo Eduards Liedskalniņš bankām neuzticējās.

Pēc mantojuma piešķiršanas Harijam Liedskalniņam bija pārrunas, ko ar to darīt. Tiesas izdevumi bija prāvi, līdzekļi būtu vajadzīgi arī īpašuma uzpošanai, ja to gribētu iekārtot par tūristu apmeklējumu vietu. Koraļļu pilī arī nevarēja dzīvot ģimenes cilvēki, tuvumā nebija arī nekādu citu iespēju īrēt kādu dzīvokli. Taču naudas Harijam toreiz nebija, tādēļ ieteicu mantoto īpašumu pārdot. Tagad gan es to vairs nedarītu.

Pēc Koraļļu pils pārdošanas Harijs Liedskalniņš ar ģimeni no Karolainas pārcēlās uz Grand Rapidiem. Esmu dzirdējis, ka viņi tur iegādājušies skaistu māju. Esmu arī dzirdējis, ka Harijs Grand Rapidos atvēris degvielu pildītavu un mechanisko darbnīcu, bet pieredzes trūkuma dēļ cietis zaudējumus. Viņa veselība nebija laba. Drīz pēc tam viņš arī mira ar sirds slimību, atstājot dzīvesbiedri Mēriju un pieaugušu meitu, kura drīz pēc tēva nāves apprecējusies, kā vēlāk dzirdēju. —

Tāds ir ņujorkieša Otto Leivera stāsts par Koraļļu pils mantinieku Hariju Liedskalniņu.

Viktors Irbe

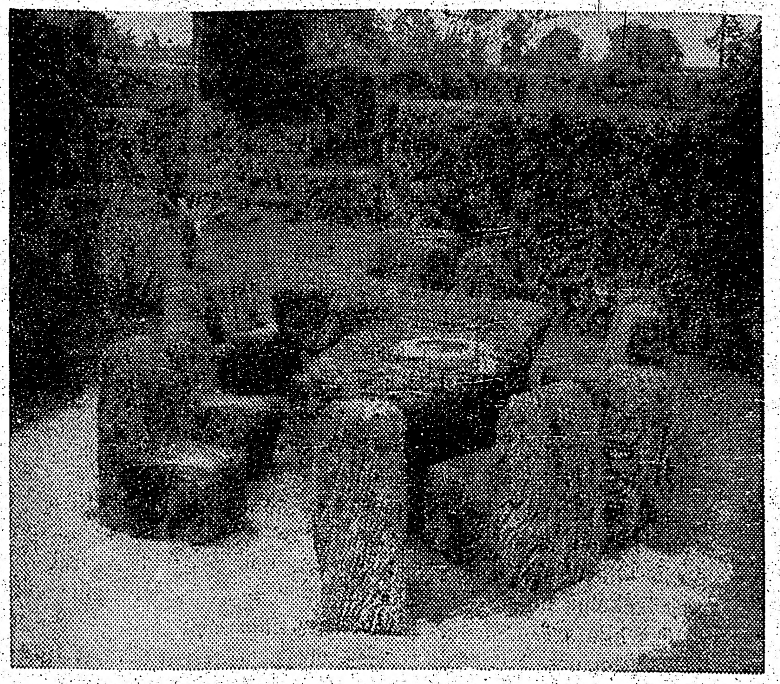

Daļa no Eduarda Liedskalniņa veidotā pils dārza. Priekšplānā Floridas nodokļu galds ar Okičobī ezeru. Galds veidots Floridas pavalsts robežu veidā. Pa labi pavalsts gubernātora krēsls, pārējie domāti nodokļu komisijas locekļiem. Galdi un krēsli cirsti no viengabalaina koraļļu akmens.

KLĀJ VIESĪBU
GALDUS
ar pašu apkalpi.
Zvanīt vakaros,
tālr. 767-6044

Baltic
PLASTERING
Izdaru visus nepieciešamos māju remontus iekšpusē un ārpusē.
Garantēts darbs. Mērenas cenas. Metro licence E 761.
Zvanīt katrā laikā Toronto 769-8280.

LATVIEŠU NAMS
491 College ielā, Toronto 4
izīrē
telpas
sarīkojumiem ■ viesībām ■ Klāj viesību galdus ■
Tel. 922-2931

PASMAIDĪŠANAI

Pie bāra letes naktslokālā sarunu uzsāk divi nejauši glāzītes biedri. „Vai redziet to eleganto blondīni, kas tikko ienāca?" jautā viens. „Kā jūs domājat, man pie viņas būtu panākumi?" — „Nezinu, bet ja jums tas izdodas, tad vēlāk paziņojat man," atsaka otrs. — „Kādēļ?" atjautā pirmais. — „Esmu viņas vīrs," mierīgi paskaidro otrs.

★

Pēteris nejauši atrod vēstules, kuras pierāda, ka viņa sieva to krāpj, un tūlīt aizraksta tās mīļākajam: „Es zinu visu, tādēļ uzaicinu jūs otrdien, plkst. 8 vakarā ierasties pie manis stāvokļa pārrunāšanai!" Drīz vien Pēteris tur rokās atbildes vēstuli: „Jūsu apkārtrakstu saņēmu. Ieradīšos precīzi Jūsu sasauktajā sanāksmē."

★

„Nu, Mārīt, ko tu darīsi, kad būsi liela?" sarunā ar mājasmātes meitēnu smaidīdama jautā kāda viešņa. — „Vaicāšu maziem bērniem dumjus jautājumus," nopietni atbild mazā.

★

„Beidzot mūsu laulība ir šķirta!" draudzenei kafejnīcā pavēstī Mīle Mīlīgā. „Es paturēju mūsu vasarnīcu, bet mans vīrs dabūja motorlaivu, automašīnu un suni." — „Un kā jūs sadalījāt bankā noguldītos tūkstošus?" ziņkāri jautā draudzene. — „Tos savā starpā sadalīja mūsu advokāti!"

★

Ilzīte jau gatavojas iemigt, kad pēkšņi atkal atver acis un vaicā: „Māmiņ, vai visas pasakas sākas ar vārdiem — reiz dzīvoja . . .?" — „Nē, meitiņ," māte atbild, „daudzas sākas ar vārdiem: šovakar mums birojā iznāca strādāt virsstundas . . ."

★

Visvaris Dievkociņš ierodas advokāta birojā un jautā: „Sakiet, lūdzu, vai precētam vīram ir tiesības lasīt vēstules, kuras saņem viņa sieva?" — „Jā, tiesības uz to viņam ir," paskaidro advokāts, „bet nav drosmes to darīt!"

★

Ilgonis ilgi pūlas pierunāt Maigu pavadīt kopīgi atvaļinājumu pie kāda iecienīta ezera, bet viņa dažādi aizbildinās. Draugam pārliecināšanu turpinot, Maiga beidzot atzīstas: „Īstais iemesls, ka nevaru braukt tev līdz, ir tas, ka man nav nekā, ko es varētu vilkt no muguras nost . . ."

★

„Māmiņ, vai mani patiešām atnesa stārks?" jautā Kārlēns. — „Protams, dēliņ!" māte atbild. — „Un tevi?" mazais turpina taujāt. — „Arī," māte apstiprina. — „Un vecmāmuļu?" grib zināt Kārlēns. — „Viņu arī," mātes pacietība ir neizsmeļama. — Nākošajā dienā Kārlēns skolā bažīgā balsī žēlojas: „Skolotāja kungs, pie mums mājās kaut kas nav kārtībā — jau kopš trim paaudzēm mūsu vīrieši ir *impotenti* . . ."

AUSTRA ŠMITS
DĀMU FRIZIERSALONS
737 Bloor St. W., pie Grace, Toronto. LE 5-6792

A. EGLĪTIS — TV RENTAL
17" — $ 8.- mēnesī
21" — $ 9.- mēnesī
23" — $10.- mēnesī
161A Roncesvalles Ave., Toronto, tel. LE 7-1401

KAS? KUR? KO? TORONTO

OLD COUNTRY DELICATESSEN
2800 DUNDAS ST. WEST, PIE KEELE, TĀLR. 769-8640
Emilija un Georgs DUMPE

ALFRED STIKUTS REALTOR
A. STIKUTS, FRI.
Diplomēts Kanadas Realtoru Institūta biedrs
1363 Wilson Ave., Downsview, 248-0101
1851 Lawrence Ave. E. Scarboro, 752-1770

BROADVIEW DELIKATEŠU VEIKALS
105 DANFORTH AVE. (pie Broadview).
Tel.: HO 5-9905. *Ausma Miķelsons*

EXPRESS T.V. SERVICE
HI-FI un TV DARBNĪCA, tālr. 769-6732
no plkst. 9 — pl. 9 vak.

A. Kristapsona gaļas un gaļas izstrādājumu veikals
1095 Queen Street East, Toronto, tālr. 466-5152

PAVASARA LE 1-7353
delikatešu veikals un konditoreja
361 RONCESVALLES AVE. Īpašnieks ST. ČUKULS

B
KRĀSU UN MELNBALTAS FILMAS
■ attīstīšana ■ palielinājumi ■ duplikāti ■ citi darbi ■ izcilus kvalitāte ■ atlaide ■
BENJAMIŅA FILMU LABORATORIJA
247 Richmond St. E., Toronto 2, Ont.
Tel. 363-6496

SPECIĀLI SVĒTKIEM UZ LATVIJU PILNĪGI SAMAKSĀTI SAŅĒMĒJAM NEKAS NAV JĀPIEMAKSĀ
FESTIVAL US $ 35.50
4,5 mārc. kviešu milti, 2,25 m rīsi, 2,25 m cukurs, 1 m marmelāde, 1 m makaroni, 1 tāf. šokolāde, 1 maisiņš konfektes, 0,75 m salami, 1 m jaukti augļi, 100 gr Neskafē, 2 maisiņi pudiņpulvers, 2,25 m auzu pārslas un 2,25 m manna.
10 GALVAS LAKATI $46.80
5 vilnas galvas lakati ar lielām vai mazām puķēm vai turku rakstu un 5 zīda galvas lakati visās krāsās.
Gaisa pasta piemaksa ($8.50) (ja vēlas)
VISVĒRTĪGĀKĀ DĀVANA JŪSU PIEDERĪGIEM IMITĀCIJAS KAŽOKI
Fantastiska vērtība — plašā izvēlē minka (vienkrāsaini vai strīpaini) persiešu vai Mouton.
PILNA CENA $99.00
COMBINATION SPECIAL $126.00
3 jardi kungu mēteļu drāna 100% vilnā, 3 j. dāmu mēteļu drāna, 3,5 j. kungu uzvalka drāna, 3 j. dāmu kostīmu drāna (visas drānas 100% vilnas) 2 gultas palagi, 2 spilvendrānas un 6 turku dvieļi.
Daudz citu svētku dāvanu.
PIEPRASIET MŪSU JAUNĀKO CENRĀDI
Pasūtiniet tagad tikai
INTERTRADE EXPRESS CORP.
125 East 23rd. Street, New York, N. Y. 10010

DĀVANU SAIŅI
uz Baltijas valstīm, Ukrainu un Padomju Savienību.
Mēs nosūtām pārtikas saiņus līdz 33 mārciņām.
Lūdzu pieprasiet mūsu katalogu.
Mēs arī pārsūtām jūsu pakotos saiņus līdz 17¾ mārc netto. Šie sainīši ir pilnīgi apdrošināti.
Mūsu veikalā ir daudzas un dažādas mantas piemērotas sainīšiem.
Ārpus Toronto dzīvojošie klienti, sūtiet savus pasūtinājumus un sainīšus ar ekspresu vai pastu mums tālākai nosūtīšanai. Samaksu nokārtosiet vēlāk pēc mūsu paziņojuma saņemšanas. Lietuviešu uzņēmums.
BALTIC EXPORTING CO.
480 Roncesvalles Avenue, Toronto 3, Ont.
Tel. 531-3098

DV apgādā iznākušas:
Tonijas Krūkas
UNIFORMA
$5.50
Autore še ietvērusi 9 stāstus un tēlojumus. Gar lasītāja acīm defilē dažādu uniformu nēsātāji. Tur ir gan aizsargu, gan Latvijas armijas virsnieku, vācu vai amerikāņu uniformās tērpti vīri. Iejūtīgi autore zem katras uniformas uztaustījusi drosmē vai bailēs, lepnumā vai pienākuma apziņā pukstošo sirdi.
Pētera Aigara
Nemirstīgais nemiers
romāns
(„Atkusnis sākās oktobrī" II daļa)
$5.50
Autors spraigā stāstījumā tēlo cilvēku alkas pēc brīvības un lielo uzupurēšanos brīvības labā pret apspiestību. Ļoti skaisti autors sarežģī cilvēku likteņus, liek tiem cīnīties, lai brīvības lāpa varētu degt vēl gaišāka.
Pasūtinot DV Grāmatnīcā — 491 College Street, Toronto 174, Ont., Canada,
ABU GRĀMATU KOPĪGĀ CENA $10.00
Lūdzu piesūtīt UNIFORMA un NEMIRSTĪGAIS NEMIERS
Samaksai pievienoju $10.00
Vārds, uzvārds
Adrese:
Datums Paraksts

SPORTS

BALTIEŠU MEISTARSACĪKSTES TENISĀ

Šāgada Kanadas baltiešu tenisa atklātajās meistarsacīkstēs piedalījās spēlētāji no visas Ziemeļamerikas. Lielākais skaits bija no Kanadas, tikai 6 bija šķērsojuši robežu, lai cīnītos par meistara godu. Piedalījās 35 spēlētāji — 15 latvieši, 15 lietuvieši un 5 igauņi.

Vīriešu vienspēlēs par meistara godu cīnījās 24 spēlētāji. Uzvaru izcīnīja vēl gados jaunais latviešu spēlētājs Andrejs Suritis, kas bija mērojis tālo ceļu no Čikagas, ierodoties laukumā no Maltonas lidlauka. Viņš bija arī vienīgais „papildspēks" Kanadas latviešu spēlētājiem. Spēļu finālā pret rūdīto lietuviešu spēlētāju E. Paltarokas (no Hamiltonas) viņš rādīja labu technisku gatavību un spēles prasmi. Rezultāts 4–6, 6–2 un 6–2. Pusfinālā ar 2–6, 6–1 un 6–4 viņš uzvarēja iepriekšējā gada baltiešu meistaru, arī lietuviešu spēlētāju O. Rantiņu. Mūsu spēlētājiem un arī nedaudzajiem skatītājiem jaunais meistars sagādāja daudz uztraukumu, jo abās pēdējās spēlēs zaudēja pirmo setu pret bīstamiem pretiniekiem.

E. Paltarokas pusfinālā spēlē uzvarēja jauno igauņu spēlētāju H. Lentu ar 1–6, 6–0, 6–1. Atzīmējams, ka viņam ir tikai 15 gadu, bet līdz pusfinālā spēlei jau uzvarēja 3 respektējamus spēlētājus.

Sieviešu vienspēlēs piedalījās 5 spēlētājas. Finālā satikās abas latviešu spēlētājas, māte ar meitu, M. un A. Ulmanes. Šoreiz meistares godu izcīnīja Marga Ulmane ar 6–0, 6–8 un 6–4. Pusfinālā M. Ulmane uzvarēja lietuvieti B. Barauskas no Detroitas ar 6–1, 6–0, bet A. Ulmane lietuvieti D. Grajauskas no Hamiltonas ar 6–1, 6–3.

Arī jaunatnes grupā, zēniem līdz 14 gadiem, abi finālisti bija latvieši — A. Siksna un K. Kurzemnieks. Garajā spēlē, kas bija jāpārtrauc tumsas dēļ un turpinājās nākošajā dienā, uzvarēja A. Siksna ar 9–7, 7–9 un 8–6. Pusfinālā spēlē A. Siksna uzvarēja latvieti A. Bugvaldu ar 6–3, 6–1, bet K. Kurzemnieks uzvarēja lietuvieti A. Grajauskas ar 6–1, 6–3.

Jaunatnes grupā meitenēm zem 14 gadiem piedalījās tikai 3 spēlētājas — pa vienai no katras tautības. Uzvarētāja lietuviete D. Grajauskas pieveica igauņu meiteni I. Kivisildu ar 4–6, 6–4, 8–6 un latvieti V. Mackari ar 6–1, 6–1

Vīriešu divspēlēs piedalījās 8 pāri. Arī šoreiz laimējās latviešu pārim, kurā spēlēja A. Suritis — R. Muižnieks pret O. Rantins — E. Poltarokas ar 6–4, 6–4. Pusfinālā viņi uzvarēja I. Lentu — H. Lentu: Rantins — Poltarokas uzvarēja I. Senbergasu — I. Skemu 10–8, 6–2.

Bez jau minētajiem latviešu spēlētājiem sacīkstēs vēl piedalījās A. Jēkabsons, I. Kuga, M. Krugers, V. Muižnieks, I. Reinbergs, A. Orste un U. Siksna. A. M.

INTERNĀS ŠAUSANAS SACENSĪBAS KALAMAZŌ

Mednieku un makšķernieku klubs rudens sesiju ievadīja ar internajām šaušanas sacensībām kluba izbūvētajā šautuvē, Gunāra Grīviņa saimniecībā. Sacensības vadīja L. Skrupšķelis, bet tiesnesis bija J. Kalniņš. Piedalījās 45 šāvēji, sasniedzot šādus rezultātus: Baložu šaušanā (50 vieninieki) — 1. v. V. Lenšs ar 47, 2. v. — M. Priedītis 46, 3. v. — I. Lenšs 44. Dubultbaložu šaušanā (25 pāri) — 1. v. V. Lenšs, 20 pāri un 4 vieninieki, 2. v. — J. Kupsis 17 pāri un 7 vien., 3. v. — V. Rinkušs 17 pāri un 7 vien. — Pīles (25 gab.) — V. Lenšs 22, 2. v. — A. Girupnieks 21, 3. v. — L. Skrupšķelis 20. Ar mazkalibra šauteni no iespējamiem 300 punktiem: 1. v. — A. Kalmanis 251, 2. v. — L. Skrupšķelis 234. 3. v. — V. Lenšs 225. Ar medību ložu bisēm (50 p.) — 1. v. V. Lenšs 36, R. Benders 29, 3. v. — L. Skrupšķelis 29. Jauniešu grupā no iespējamiem 100 punktiem 1. v. Māris Lenšs 98 un Ilze Lenša 97. Pēc sacensībām kluba telpās rīkots kopīgs azaids. Kluba priekšsēdis A. Tralmaks, asistējot kluba goda priekšniekam V. Ruševicam, izsniedza uzvarētājiem balvas. V. Grīviņa ceļojošo godalgu jau otru gadu ieguva V. Lenšs. Kluba biedri piedalījušies arī Toronto, Hamiltonas un Sv. Katrīnu klubu šaušanas sacensībās.

✝

Mūsu mīļā māte, vecmāmiņa un vecvecmāmiņa

Anna Kazerovskis, dzim. POPĒDIS

dzim. 1892. g. 27. martā Latvijā,
mirusi 1970. g. 6. oktobrī Toronto, Kanadā.
Izvadīšana sestdien, 10. oktobrī, plkst. 9.30 no
Rosara bēru nama, 467 Sherbourne ielā uz Jorkas kapiem.

Un ja ar tev svešumā jāaiziet bij'
Uz lielo un pēdējo dusu,
Tad mūžības sapnī Dievs ieaudīs
Tev dzimtenes mirdzumu klusu.

Par viņu sēro
PIEDERĪGIE KANADĀ un LATVIJĀ

Brīvību Latvijai

(Pārnesums no 1. lpp.)

vēšanas neviena tauta nav varējusi iztikt un arī neiztiks. To piedzīvojām komūnistu ordām brutāli iebrūkot Latvijā, kad savā izmisumā palikām vieni, lai gan mūsu ārlietu ministrijā glabājās duciem svinīgi parakstītu starptautisku draudzības līgumu un deklarāciju par robežu neaizkaramību, savstarpējo palīdzību, demokratisko brīvību, tiesībām un taisnību.

Nekad nedrīkstam aizmirst kāda bija daudzinātā Zviedrijas humānitāte un starptautisko likumu respektēšana, kad tā komūnistu varai nodeva internētos latviešu leģionārus, sadzenot un sanesot tos uz kuģa ar brutālu varu.

Brīvības izcīnīšanā mums bija un būs galvenokārt jāpaļaujas uz saviem spēkiem. Nenobīsimies no komūnistu Goliāta ārējās varenības, jo pretī tam var stāties arī ar mazā Dāvida gudrību un drosmi.

Vai Daugavas Vanagu organizācijai ir šī drosme cīņu uzņemties? Jā, tā bija un ir! Tā ir tā pati drosme, kas bija strēlnieku laikos, Latvijas atbrīvošanas karā un leģiona cīņās, jo Daugavas Vanagi šo drosmi nes kā gara mantojumu. Ko tad pašreizējais laiks prasa no mums? Vai ko nereālu, pārdabīgu, neveicamu? Nē, tas prasa un uzliek mums pienākumu saliedēties idejiskā cīņas vienībā un nekad neatkāpties no savas stājas, cīņas un iecerēm, tāpat kā atkāpšanās nebija un nav cīņu laukos, kad jānotur svarīgas pozicijas.

Vēršot skatienu nākotnē, kura vēl liekas dūmakās tīta, lai mūsu skatienu vēl vairāk neaizmiglo pašreiz atkal atdzīvinātās un it kā modē nākušās humānismā ietītās internacionālās idejas par mazo tautu dzīvošanu mierā un labklājībā lielo tautu aizvējā. Ne brīdi nedrīkstam aizmirst to „mieru un labklājību", kādā pašlaik dzīvo mūsu tauta lielās komūnistiskās Pad. savienības apkampienos. Ne brīdi neaizmirsīsim, ka šo internacionālo ideju sludināšanas centrs atrodas komūnistiskā Maskavā un tam ir tikai viens mērķis — pakļaut savai varai visas tautas.

Franču lielais valstsvīrs Degolls ir teicis: „Pārnacionāla var būt tikai tautu sadarbība kā līdzīgam ar līdzīgu, bet ne tautu iekšējā un kultūras politika. Internacionālismam kā valstiskai formai ir tikai viens mērķis — denacionalizēt un garīgi aplaupīt tautas, noārdīt garīgās robežas, lai pēc tam uzspiestu savu varu".

Visu to apzinoties, paliksim uzticīgi tiem nacionālajiem centieniem un brīvības ideāliem, par kuriem cīnās Daugavas Vanagu organizācija. Ticēsim un paliksim pie pārbaudītām patiesībām, ka māte un karavīrs ir tautas mūžības simboli — tautas nākotnes cerība un neatkarības garantija.

BREŽŅEVA APDEDZINĀTIE PIRKSTI

Pēc deviņu dienu Eiropas ceļojuma prezidents Niksons atgriezies Vašingtonā. Droši vien, tuvākās dienās prezidents amerikāņu tautai apgalvos, ka šīs viņa misijas galvenais mērķis bija pievirzīt pasauli soli tuvāk ilgstošā miera izredzēm. Šāds prezidenta Niksona apgalvojums nekādā gadījumā nebūs aplams. Bet jauns faktors amerikāņu ārpolitikā ir drošāka valoda pret patiesajiem miera apdraudētājiem un arī tas, ka Vašingtona turpmāk nedomā mieru pirkt par katru cenu.

Varbūt, ka prezidents vēl pagaidām nedeklarēs to, ka pēdējo nedēļu starptautisko politisko notikumu attīstības rezultātā Vašingtona būs spiesta atteikties no illūzijām, ka visas starptautiskās problēmas var nokārtot „sarunu ēras" ietvaros pie konferenču galdiem. Tas nenozīmē, ka Vašingtona būtu jau pilnīgi aprakusi sarunu ēras principus. Sarunu ēras durvis ir sākušas lēnām aizvērties tieši ar to sarunu partneri, bez kuŗa līdzdalības nav iespējams izklaidēt mākoņus — Padomju savienību.

Drāmatiskie notikumi Vidējos austrumos, dumpis pret Jordānijas karali Huseīnu, politiskie manevri Ēģiptē pēc prezidenta Nasera nāves un Kremļa atomzemūdeņu flotes parādīšanās Amerikas kontinenta piekrastē ir palīdzējuši Vašingtonai nokratīt no acīm pēdējās maldinošās politiskās tuvredzības zvīņas.

Jau pirms došanās uz Eiropu prezidents Niksons bija nācis pie atziņas, ka laikā, kad ASV visiem līdzekļiem cenšas panākt Vidējo austrumu konflikta atrisinājumu, radot tur priekšnoteikumus ilgstošam mieram, Pad. savienības „īstie miera mērķi" šajā telpā nav nekas cits kā Kremļa ekspansijas vēl tālākas izvēršanas politika.

Pad savienības izrīcība žīdu un arabu pamiera periodā, solījumu neturēšana, uzstādot ieročus aizliegtā Suecas kanāļa joslā, Kremļa pirksts Jordānijas notikumos ir prezidentam Niksonam atgādinājis patiesību, ka vēl šodien ir liela atšķirība starp to, ko Kremlis runā un ko patiesībā dara.

Ir labi, ka Vašingtona tagad apzinās, ka diplomātiska vienošanās ar Maskavu un oficiāli parakstīti līgumi Maskavas acīs nav pat piecas kapeikas vērti.

Kād Jordānijas notikumu krizes kulmīnācijas brīdī ārlietu ministrs Rodžers prezidentam minēja, ka tikai pirms dažām stundām Maskavas sūtniecība Vašingtonā apgalvojusi, ka tanku kolonnas ieripojušas Jordānijā bez Maskavas ziņas, prezidents Niksons atgādināja: „Mēs nedrīkstam viņiem ticēt. Atceraties kaut vai tikai to, ka 1962. gadā Kubas krizes dienās, Maskava prezidentam Kenedijam apgalvoja, ka Kubā neatrodas nevienas padomju raķetes. Protesta notu mēs varam viņiem sūtīt. Viņu atbildē melns būs pataisīts par baltu. Diemžēl, vienīgā valoda, ko viņi saprot un respektē, ir mūsu spēks."

Pēc īsas apspriedes ar aizsardzības ministru Lērdu un Dr. Kisingeru prezidents Niksons izšķīrās Jordānijas krizes svaru kausos likt amerikāņu 6. flotes spēkus Vidusjūrā. Tai pašā laikā prezidenta pavēli doties uz Vidējiem austrumiem gaidīja jau vairākas amerikāņu izplētņu lēcēju divīzijas. ASV atradās tikai par mata tiesu no tiešas intervencijas, bet kā to prezidents bija paredzējis, „šo valodu" Kremlis saprata tūliņ. Pie Jordānijas karaļa mītnes sarkanie karogi neuzvijās.

Ēģiptes prezidenta Nasera nāve uz brīdi sarežģīja Vidējo austrumu situāciju vēl vairāk. Nasera bērēs Kosīgins tēloja bēdās satriektu ēģiptiešu tautas draugu, bet aizkulisēs padomju diplomāti Kairo jau drudžaini līdzināja zemi, lai Nasera krēslā iesēstos nevis paša Nasera izraudzītais pēctecis, pagaidu prezidents Sadats, bet gan Maskavai draudzīgais ēģiptiešu gaisa spēku ģenerālis Sabri.

Droši vien līdz Kremļa ausīm bija nonākušas ziņas, ka tikai nedēļu pirms savas pēkšņās nāves Nasers bija uzklausījis dažus Vašingtonas priekšlikumus. Runā, ka Vašingtona arabu-žīdu konflikta izbeigšanas gadījumā Naseram piedāvājusi saimnieciskās palīdzības ietvaros 100 miljonu dolaru. Baltais nams šo ziņu neatsauca, ne arī apstiprināja. Tāpat runā, ka Vašingtona bija piedāvājusi nodot Nasera rīcībā trīs bilj. dolaru, lai viņš sadarbībā ar citām arabu valstīm varētu kompensēt Palestīnas bēgļus un galīgi atrisināt šo bēgļu izvietošanas jautājumu.

Tūliņ pēc Nasera nāves pašā Kairo un arī Vašingtonā uzpeldēja teorija, ka Ēģiptes prezidents nebūt nav miris dabīgā nāvē. Šai teorijai pamatoti ir maz ticētāju, bet zīmīgā kārtā tieši tad bijušā Indijas ministru prezidenta Šastri atraitne nāca klajā ar deklarāciju, ka viņa šaubās, vai 1966. gada Mskavas apmeklējumā Šastri miris ar sirdstrieku, kā to konstatējuši seši padomju ārsti Maskavā.

Te vēl jāpiezīmē, ka rumāņu komūnistu vadonis Čaušesku savā pēdējā Maskavas ciemošanās laikā lika rumāņu slepenā dienesta aģentiem rūpīgi pārmeklēt visas telpas, kuŗas viņa rīcībā Maskavā bija nodevis Kremlis. Čaušesku aģenti nemeklēja mikrofonus, bet gan radioaktīvus starus, kuŗi gan nenogalina, bet paātrina upuŗa pietuvošanos nāvei. Čaušesku vēl ir pārliecināts, ka Kremlim nepaklausīgais čechu Dubčeks savā laikā, kā to daļa ārzemju preses apgalvoja, saņēma no „mājastēviem" krietnu devu lēnās nāves staru. Dubčeka veselības stāvoklis pēc ceļojuma no Maskavas strauji pasliktinājās un čechu ārsti velti pūlējās atrast Dubčeka kaites īstos cēloņus.

Nasers, droši vien, mira dabīgā nāvē. un var gadīties, ka drīzumā par Nasera nāvi Kremlim būs jāraud nevien krokodīla, bet īstas asaras. Pretēji Kremļa cerībām ēģiptieši par Nasera pēcteci nav izvēlējušies Kremļa iecerēto Sabri, bet gan nosvērto un mēreno Sadatu. Sadata stāšanās prezidenta amatā ir tikai laika jautājums, jo pēc parlamenta ieteikuma pēdējo vārdu tautas nobalsošanā brīvās vēlēšanās ir jādod pašai tautai.

Liekas, ka Maskavas plāni Vidējos austrumos ar šo notikumu attīstību ir uzskrējuši pirmajai zemūdens klintij. Komūnistu partijas ģenerālsekretārs Brežņevs, lai attaisnotu acīm redzamo neveiksmi, visu vainu steigā uzgrūž Vašingtonai.

Bakū teiktajā runā Brežņevs norādīja: „ASV gan runā par mieru, bet tās arabu pasaulē, šķiet, sēj naidu un šķelšanos. Es brīdinu ASV no militāras iejaukšanās pašu arabu lietās. Mūsu laikos šāda iejaukšanās neatkarīgu valstu lietās ir ciniska spēle. Tā ir bīstama spēle, kuŗā var ne tikai apdedzināt pirkstus, be pazaudēt visu roku."

Ir jautājums, kas gan patiesībā Vidējos austrumos ir apdedzinājis nagus? Grūti ticēt, ka Brežņevs būtu tik tuvredzīgs, ka nespētu saskatīt pats savus pirkstus. „Ciniskā un bīstamā spēle" Vidējos austrumos vēl nebūt nav beigusies. Žīdu un arabu pamiera periodu, droši vien, pagarinās un paredzams, ka Jārings atsāks savu misiju. Un kad pār Vidējiem austrumiem reiz atspīdēs miera saule, Maskavas vislabākie „politiskie ārsti" varēs steigties uz Kremli dziedināt Brežņeva sūrstošos pirkstus.

Aleksandrs Ķegumnieks

PADOMJU ZINĀTNIEKA SMAGA . . .

(Pārnesums no 2. lpp.)

deklarācijas 15. paragrafa 2. pantu, kas nosaka: „Nevienam nedrīkst atņemt, nedz arī noliegt tiesības mainīt pavalstniecību". Tālāk Dotsenko savā Kremļa varasvīriem adresētajā vēstulē atgādina: „1967. gada septembrī es nosūtīju savu pirmo vēstuli Pad. savienības sūtnim Kanadā, paziņojot atteikšanos no padomju pavalstniecības un izstāšanos no komūnistu partijas. 1970. gada 11. jūnijā es nosūtīju otru vēstuli ar līdzīgu saturu un apstprinaju savu nolūku meklēt pavalstniecību rietumos."

Tālāk Dotsenko atgādina, ka viņš uz savām vēstulēm nav saņēmis nekādu oficiālu atbildi, kādēļ atklātu vēstuli nosūta padomju laikrakstam „Izvestija", ar lūgumu to publicēt un pārsūtīt Brežņevam, Kosīginam un Podgornijam kopā ar Pad. savienības sūtnim Kanadā nosūtītās 1970. gada 11. jūnija vēstules kopiju.

Dr. B. Dotsenko, pēc paša pieredzes, savā vēstulē raksta, ka salīdzinājumā ar ASV, Kanadu, Angliju un citām rietumu demokratijām, Pad. savienība ir totālitāra valsts ar nehumānitāru marksisma - ļeņinisma filozofiju, kā rezultātā notiek iedzīvotāju apspiešana, cilvēku vajāšanas un noved pie nepietiekama darba atalgojuma un apgādes, palīgā ņemot necilvēcīgo KGB aparātu, kas kontrolē visas padomju dzīves nozares, piezīmējot, ka KGB degradējošo ietekmi izjutis arī viņš pats. Dotsenko norāda, ka visu to klusībā pacietis, bet kad nosūtīts uz Kanadu ar speciāliem papilduzdevumiem, tad izšķīries Pad. savienībā vairs neatgriezties,un, uzticēdamies Dievam, nolēmis palikt brīvajā pasaulē, nometot psīcholoģiski pazemojošo eksistenci kā augsti izglītots cilvēks kalpot KGB spiegošanas tīkla vadītājiem.

Atsaucoties uz ticamiem avotiem, Dotsenko saka, ka ap 60 proc. no visa padomju budžeta paredzēts militāriem mērķiem. Simtiem miljonu dolaru aiziet arī iekšējās un ārējās drošības un spiegošanas sistēmas uzturēšanai, kas kalpo arī brīvās pasaules graušanai. Viņš norāda arī uz vienmēr pieaugošo valdošo šķiru Pad. savienībā un strādnieku izmantošanu, plaši apskatot antisemitisma izplešanos. Visās tā sauktajās „nacionālajās padom-

Boriss Dotsenko

ju republikās" ieplešas krievu šovinisms, īpaši Ukrainā, kur katram ukraiņu direktoram piekomandēti vairāk krievu „padomdevēji", kas ir faktiskie noteicēji. Jebkādu ukraiņu nacionālu izpausmi uzskata par nodevību.

Dotsenko piemin arī 300.000 Krimas tatāru izsūtīšanu un izsalkušu strādnieku masveida apšaušanu Novočerkaskā un Sverdlovskā, kas noticis pat Chruščova „liberālā" laikā. Šo masu slepkavību veikušas īpašas KGB vienības, kad regulārās armijas karavīri atteikušies pavēli izpildīt, pēc kam viņu vienības izformētas un daudzi apcietināti.

Pēc Dotsenko iegūtajām ziņām Ungārijas sacelšanās laikā, 1956. gadā, maršals K. Rokosovskis, būdams Polijas ministru prezidenta vietnieks un kaŗa ministrs uzzinādams pretpadomju koalicijas izveidošanos poļu valdībā un baidīdamies no Ungārijas piemēra, ieaicinājis visus aizdomīgos valdības locekļus savā birojā, kur tos sasēdinājis pie galda un ar pistoli „pašrocīgi" apšāvis. Rokosovskis par to saņēmis augstu ordeni un Padomju savienības aizsardzības ministra vietnieka posteni. Dotsenko apgaismojis arī metodes, kādas čeka pielieto iedzīvotāju izspiegošanā, piespiežot tēvus sniegt ziņas par dēliem un bērnus par vecākiem, sievas par vīriem un otrādi, ko piedzīvojis arī savā ģimenē.

Dotsenko apgaismo apstākļus Pad. savienības tautu cietumā, kas mums visumā jau zināmi, bet maz un gandrīz pilnīgi sveši un nesaprotami daudziem citiem rietumu pasaulē. Taču rietumu laikraksti Dotsenko vēstules publicēšanai bijuši visai atturīgi. To vēl plaši publicējis „The Telegram" Toronto, ievietojot arī sava līdzstrādnieka P. Vortingtona interviju.

AKTUĀLAIS KANADĀ

☆ Ontario valdības opozicijas partijas — liberāļi un jaundemokrati — paziņojuši izteiktu pretošanos darba attieksmju likuma grozījumiem, kas nule nāks parlamentā otrā lasījumā. Lai ierobežotu streiku iespējas, provinces valdība tajos paredzējusi dažus noteikumus, kas it kā ierobežotu arodbiedrību rīcības brīvību, paceļ sodus par nelikumīgu darbu pārtraukšanu u. tml. Kā liberāļi, tā jaundemokrati brīdinājuši, ka balsos pret šādiem ierobežojumiem.

☆ Federālā valdība atteikusies ievērot Kvebekas terroristu pieprasījumus izmaiņai pet Montreālā 5. oktobrī sagūstīto britu tirdzniecības atašeju Džēmu Krosu. Separātisti pieprasījuši 500.000 dol. zeltā un 21 politiska cietumnieka atbrīvošanu. Ārlietu ministrs Šārps, noraidīdams abas prasības kā gluži neprātīgas, izteica tomēr cerību, ka izdosies rast bazi Krosa atbrīvošanai. Montrealas advokāts Robērs Lemjē toties brīdināja, ka iespējama Krosa nogalināšana, ja Kvebekas atbrīvošanas partijas prasības neievēros. Viņš savu pārliecību pamato ar pieredzi, ko guvis, terroristus tiesu prāvās aizstāvot. Pēdējie draudējuši ar Krosa nogalināšanu, ja līdz plkst. 8 rītā 7. oktobrī viņi nebūs saņēmuši prasīto. Šārps nedeva tuvākus norādījumus par eventuāliem noteikumiem, kuŗus valdība būtu ar mieru ievērot, lai panāktu Krosa atbrīvošanu.

ZVIEDRIJA MASKAVAS PAJŪGĀ

Ir pagājuši jau 160 gadi no pēdējā krievu-zviedu kaŗa, Zviedrijai zaudējot visu Somiju, kuŗas iedzīvotāji ir ap 11% zviedru. Dabīgi, ka 1939./40. gada ziemas kaŗā zviedru vairākuma simpatijas bija Somijas pusē un viņi to atbalstīja ar saviem brīvprātīgajiem un kaŗamateriāliem.

Pēc Otrā pasaules kaŗa sociālistiskā Zviedrijas valdība noslīdēja Maskavas ietekmē. Vispirms pēc Kremļa prasības tā neizsniedza publicēšanai Pad. savienību kompromitējošus materiālus. 1943. gadā sekoja skandalozā internēto baltiešu karavīru izdošana.

Pēc zaudētā kaŗa Somija bija iespiesta stiprās Kremļa knaiblēs, bet Zviedrijai, kā neitrālai valstij, pret Pad. savienību nekādu sevišķu pienākumu vai saistību nebija. Taču zviedru kreisā valdība komūnistu ietekmē, pati labprātīgi „iejūdzās" Maskavas ratos un centās šai varai visādi pakalpot un izpatikt. Vispirms tā apņēmās plašu preču iepirkšanu Pad. savienībā un savukārt piegādāt Maskavai tādus stratēģiskus kaŗa materiālus kā torpēdas, SKF, Sanviken tērauda fabrikas un Alfa-Laval ražojumus. Aizsardzības ministrs Andersons 1969. gada 12. jūlijā paskaidroja savas valdības viedokli, ka ne vien NATO valstīm, kā Dānijai un Norvēģijai, piegādātas torpēdas par 60 miljoniem kronu, bet šādus kaŗa materiālus var pirkt arī Pad. savienība.

Zviedrijas attieksmes ar Pad. savienību kļuvušas arvien draudzīgākas, bet ar ASV atvēsinājušās un kļuvušas pat naidīgas. Tikko lielais protestu vilnis Eiropā pēc Varšavas pakta valstu iesoļošanas Čechoslovakijā bija pierimis, zviedru sociāldemokrati tagadējā ministru prezidenta Palmes vadībā uzsāka visai asu pretamerikānisku kampaņu. Sakūdītie kreisie demonstranti uzbruka pat ASV sūtniecībai un sūtni apmētāja jēdām olām.

Zviedrijas valdība slēdza savu sūtniecību Saigonā, pārceļot to uz Hanoju. Kā vienīgā Eiropas valsts tā uzņēma ap 400 amerikāņu dezertieŗus, kuŗus — ļoti zīmīgi — tai piegādāja Maskava... Liekas, šie dezertieŗi ieradās jau ar čekas pamācībām, kā vislabāk graut Rietumu demokratijas. Tādēļ nav jābrīnās, ka daudzi no viņiem iesaistījās narkotisko vielu tirdzniecībā. ASV uz to reaģēja ar sava sūtņa atsaukšanu no Stokholmas un konsulāta likvidēšanu Gēteborgā, kas bija viens no visvecākajiem Eiropā. Vašingtona taču mēģināja attieksmes ar Zviedriju uzlabot ar jaunā sūtņa Holenda nozīmēšanu Zviedrijā. Kad šis diplomāts ieradās Stokholmas lidlaukā, kreisie demonstranti to sagaidīja ar saucieniem: „Nēģer, brauc mājās!" Tas notika sociālistu pārvaldītā zemē, kuŗas valdība pati nikni apkaŗo Dienvidafriku, Rodēziju un Portugali par melno apspiešanu...

Zviedrijas valdošās partijas — sociāldemokratu kongress nolēmis atbalstīt komūnistisko Hanoju ar 200 milj. kronām un atzīt Oderas-Neisas līniju kā Polijas rietumu robežu, ieteicot to pašu darīt arī Rietumvācijas sociāldemokratu līderim kancleram Brantam, kas noslēdza Maskavā varas nelietošanas līgumu. Šis līgums var kļūt par paša Branta partijas klupšanas akmeni nākošajās vēlēšanās, bet pagaidām tas daudzas ārvalstis padarījis visai domīgas, kaut kreisā prese to izdaudzinājusi par lielu „sasniegumu" ceļā uz pasaules mieru...

Palme ir viskreisākais ministru prezidents Zviedrijas vēsturē. Ierodoties ASV uz Kenionas universitātes svinībām, kur bija bijis students, pretēji Baltā nama tradicijām, prezidents Niksons viņu atteicās pieņemt. Pirms tam šādu kauņu bija piedzīvojis tikai viens cits ārvalsts galva — Kubas diktātors Kastro. Palmes ierašanās ASV izsauca asus amerikāņu strādnieku protestus: ostu strādnieki pieteica streiku un atteicās izkraut kuģus ar zviedru precēm. Daudzi kuģi ar savu kravu devās atpakaļ uz Zviedriju.

Turpretim daudz sekmīgāks bija Palmes brauciens uz Maskavu, ko viņš darīja, lai vēlēšanās iegūtu komūnistu un citu kreiso balsis. Zviedru pilsoniskie politiķi sarkanajam ministru prezidentam pārmet, ka viņš ar savu komūnistiem pārmērīgi iztapīgo politiku atkāpies no neitrālas valsts principa un tuvina Zviedriju gandrīz vai Maskavas vasaļvalstu grupai.

A. K.

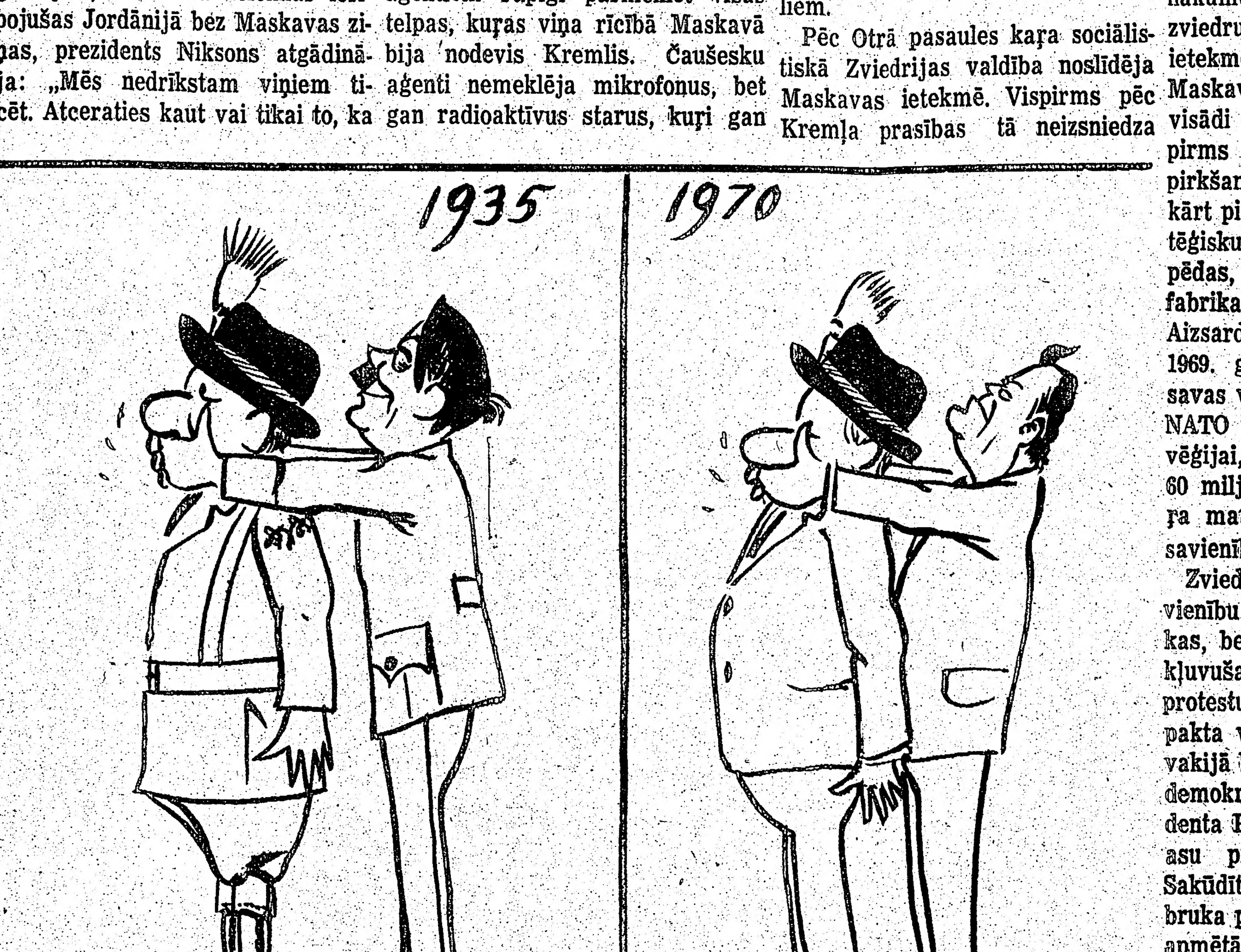

AGRĀK un TAGAD

Rietumvācijas kanclers Brants licis saprast vācu bēgļu organizācijām un radioraidījumiem uz Padomju savienību uzturēt solidāritāti un atturēties no kritikas.

Ed. Keiša karikatūra